

แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

COVID-19

Guideline for
the Development
Environmental Sukhum
Nawapan Library in the
COVID-19 Pandemic Situation

นิวัฒน์ชัย ประเสริฐรนากุล

สำนักบริการการศึกษาและบรรณสาร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์
ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ชื่อผู้เขียน นายนิวัฒน์ชัย ประเสริฐธนากุล

ปี 2565

การศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารบทความและตำราต่างๆ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในการให้บริการและกิจกรรมหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงเฝ้าระวังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์กำหนด ประกอบด้วย กลุ่มอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีอยู่ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การสร้างห้องสมุดแบบลานโล่ง (Open Air) ซึ่งระบบอากาศถ่ายเทตลอดเวลาสำหรับอ่านหนังสือ 2) การเพิ่มการถ่ายเทอากาศในห้องสมุดโดยพิจารณาหาช่วงเวลาปิดแอร์และเปิดหน้าต่างเพื่อระบายอากาศภายในห้องสมุดเป็นระยะ 3) การปรับสภาพพื้นที่ภายในให้เหมาะสมต่อการอ่านหนังสืออย่างปลอดภัย ด้วยการเว้นระยะห่างของการนั่งอ่านหนังสือและทำเครื่องหมายเว้นระยะห้ามนั่งที่ชัดเจน 4) การเพิ่มระบบแสงสว่างภายในห้องสมุด ทั้งแสงไฟและแสงแดดให้มีความเหมาะสมในการอ่านหนังสือ กระจกภายในต้องมีความโปร่งโล่งไม่ทึบแสงจนเกินไป และ 5) จัดพื้นที่ภายในห้องสมุดสำหรับรับประทานอาหารและเครื่องดื่มให้ปลอดภัย

ABSTRACT

Title	Guidelines for Developing a Desirable Environment at the Sukhum Nawaphan Library during the Epidemic situation of COVID-19
Author	Mr. Niwatchai Prasertdhanakul
Year	2021

The research study “Guidelines for developing a desirable environment at Sukhum Library Nawaphan during the COVID-19 epidemic situation” aims to studied the development of the library environment at various universities. And the development of the environment of the Sukhum Nawaphan Library, National Institute of Development Administration. During the COVID-19 situation, to used the information obtained to analyze the guidelines for developing the desirable environment of Sukhum Nawaphan Library during the epidemic situation of COVID-19.

This research is qualitative research that uses research tools by reviewing the literature from documents, articles, and textbooks. Together with an in-depth interview with 15 key informants, in which key informants are the people involved in the service and activities of Sukhum Nawaphan Library during surveillance of the spreading situation. COVID-19 outbreak prescribed by the National Institute of Development Administration It consists of a group of professors, staff, and students, and the data from the interviews is analyzed by using content analysis.

The results of the studied revealed five approaches for the development of the desirable environment of Sukhum Nawaphan Library during the epidemic situation of COVID-19, are: 1) constructing an open-air library with a constantly ventilated open-air system for reading, 2) to increase the ventilation in the library by considering the period of time to turn off the air conditioner and open the window to ventilate the library periodically, 3) to adjust the internal space to be suitable for safe reading by keeping the distance between sitting and reading and clearly marking

(4)

the distance when not sitting, 4) to improving the library's lighting system so that both light and sunlight are suitable for reading. The interior glass must be open and not too opaque, and 5) provide a safe space inside the library for eating and drinking.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารณ ขอบใจกลาง อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของ อาจารย์ และกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานสำนักบริการการศึกษาและบรรณสาร สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำและให้กำลังใจในการศึกษาวิจัย ตลอดจน ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ที่สละเวลาในการให้สัมภาษณ์จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วง ไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ไม่น้อย สำหรับข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้นั้น ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียวและยินดีรับฟังทุกคำแนะนำ เพื่อที่จะได้นำมาเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

นิวัฒน์ชัย ประเสริฐธนากุล

ตุลาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
ABSTRACT	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตการศึกษาวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุด	6
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการ	7
2.3 แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ	10
2.4 แนวคิดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุด	11
2.5 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	15
2.6 การปรับเปลี่ยนรูปแบบของห้องสมุด	18
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	26

	หน้า
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการศึกษา	28
4.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการรองรับการ เข้าใช้บริการในช่วงสถานการณ์โควิด-19	28
4.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุโขม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19	46
4.3 แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุโขม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	59
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
5.1 สรุปผลการศึกษา	62
5.2 อภิปรายผล	68
5.3 ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	80
ประวัติผู้วิจัย	82

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	23
4.1 เว็บไซต์ประกาศหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่องมาตรการ และคำแนะนำการป้องกันควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) สำหรับการให้บริการห้องสมุด	31
4.2 มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	33
4.3 มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ	35
4.4 ประกาศมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น	36
4.5 ประกาศมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID- 19) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	38
4.6 ประกาศมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID- 19) หอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	40
4.7 ประกาศมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID- 19) หอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	41
4.8 ประกาศมาตรการป้องกันความเสี่ยง/การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	42
4.9 การเข้าถึงเว็บไซต์สำนักบริการการศึกษาและบรรณสาร ผ่าน Google	48
4.10 ประกาศหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในการเปลี่ยนเวลาทำการ	50
4.11 เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของบุคคลก่อนที่จะเข้าใช้บริการห้องสมุด	51
4.12 การทำความสะอาดพื้นฆ่าเชื้อภายในห้องสมุด	52
4.13 แม่บ้านทำความสะอาดพื้นที่ห้องสมุด	52
4.14 ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในการปิดทำการชั่วคราว	53

ภาพที่	หน้า
4.15 ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่บ้าน	55
4.16 แนวทางและหลักเกณฑ์การเปิดสถานที่ทำการของสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (9 กันยายน 2564)	56
4.17 เจลแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อโรควางตามจุดต่างๆ ของพื้นที่ห้องสมุด	57
4.18 ระบบบริการรูปแบบใหม่ ระบบ Line Official ชื่อ @NIDA_Library และ Facebook ชื่อ NIDA library	58

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด-19 ในประเทศไทย ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 (ไทยพีบีเอส, 2563) ทำให้หน่วยงานภาครัฐต่างต้องปรับระบบการทำงานและพฤติกรรมองค์กรใหม่ให้สอดคล้องไปกับสถานการณ์เกี่ยวกับมาตรการป้องกันการติดเชื้อของสมาชิกในองค์กรและยังเพิ่มแนวทางและวิธีการที่สร้างความปลอดภัยหรือที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคดังกล่าวให้น้อยที่สุดอีกด้วย ซึ่งกระบวนการนี้เป็นไปตามมาตรการเชิงนโยบายของรัฐบาลที่ให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดภายในองค์กรอย่างเข้มข้น โดยเริ่มต้นจากการรณรงค์ให้สวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล และการมีแอลกอฮอล์ล้างมือประจำจุดสำคัญที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อด้วยระบบทางเดินหายใจและระบบสัมผัส การสร้างความตระหนักในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มหรือไปยังพื้นที่ที่มีผู้คนแออัดจำนวนมาก อีกทั้งยังมีการยกระดับมาตรการที่เข้มงวดยิ่งขึ้นคือ การลดจำนวนผู้ปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างวัน ส่งเสริมการทำงานที่บ้าน (Work From Home) การปิดสถานที่ที่เสี่ยงต่อการรวมพลของผู้คนจำนวนมาก ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะหน่วยงานสถานศึกษาที่ต้องมีมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อให้แก่บุคลากร นักเรียนนักศึกษา และประชาชนทั่วไปไปภายในสถานศึกษาอย่างครบถ้วน เพราะสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นพื้นที่รวมผู้คนจำนวนมากเข้ามาทำกิจกรรมการเรียนการสอนและอื่น ๆ ร่วมกันภายในพื้นที่จำกัด

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศได้ออกมาตรการให้หน่วยงานภายใต้สังกัดคือมหาวิทยาลัย และสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาต่าง ๆ รวมไปถึงสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ให้ดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายรัฐเช่นเดียวกัน ซึ่งกระบวนการดำเนินงานนั้นมีการเพิ่มระดับความเข้มงวดจากน้อยไปหามากตามสถานการณ์ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อสารด้วยระบบทางไกลหรือด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อความปลอดภัยของนักศึกษา กำหนดจำนวนบุคลากรเจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับพื้นที่ กำหนดจำนวนนักศึกษาในการเข้าเรียนแบบห้องเรียน และกำหนดจำนวนผู้ใช้บริการภายในสถานศึกษา เช่น การใช้อาคารเพื่อทำกิจกรรม

กีฬาและนันทนาการ กิจกรรมการประชุม อบรม และสัมมนา กิจกรรมการในการเข้าใช้บริการ ห้องสมุดของสถาบันการศึกษา และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและปลอดภัย ภายใต้ข้อบังคับและระเบียบใหม่ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เข้มงวด

หอสมุดสุขุม นวพันธ์ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัย อีกทั้งยังเป็นห้องสมุดหลักของของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งมีหน้าที่จัดหารวบรวมทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ ทั้งสิ่งตีพิมพ์ สิ่งไม่ตีพิมพ์และจัดบริการ ต่าง ๆ ให้กับคณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา บุคลากรของสถาบัน รวมถึงประชาชนทั่วไปได้ใช้บริการในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ตามที่ตนต้องการ โดยมีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเป็นผู้ให้บริการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าภายในห้องสมุดจะมีผู้คนที่หลากหลายกลุ่มเข้ามาใช้บริการจำนวนมาก ความปลอดภัยภายในสถานที่จึงถือเป็นสิ่งสำคัญของการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถาบันฯ และของภาครัฐในช่วงสถานการณ์โควิด-19

ทั้งนี้เพื่อการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในการบริการของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ให้เป็นไปตามมาตรการความปลอดภัยของการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ห้องสมุดจึงได้ดำเนินการตามข้อบังคับและระเบียบของสถาบันฯ อย่างเข้มงวด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสะดวกในการเข้าใช้บริการ อีกทั้งการดำเนินการดังกล่าวในบางแง่มุมยังไม่สามารถครอบคลุมต่อความต้องการและอาจจะยังไม่เพียงพอต่อความปลอดภัยในทัศนะของผู้ใช้บริการ ดังนั้นเพื่อให้หอสมุดสุขุม นวพันธ์ สามารถดำเนินงานบริการแก่ผู้ใช้บริการที่หลากหลายให้บรรลุเป้าหมายของความต้องการแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรในการศึกษาความต้องการและความคิดเห็นต่อการจัดระเบียบทางกายภาพภายในให้เหมาะสมต่อใช้บริการหอสมุดสุขุม นวพันธ์ จากผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะกลุ่มคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียนนักศึกษาของสถาบันเพราะถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลหลักในการเข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดแต่งสภาพแวดล้อมห้องสมุดให้สอดคล้องต่อความต้องการผู้ใช้บริการและสอดคล้องกับระเบียบและมาตรการในการป้องกันโรคโควิด-19 ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในการรองรับการเข้าใช้บริการในช่วงสถานการณ์โควิด-19
- 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

1.3 ขอบเขตการศึกษาวิจัย

1) ขอบเขตในเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และศึกษาแนวทางการการพัฒนาสภาพแวดล้อมเชิงกายภาพที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อช่วยป้องกันการติดเชื้อและสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการในอนาคต

2) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มคณาจารย์ กลุ่มเจ้าหน้าที่สถาบันฯ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เพื่อทราบถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อรับมือกับการใช้บริการอย่างปลอดภัยในช่วงสถานการณ์โควิด-19

2) เพื่อทราบถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

3) เพื่อทราบถึงแนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เพื่อช่วยป้องกันการติดเชื้อโรคและสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

หอสมุดสุขุม นวพันธ์ หมายถึง ห้องสมุดของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการให้บริการในการสืบค้น ค้นหาข้อมูลแก่บุคลากร นักศึกษาของสถาบันฯ และประชาชนทั่วไป

การใช้บริการห้องสมุด หมายถึง การที่บุคลากรและนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เข้ามาใช้บริการหอสมุดสุขุม นวพันธ์ เพื่อการสืบค้นหรือค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เช่น ตำรา เอกสาร วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะที่ไม่ได้เผยแพร่เป็นสาธารณะแต่มีการสงวนไว้เพื่อค้นคว้าภายในห้องสมุด ซึ่งการเข้ามาใช้บริการนี้อาจต้องมีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของห้องสมุดโดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีระเบียบที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการติดเชื้อ เช่น ต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่ภายในห้องสมุด ต้องเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 2 เมตร และการใช้เจลแอลกอฮอล์ล้างมือทุกครั้งที่สัมผัสวัตถุสิ่งของภายในห้องสมุดที่คิดว่าวัตถุเหล่านั้นมีผู้อื่นสัมผัสร่วมกันจำนวนมาก เป็นต้น

การให้บริการห้องสมุด หมายถึง การดำเนินงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ภายในหอสมุดสุขุม นวพันธ์ เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการบริการแก่นักเรียนนักศึกษา บุคลากรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และประชาชนทั่วไป ในการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุด ได้แก่ การสร้างบรรยากาศภายในห้องสมุดให้มีความสวยงามเป็นระเบียบ จัดเตรียมวัสดุให้พร้อมต่อการอำนวยความสะดวกแสวงหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงความต้องการได้อย่างเต็มที่ (สุทธิลักษณ์ อัมพวันวงษ์, 2521, น. 56-57; จินตนา เกสรบัวขาว, 2542, น. 2) และในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ต้องเตรียมพร้อมทั้งจุดบริการเจลแอลกอฮอล์ล้างมือ การจัดวางที่นั่งอ่านหนังสือที่เว้นระยะห่าง การจำกัดจำนวนบุคคลในการเข้าใช้บริการ และกำหนดมาตรการอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรการของสถาบันฯ และภาครัฐ

สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด หมายถึง การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมด้านกายภาพทั้งภายในและภายนอกหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรการของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และของรัฐบาลในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่ง ได้แก่ การจัดที่นั่งอ่านหนังสือในระยะที่ห่างกันอย่างน้อย 1-2 เมตร การออกกฎระเบียบในการเข้าออกห้องสมุดของเจ้าหน้าที่ประจำและผู้ใช้บริการทุกประเภทเพื่อไม่ให้เกิดความแออัดอันของผู้คนจำนวนมาก การจัดหาเจลแอลกอฮอล์ล้างมือวางตามจุดสำคัญต่าง ๆ ภายในห้องสมุด การกำหนดใช้ระบบยืม-คืนแบบอัตโนมัติ เป็นต้น

รูปแบบการพัฒนาทางกายภาพห้องสมุด หมายถึง ความคิดเห็นเชิงปรารภของของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่หอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการจัดเตรียม/จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกและเพื่อสร้างความพร้อมของทรัพยากรห้องสมุดให้พร้อมต่อการให้บริการ อีกทั้งภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผู้ใช้บริการอาจมีความปรารถนาต้องการสิ่งอื่น ๆ เพิ่มเติมอื่น ๆ มากกว่าสิ่งที่ห้องสมุดจัดหา

ไว้ให้เพื่อจะช่วยให้ตนเองปลอดภัยจากการติดเชื้อมากที่สุด และเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความปลอดภัยในการใช้บริการห้องสมุดในอนาคต

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดชุมชน นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุด
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการ
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ
- 2.4 แนวคิดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุด
- 2.5 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
- 2.6 การปรับเปลี่ยนรูปแบบของห้องสมุด
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุด

ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทางการศึกษา มีระบบการจัดการให้บริการแก่ผู้ใฝ่รู้ มุ่งศึกษาหาวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง ในระบบการเรียนการสอนภายในห้องเรียนของสถาบันการศึกษา อย่างมหาวิทยาลัยนั้น อาจจะมีความรู้ที่ไม่เพียงพอสำหรับการศึกษาที่ครอบคลุม เพราะผู้เรียนในชั้นอุดมศึกษานั้นต่างมีความประสงค์ต่อการเรียนรู้ที่กว้างขวางและลึกซึ้งไม่สิ้นสุด ทำให้ห้องสมุดกลายเป็นสถานที่จำเป็นและสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าสาระความรู้เพิ่มเติมได้อย่างสะดวกเพราะส่วนใหญ่แล้วห้องสมุดจะตั้งอยู่ในภายในสถาบันการศึกษาและมีนโยบายที่เอื้อประโยชน์และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาอยู่แล้วด้วย

2.1.1 ความหมายของห้องสมุด

ห้องสมุด คือ แหล่งรวมทรัพยากรสารสนเทศเอาไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ และวัสดุไม่ตีพิมพ์ วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ทุกชนิด สื่อทัศนวัสดุ เช่น แผนที่ รูปภาพ ลูกโลก แผ่นเสียง เทป บันทึกเสียง สไลด์ เป็นต้น วัสดุเหล่านี้ห้องสมุดมีหลักการในการเลือกคัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีการจัดตามระบบสากลให้ใช้ประโยชน์ได้สะดวก อนุรักษ์ไว้ให้คงทนถาวร และเผยแพร่แนะนำเพื่อช่วยให้ได้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดเป็นระบบโดยบรรณารักษ์วิชาชีพ ซึ่งมีความรู้ทางด้านบรรณารักษ์เป็นผู้ให้บริการและดำเนินการจัดให้บริการอย่างมีระบบ (ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์, 2534, น. 1; อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย, 2549)

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการ

การบริการ (Service) ในพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525, น. 457) ได้ให้ความหมายของคำว่า บริการ หมายถึง (ก.) การปฏิบัติรับใช้ การให้ความสะดวกต่าง ๆ (น.) การปฏิบัติรับใช้ให้ความสะดวกต่าง ๆ วีรพงษ์ เฉลิมาจิระวัฒน์ (2549, น. 6) กล่าวว่า การบริการ คือ กระบวนการกิจกรรมในการส่งมอบจากผู้ให้บริการ ไปยังผู้รับบริการหรือผู้ใช้บริการ สมิต สัชนุกร (2542, น. 13) กล่าวว่า การบริการ คือ การกระทำที่เปี่ยมไปด้วยความช่วยเหลือ หรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ส่วนเบญจภรณ์ สมุดอินแก้ว (2543, น. 12) ได้สรุปความหมายของการบริการไว้ว่า การบริการเป็นการปฏิบัติงานที่กระทำหรือติดต่อและเกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ การให้บุคคลต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่งด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม ซึ่งเป็นการกระทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความช่วยเหลือจัดได้ว่าเป็นการบริการทั้งสิ้น และรุทธ์ สุขสำราญ (2546, น. 29) สรุปว่า การบริการเป็นการปฏิบัติรับใช้ให้ความสะดวกต่าง ๆ ต่อผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ยิ้มแย้ม ให้เกียรติ อ่อนน้อม อ่อนโยน สุภาพและมีมารยาทที่ดีเพื่อรักษาภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการและภาพลักษณ์ขององค์กรด้วย ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของผู้รับบริการโดยส่วนร่วม

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริการเป็นการให้ความช่วยเหลือหรือดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยมีหลักยึดถือปฏิบัติสอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีคุณภาพ

การบริการที่ดีมีคุณภาพมีลักษณะพื้นฐานในการปฏิบัติ ตามที่ สมิต สัชนุกร (2542, น. 175-176) กล่าวไว้คือ

1) ทำด้วยความเต็มใจ ถ้ามีความรักในงานบริการก็จะทำทุกอย่างในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นด้วยความตั้งใจและเต็มใจ

- 2) ทำด้วยความรวดเร็ว การแสดงออกอย่างกระตือรือร้นในการให้บริการเป็นสิ่งที่ช่วยให้ ผู้รับบริการมีความสุขและความพอใจ
- 3) ทำถูกต้องการให้บริการที่ครบถ้วนสมบูรณ์เป็นการสนองความต้องการและทำความพอใจให้แก่ผู้บริการอย่างชัดเจน การบริการที่ดีต้องเน้นการทำให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ
- 4) ทำอย่างเท่าเทียมกัน คนส่วนมากต้องการสิทธิพิเศษและเรียกร้องที่จะรับบริการที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าผู้อื่น
- 5) ทำให้เกิดความชื่นใจ การบริการที่ดีต้องสนองความต้องการให้ความช่วยเหลือจนผู้รับบริการชื่นใจ

จากความหมายของการบริการนำมาพัฒนาปรับใช้ให้เข้ากับรูปแบบงานบริการงานห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งการบริการเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดเปรียบได้กับหัวใจของห้องสมุดที่ต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำจะขาดเสียมิได้ (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2522, น. 160)

บริการยืม-คืน (Circulation Service) บทบาทหน้าที่ของการบริการยืม-คืน หัวใจหลักคือการควบคุมการบริการยืมคืน การให้บริการยืมและคืนสารสนเทศแก่สมาชิกผู้ใช้บริการ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างสารสนเทศและผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศตามต้องการมากที่สุด นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมีความสำคัญมากในด้านภาพลักษณ์ขององค์กรเพราะผู้รับบริการจะได้พบเจอจุดบริการยืมคืนเป็นจุดแรก ดังนั้น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้จึงมีความสำคัญซึ่งต้องคอยให้บริการและพร้อมให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือกับผู้ใช้บริการอย่างดีที่สุดเพื่อให้ผู้ใช้เกิดความประทับใจและกลับมาใช้ห้องสมุดอีกครั้ง

ความรู้ทักษะของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการยืม-คืน

- 1) รักในงานบริการ มีจิตบริการและมีความอดทนสูง
- 2) มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศที่มีไว้บริการ
- 3) มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติต่าง ๆ
- 4) มีไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
- 5) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการเจรจาด้วยความมั่นใจและมีเหตุผล

การบริการเชิงรุก เพ็ญสุวรรณ นาคะปรีชา (2550, น. 144-148) ได้บรรยายในการประชุมวิชาการประจำปี 2550 ของสำนักห้องสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่องห้องสมุดเชิงรุก: การปรับตัวสู่การเป็นห้องสมุดในโลกไร้พรมแดน ในหัวข้อการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการเชิงรุก โดยได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการคุณภาพของงานบริการ ความสำเร็จของการบริการเชิงรุก และ ปัจจัยที่ทำให้การบริการเชิงรุกเกิดขึ้นได้ ดังนี้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการ มี 2 ประการ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงของโลกด้านเทคโนโลยี

2) พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ ซึ่งมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นในด้านต่าง ๆ อาทิ ความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย ความต้องการสิทธิพิเศษ ฯลฯ

คุณภาพของงานบริการ จะถูกประเมินจากกระบวนการให้บริการ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ดังนั้น ความพึงพอใจที่มีต่อการบริการมีผลลัพธ์เท่ากับความคาดหวังที่ถูกคาดการณ์ไว้แล้ว ซึ่งสรุปรวมได้อย่างชัดเจนและถูกให้ความหมายโดยเห็นความรวมอย่างชัดเจน โดยวลีของข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) ในเรื่องของงานบริการที่ดีคือ “บริการที่เป็นเลิศ หมายถึง การให้บริการเกินความคาดหวัง” (อ้างถึงใน เพ็ญสุวรรณ นาคะปรีชา, 2550, น. 145)

องค์ประกอบที่ทำให้บริการเชิงรุกประสบความสำเร็จ มี 5 ประการ (เพ็ญสุวรรณ นาคะปรีชา, 2550, น. 148) คือ

- 1) ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏ คือ สะอาด สะดวกสบาย และน่าเข้าไปใช้
- 2) ความสามารถในการให้บริการ
- 3) ความมีจิตบริการของผู้ให้บริการ คือ เต็มใจช่วยเหลือ และให้บริการในทันที
- 4) ความรู้และทักษะของผู้ให้บริการ
- 5) การดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการ

ปัจจัยที่ทำให้การบริการเชิงรุกเกิดขึ้นได้และบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่

- 1) ต้องทำความเข้าใจ ทำการศึกษาผู้ให้บริการ
- 2) ทำการศึกษาความต้องการของผู้ใช้
- 3) ทำบริการให้เป็นรูปธรรม
- 4) ความจริงใจและจริงจังในการแก้ปัญหาทั้งจากผู้บริหารและปฏิบัติ

คุณสมบัติที่ดีของบรรณารักษ์ผู้ทำหน้าที่บริการ

- 1) ควรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี มีจิตบริการอยากช่วยเหลือผู้อื่น
- 2) มีความรู้โดยเฉพาะในงานหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ และเป็นผู้มีอุปนิสัยชอบศึกษา

พัฒนาความรู้อยู่เสมอ

- 3) เป็นผู้มีความละเอียด ประณีต รอบคอบ มีระเบียบในการปฏิบัติงาน
- 4) มีความรู้ด้านจิตวิทยาในการติดต่อสื่อสารกับผู้ให้บริการ สามารถระงับอารมณ์

ของตนเอง และต้องพยายามทำความเข้าใจทัศนคติของผู้รับบริการ พยายามแก้ไข ความเข้าใจผิดที่ผู้ใช้มีต่อห้องสมุด

2.3 แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525, น. 323) ได้ให้ความหมายของคำว่า ต้องการ ไว้ว่า ต้องการ หมายถึง (ก.) อยากได้ ใครได้ ประสงค์ และความต้องการ คือ ความประสงค์ หรือความอยากได้ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2540, น. 46-48) ได้ให้ความหมายของคำว่าต้องการว่า คือ สภาวะความจำเป็นของบุคคลที่ได้รับการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองและได้กล่าวถึง ทฤษฎี ความ ต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ไว้ว่า

1) บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย

2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วไม่เป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมอื่น ๆ อีกส่วน ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของบุคคลนั้น

3) ความต้องการของบุคคลจะเรียงลำดับความสำคัญจากความต้องการพื้นฐาน จนถึงความต้องการขั้นสูงสุด เรียกว่า ลำดับขั้นความต้องการ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงขึ้นต่อไป

अब्राहम มาสโลว์ (Abraham Maslow, 1908-1970 อ้างถึงใน ดารณี กาญจนสุวรรณ 2542, น. 99-100) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้สร้างทฤษฎี ได้เสนอแนวคิดของการจัดลำดับขั้น ความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ข้อ ดังนี้

1) ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอดเช่นความต้องการในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ

2) ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety needs) เป็นความต้องการที่จะ ได้รับการคุ้มครองป้องกันภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นหรืออาจเกิดแก่ชีวิตทรัพย์สิน สิทธิ เสรีภาพ ความมั่นคง ทางเศรษฐกิจความมั่นคงในหน้าที่การงาน และสถานะทางสังคม

3) ความต้องการความรักและความเป็นพวกเดียวกัน (Social or belonging needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน มีเพื่อน การยอมรับจากคนอื่นและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) ความต้องการการรู้จักคุณค่าของตนเอง (Esteem needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับ ความมั่นใจในตนเองในเรื่องของความรู้ความสามารถ รวมทั้งความต้องการที่จะให้บุคคลอื่น ยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมและความต้องการในด้านสถานภาพ

5) ความต้องการที่จะรู้ถึงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง (Self-actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์เป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกหรือความหวังของตน

จากทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย การได้รับการคุ้มครองป้องกันภัยต่าง ๆ สิทธิเสรีภาพ ความต้องการทาง สังคม เรื่องของความต้องการการยอมรับจากคนอื่นในที่นี้หมายถึงการที่ผู้ที่มาเข้าใช้บริการ ห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ด้วย ส่งผลถึงเรื่องการได้รับการยกย่องทางสังคมด้วยเช่นกัน คือสามารถนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาทั้งในเรื่องของความต่างของบุคคล การให้บริการที่สะดวก ถูกต้องและ รวดเร็ว รวมไปถึงการให้บริการด้วยความสุภาพและจริงใจ และรวมไปถึงด้านสถานที่และการรักษา ความปลอดภัย รวมไปถึงความปลอดภัยจากการได้รับเชื้อโรคจากโรคโควิด-19 ภายในห้องสมุดด้วย

เบญจภรณ์ สมุดอินแก้ว (2543, น. 24) ได้กล่าวว่า ความคาดหวัง หรือ ความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 รูปแบบที่สำคัญ คือ

- 1) ความคาดหวังที่จะใช้ห้องสมุดเพื่อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความรู้ทั่วไปให้แก่ตนเอง
- 2) ความต้องการที่จะหาข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการศึกษาและการวิจัยต่อไป
- 3) ความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือแนะนำในการศึกษาค้นคว้าเมื่อประสบปัญหาการใช้บริการห้องสมุด
- 4) ความต้องการที่จะได้เห็นความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องสมุดทั้งเทคนิคการจัดห้องสมุดซึ่งจะช่วยให้ในการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปโดยสะดวกรวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ตลอดจนผู้ให้บริการ

2.4 แนวคิดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุด

2.4.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ประกอบด้วยคำสองคำ ได้แก่ สภาพแวดล้อม (Environment) และ ลักษณะทางกายภาพ (Physical) มีนักวิชาการได้กำหนดนิยามความหมายไว้ดังนี้

สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ (2548, น. 7) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นสภาวะรอบตัวที่มนุษย์ สามารถสัมผัสได้ด้วย ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ได้แก่ สถานที่ ความร้อน ความหนาว เสียง กลิ่น ความหยابกร้าน หรือละมุนละไม เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อาคารสถานที่

โต๊ะ เก้าอี้ สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้พืช ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เป็นต้น

เมธินี ภิญโญประการ (2558, น. 9) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นองค์ประกอบภาพรวมใน ด้านกายภาพไม่ว่าจะเป็น เพอร์นิเจอร์ สี แสง ความเป็นส่วนตัว หน้าต่างมุมมอง เสียง และกลิ่น รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อใช้เพิ่มประสิทธิภาพของพื้นที่ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในส่วนประสบการณ์ในการเข้ามาใช้ บริการ และเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจของผู้ใช้บริการ

Leeds (2002, p. 16) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ลักษณะของพื้นที่นั้น ๆ ที่จะส่งผล ต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นรวมถึงอาหาร การกิน การดื่ม และสถานที่ต่าง ๆ เช่น ที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่เราอาศัยอยู่ไม่ว่าจะเป็นถนน อาคาร โรงเรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพยังส่งผล กระทบต่อปัจจัยอื่น ๆ ของสุขภาพและจิตใจ Donovan (2002, p. 2) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สถานภาพทุกสถานะต่าง ๆ ที่อยู่ บริเวณรอบ ๆ ตัวมนุษย์โดยมนุษย์นั้นสามารถรับรู้ได้ด้วยกายของตน ซึ่งมีทั้งสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติและมนุษย์ สร้างขึ้น สิ่งที่เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นจะส่งผลต่อความรู้สึกด้านอารมณ์ต่าง ๆ ให้กับมนุษย์ มีทั้งด้านดี และด้านลบ

Yeh and Huan (2017, p. 121) ได้ระบุไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นกลุ่มขององค์ประกอบ รวมถึงเพอร์นิเจอร์ สี แสง ความเป็นส่วนตัว หน้าต่าง มุมมอง เสียง และกลิ่น รวมถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการได้อย่างหลากหลายส่งผลทั้งด้านสภาพจิตใจ และอารมณ์รวมถึงความพึงพอใจ

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มาจากคำสองคำ ได้แก่ สภาพแวดล้อม และ กายภาพ เมื่อนำมารวมกัน หมายถึงองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวเรา ทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้นมาสามารถมองเห็นและรับรู้ได้ เป็นสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตแต่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเรา ทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด ด้านอารมณ์ ด้านความพึงพอใจ รวมถึงด้านสุขภาพของมนุษย์

2.4.2 ประเภทของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ตามหลักการพิจารณาองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มุ่งเน้นไปที่ตัวของสิ่งปลูกสร้าง แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ไคซึก (Kisuk, 1997, pp. 18-19) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อตัวบุคคล ประกอบด้วย การใช้งานของพื้นที่และแนวคิดของการออกแบบสภาพแวดล้อมที่มีความสมดุล เมื่อพิจารณาจากการให้บริการและมีการใช้พื้นที่จะต้องมองเข้ามาที่สภาพแวดล้อมภายในคุณภาพของ

สภาพแวดล้อมภายในตัวอาคารจะมีตัวชี้วัดจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นพื้นฐานในการออกแบบ ได้แก่ เสียง อุณหภูมิภายใน แสงสว่าง ความเหมาะสมของพื้นที่ การใช้งาน ความชื้น ความเข้มของสี และ ปิยธิดา เปี่ยมงาม (2560) ได้กำหนดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ในการให้บริการลูกค้า ซึ่งเมื่อเทียบกับการจัดการให้บริการห้องสมุดแล้วสามารถนำมาปรับเป็น แนวทางการสภาพแวดล้อมดังกล่าวในรูปแบบห้องสมุด เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมภายใน (Facility interior) ประกอบด้วย การออกแบบตัวอาคาร ป้ายบอกทาง อุปกรณ์สำหรับให้บริการ การจัดวางผังในอาคาร คุณภาพของอากาศ เป็นต้น แอมบริน และคณะ (Ambreenand et. al., 2012) และมูดี้ (Moody, 2012) กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่มีผล ต่อการเรียนรู้เช่น เรื่องแสงสว่าง เสียง เฟอร์นิเจอร์และอุณหภูมิภายในพื้นที่ และ 2) สภาพแวดล้อมภายนอก (Facility exterior) ประกอบด้วย การออกแบบภายนอกอาคาร ป้ายบอกทาง ที่จอดรถ สภาพภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมโดยรอบอาคาร เป็นต้น

ภัทรา วงศ์พรเพ็ญภาพ (2540, น. 10) อธิบายถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่า เป็นการ จัด สภาพสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกสถานที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อทัศนคติการเรียนรู้และการรับรู้ประกอบด้วย 2 ประการที่สำคัญ ได้แก่

1) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกอาคาร

(1) สถานที่ตั้งขององค์กรหรือหน่วยงาน ต้องเป็นสถานที่ที่บุคคลทั่วไปสามารถที่จะมองเห็นหรือเข้ามาสู่ตัวอาคารได้อย่างง่าย ไม่ซับซ้อน ไม่ยุ่งยากในการเข้าถึงตัวสถานที่

(2) รูปแบบการจัดกลุ่มพื้นที่ของหน่วยงานจะต้องนึกถึงการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า และได้ประโยชน์สูงสุด แบ่งสรรพื้นที่ได้เป็นสัดส่วน

(3) การจัดส่วนสำหรับกลุ่มเฉพาะต่าง ๆ ทั้งกลางแจ้งและที่ร่ม แสดงให้เห็นความเอาใจใส่ต่อ บุคคลที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป เช่น ผู้พิการ เด็ก ผู้สูงอายุ เป็นต้น

2) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในอาคาร

(1) ตัวอาคาร ต้องมีความสะอาด ปลอดภัย และมองเห็นได้ชัดเจน มีความโดดเด่นเรื่อง สัญลักษณ์การแสดงออกถึงหน่วยงานนั้น ๆ

(2) ตัวห้องต่าง ๆ และพื้นที่ต่าง ๆ ภายในอาคารต้องแบ่งพื้นที่ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ใช้พื้นที่ อย่างคุ้มค่า และได้ประโยชน์สูงสุด มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวกใช้พลังงานธรรมชาติและลด การใช้พลังงานไฟฟ้าที่สิ้นเปลือง

(3) การควบคุมแสงสว่าง ต้องมีระบบไฟฟ้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานการใช้ไฟฟ้า ใช้ หลอดไฟที่ประหยัดพลังงาน ติดตั้งแสงไฟนีออน และแสงถนนสายตาสลับกันเพื่อส่งผลที่ดีต่อผู้ใช้งาน

(4) การควบคุมเสียง ต้องมีระบบการจัดการเรื่องเสียงและเสียงรบกวนจากภายนอกอาคาร เป็นการลดการสร้างควมรำคาญต่อผู้ใช้อาคาร

(5) การระบายอากาศ เป็นเรื่องสำคัญของการจัดระบบสภาพแวดล้อมมาก ถ้าสภาพอากาศ ภายในอาคารนั้นร้อนเกินไปหรือมีกลิ่นอับเกิดความไม่น่าใช้ตัวอาคาร

(6) สีที่ใช้ภายในตัวอาคารต้องเน้นสีที่สบายตาไม่เป็นสีโทนร้อน สีโทนร้อนอาจจัดในกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งเฉพาะไป

(7) ความปลอดภัยในการใช้พื้นที่ภายในอาคารหรือตัวอาคารควรที่คำนึงถึง เช่น การป้องกัน อัคคีภัย ควรมีระบบแจ้งสัญญาณเตือนฉุกเฉิน จุดติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง เป็นต้น

เห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายใน และ สภาพแวดล้อมภายนอก ใช้หลักของการออกแบบและภูมิสถาปัตยกรรมภายในมาเป็นข้อคำนึงถึงที่สำคัญ ใช้ มาตรฐานของการออกแบบและสร้างอาคาร รวมถึงการตกแต่งภายในตามหลักวิชาการและหลักการอยู่อาศัยจริง มองไปถึงตัวของพื้นฐานสิ่งที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอก และ สามารถสรุปแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพสำหรับห้องสมุดประชาชนได้ ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพภายใน เป็นส่วนประกอบที่อยู่ในตัวอาคารทั้งหมด วัสดุที่ใช้ในการ ติดตั้งตัวอาคาร ทรัพยากรสารสนเทศ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้ใช้บริการต่าง ๆ แบ่งเป็น 10 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านการจัดสรรพื้นที่การใช้งาน เป็นการแบ่งสัดส่วนที่อย่างเหมาะสม แยกพื้นที่การให้ บริการชัดเจน

(2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ การจัดทรัพยากรสารสนเทศตามประเภทมีป้ายกำกับ การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศมาให้บริการ การตรวจสอบสภาพขอความพร้อมใช้งานตัวทรัพยากรสารสนเทศ

(3) ด้านไฟฟ้าและแสงสว่าง การใช้แสงจากหลอดไฟการติดตั้งเต้าเสียบปลั๊กไฟ เป็นต้น

(4) ด้านอุณหภูมิภายใน การติดตั้งเครื่องปรับอากาศ การติดตั้งพัดลมหรือพัดลมระบายอากาศ

(5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งระบบ อินเทอร์เน็ตไร้สาย อุปกรณ์ช่วยสืบค้นที่ทันสมัย ระบบบริการผ่านออนไลน์ เป็นต้น

(6) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่สื่อสารความหมายและเอกลักษณ์ ประเภทป้ายนิเทศสำหรับ แนะนำบริการต่าง ๆ ป้ายกำกับพื้นที่และทรัพยากรสารสนเทศ เป็นต้น

(7) ด้านการจัดโต๊ะ เก้าอี้ เฟอร์นิเจอร์และครุภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ลักษณะของโต๊ะ เก้าอี้ วัสดุที่ใช้ทำรูปแบบโต๊ะเก้าอี้ โซฟา เป็นต้น

(8) ด้านลักษณะ ขนาด และวัสดุที่ใช้สร้างพื้นที่ให้บริการ ประกอบด้วย พื้น เพดาน ผนัง ประตู หน้าต่าง สีที่ใช้ทาภายใน เป็นต้น

(9) ด้านความสะอาดและการตกแต่ง

(10) ด้านความปลอดภัยของการให้บริการ เช่น การมีจุดตรวจคัดกรอง การมี จุดยืนยืนตัวตน สมาชิก จุดฝากสัมภาระ จุดติดตั้งกล้องวงจรปิด ระบบเตือนภัยและป้องกันอัคคีภัย เป็นต้น

2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอก เป็นส่วนประกอบที่อยู่นอกตัวอาคาร ทั้งหมด แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ เช่น

(1) ด้านการจัดสรรพื้นที่การใช้งาน เช่น การแบ่งส่วนตัวอาคารชัดเจน การจัด พื้นที่จอดรถ สำหรับผู้ใช้บริการ เป็นต้น

(2) ด้านลักษณะ ขนาด และวัสดุที่ใช้ออกแบบตัวอาคาร ประกอบด้วย ผนัง ประตู หน้าต่าง สี ที่ใช้ทาภายนอก เป็นต้น

(3) ด้านการจัดตกแต่ง ความสวยงามภูมิทัศน์

(4) ด้านความปลอดภัยในการใช้บริการ เช่น กล้องวงจรปิด ถึงดับเพลิง จุดตรวจสอบผู้เข้า ออกสถานที่ เป็นต้น

2.5 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

2.5.1 สถานการณ์การแพร่ระบาด

สำหรับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยนั้นรอบแรกพบผู้ป่วยต้องสงสัยรายแรกเมื่อ วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีนอายุ 74 ปี ซึ่งเดินทางมาถึง กรุงเทพมหานคร โดยเที่ยวบินจากนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และ ณ วันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2563 พบอัตราการติดเชื้อในประเทศไทย จำนวน 2,369 คน มีผู้เสียชีวิต 30 คน ผู้ป่วยรายใหม่ 111 คน ในกรุงเทพและจังหวัดนนทบุรี 1,250 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 101 คน ภาคเหนือ 86 คน ภาคกลาง 332 คน และภาคใต้ 409 คน (กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, 2563ก) และจากสถิติ เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีการระบาดและมีจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 2,826 คน จำนวนผู้รักษาหาย 2,352 คน คิดเป็นร้อยละ 83.2 ร้อยละของการรักษาหายอยู่ในลำดับที่ 2 ของโลกรอง จากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, 2563ข)

ส่วนการระบาดรอบที่ 2 ในประเทศไทยนั้น เริ่มช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 โดยพบหญิงไทย อายุ 67 ปี อาชีพค้าขายที่ตลาดกลางกุ้ง ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ติดเชื้อ โดยไม่มีประวัติการเดินทางออกนอกประเทศ ซึ่งคาดว่าเป็นการติดเชื้อจากแรงงานชาวเมียนมาในตลาดกุ้ง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแรงงานชาวเมียนมาอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาครได้ ลงพื้นที่เพื่อทำการตรวจเชิงรุก (Active case finding) และพบว่า มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่ไม่มีการในกลุ่ม แรงงานชาวเมียนมาเป็นจำนวนมาก โดยการระบาดรอบที่ 2 นี้มีความต่างจากการระบาดระลอกแรกใน หลายด้าน เช่น จำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนมากกว่า มีการกระจายไปหลายจังหวัด ทำให้คาดว่า การระบาด รอบที่ 2 คงไม่หมดไปอย่างรวดเร็วเหมือนรอบแรก (สุรัชย์ โชคครรชิตไชย, 2563) แม้ระบบควบคุมโรค ของประเทศไทย มีการแยกผู้ป่วยที่ติดเชื้อหรือเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการติดตามผู้ที่ สัมผัสเชื้อทุกราย และมีการตรวจเชื้อจากผู้ป่วยให้ได้อย่างรวดเร็ว แต่การระบาดในประเทศไทยก็ยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชน เนื่องจากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการใช้เทคโนโลยี เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อตัวบุคคลทั้งสิ้น เช่น ตกงาน หรือถูก เลิกจ้าง สมาชิกครอบครัวต้องอยู่ห่างกัน และมีการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) รวมถึง สัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนลดลง ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป เกิดปัญหาการขาดรายได้และ ชีวิตประจำวันที่ต้องปรับเปลี่ยนไป (บัญชา เกิดมณี, สุรัชย์ ธรรมทวีธิกุล, ญาณพินิจ วชิรสุรงค์, บดินทร์ชาติ สุขบท, และ สมบัติ ทิฆัมทรัพย์, 2563)

ในประเทศไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) (ศบค.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 แห่งชาติ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้ประกาศภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนอยู่บ้าน (Stay at home) ปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home: WFH) รักษาระยะห่างทางกายภาพ (Physical distancing) รักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) สวมหน้ากากอนามัยและล้างมือบ่อย ๆ (กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน, 2563) ซึ่งการประกาศภาวะฉุกเฉิน ส่งผลให้ประชาชนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตทั้งหมด

2.5.2 มาตรการการป้องกันและแก้ไขของรัฐบาล

ประเทศไทยเข้าสู่การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งต่อมาภายหลังพบว่า มีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นจำนวนมากอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากการใช้ชีวิตที่ประมาทและยังไม่ตระหนักถึงอันตรายของเชื้อโรคชนิดนี้ดีพอ รัฐบาลจึงต้องพยายามกำหนดมาตรการขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมสถานการณ์อย่างเข้มงวดทั่วประเทศ และมีการขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักรต่อเนื่อง

รัฐบาลได้ดำเนินแผนปฏิบัติการเพื่อเร่งควบคุมและขจัดโรค ตลอดจนพยายามเร่งรัดดำเนินมาตรการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ภาครัฐมีมาตรการที่เข้มงวดเพื่อสกัดการติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นในขณะนี้ เนื่องจาก จำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 รายใหม่ในประเทศไทยเพิ่มจำนวนสูงมากขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงสาธารณสุข จำเป็นต้องเร่งจัดหาโรงพยาบาลสนามเพื่อรองรับการกักตัวและรักษาผู้ติดเชื้อต่อไป ทำให้ต้องระดมการจัดตั้ง โรงพยาบาลสนามในกรณีที่ต้องใช้สำหรับรองรับผู้ติดเชื้อโควิดของโรงพยาบาลปกติเต็มในพื้นที่หลายจังหวัดที่มีตัวเลขผู้ติดเชื้อพุ่งสูงขึ้น

ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ได้ประกาศยกระดับมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 โดยแบ่งเป็นสองระดับสีเพื่อให้สามารถจำแนกแยกแยะแต่ละเขตพื้นที่ที่มีระดับความรุนแรงของการติดเชื้อที่แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน โดยกำหนดพื้นที่สีแดงและพื้นที่สีส้มเป็นพื้นที่เสี่ยงมากที่สุด ทั้งนี้ ในส่วนภาคราชการ นายกรัฐมนตรีและรัฐบาลมีคำสั่งขอความร่วมมือหน่วยงานราชการสั่งการให้มีการปฏิบัติราชการนอกสถานที่ตั้ง หรือ Work From Home อย่างเต็มขีดความสามารถ พร้อมกันนี้ ศบค. ได้มีมาตรการขอความร่วมมือภาคเอกชน บริษัทห้างร้านอนุญาตให้พนักงานทำงานนอกสถานที่ทำการ โดยอาจพิจารณาการเลือกวันทำงาน หรือ การเลื่อนเวลาทำงาน เพื่อช่วยลดความเสี่ยงของการแออัดและการติดเชื้อ ตลอดจนมีมาตรการขอความร่วมมือประชาชนในการงดการรวมกลุ่ม นอกจากนี้ หลายจังหวัดได้ออกประกาศให้ประชาชนในพื้นที่สวมหน้ากากอนามัย หรือหน้ากากผ้าทุกครั้ง ตลอดเวลาที่ออกนอกเคหสถาน หรือสถานที่พำนัก หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท (กระทรวงมหาดไทย, 2564)

2.5.3 มาตรการการป้องกันและแก้ไขสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นับตั้งแต่รัฐบาลมีมาตรการเชิงบังคับให้หน่วยงานราชการดำเนินงานภายใต้ระเบียบใหม่ที่มีเป้าหมายในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ได้มีการกำหนดระเบียบการดำเนินงานภายในสถาบันให้สอดคล้องกันกับมาตรการของรัฐมากถึง 29 ฉบับ ซึ่งในช่วงแรกโดยการสั่งการเลื่อนการเดินทางไปต่างประเทศของบุคลากรภายในสถาบันฯ เพิ่มระดับความเข้มงวดในการตรวจสอบบุคคลที่มาจากต่างประเทศที่จะเดินทางเข้ามาในสถาบันฯ มีคำสั่งลดจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและนำไปสู่การกำหนดให้มีการเรียนการสอนแบบทางไกลหรือแบบอิเล็กทรอนิกส์แบบ 100 เปอร์เซ็นต์ในทุกคณะ และออกคำสั่งลดจำนวนเจ้าหน้าที่ในการทำงานภายในสถาบันเท่าที่จำเป็นนอกนั้นดำเนินงานตามมาตรการภาครัฐอย่างเข้มงวดคือ การปฏิบัติราชการนอกสถานที่ตั้ง หรือ Work From Home อย่างเต็มขีดความสามารถ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2564)

2.5.4 มาตรการการป้องกันและแก้ไขของหอสมุดสุโขทัย นวพันธ์

สำหรับมาตรการสำหรับหอสมุดสุโขทัย นวพันธ์เป็นหน่วยงานภายในของ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์รวมของคนหลากหลายกลุ่มด้วยเป้าหมายคือการเข้ามาใช้บริการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งการดำเนินมาตรการป้องกันการติดเชื้อของโรคโควิด-19 คือการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการช่วยป้องกันการติดเชื้อ เช่น การนำเจลแอลกอฮอล์มาวางตามจุดสำคัญที่มีผู้คนเดินผ่านหรือใช้บริการจัดที่นั่งจำนวนมาก การจัดแยกโต๊ะและเก้าอี้ให้มีระยะห่างระหว่างกัน 1-2 เมตร จัดการภูมิทัศน์เชิงกายภาพให้เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น การจำกัดจำนวนบุคคลในการเข้าใช้บริการต่อวัน การกำหนดระเบียบในการยืน-คืบ เอกสาร ตำราให้เป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ และสุดท้ายคือการปิดห้องสมุดเพื่อป้องกันการเข้าออกของบุคคลเพื่อมิให้เกิดการแพร่ระบาดและติดเชื้อภายในห้องสมุดของสถาบันฯ

2.6 การปรับเปลี่ยนรูปแบบของห้องสมุด

การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโควิด-19 (Coronavirus disease 2019 : COVID-19) มีผลกระทบกับทุกประเทศทั่วโลกทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะ ด้านการสาธารณสุขข้อมูลขององค์การอนามัยโลก ณ วันที่ 3 เมษายน 2021 ทั่วโลกมีประชากรทั้งสิ้น ประมาณ 7,856.72 ล้านคน มียอดผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 จากทั่วโลก 215 ประเทศ (ที่เป็นรัฐเอกราช และเขตปกครองพิเศษ) จำนวน 131 ล้านคน มีผู้เสียชีวิต 2.84 ล้านคน (ข้อมูลวันที่ 30 มีนาคม 2021) (World Health Organization, 2021; World meter, 2021) จากตัวเลขของการติดเชื้อจากทั่วโลก และจำนวนผู้เสียชีวิตอันเกิดจากภาวะการติดเชื้อมีผลต่อประเทศไทยในทุกภาคส่วน ระยะเวลาอันยาวนานของสถานการณ์ทำให้ผู้คนต้องกักตัวและ ทำงานที่บ้าน (Work From Home: WFH) ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการใช้ชีวิตหลายอย่าง สถานที่ที่เป็นแหล่งรวมของผู้คนจำนวนมากทั่วโลก เช่น ห้างสรรพสินค้า สถานที่ราชการและองค์กรภาคเอกชน ต้องปิดลงชั่วคราวหรืออาจถาวรในบางแห่งเพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค บางแห่งใช้วิธี สลับวันเข้าทำงาน ลดชั่วโมงการทำงานของบุคลากร โรงเรียน มหาวิทยาลัย ปิดทำการเรียนการสอน ในทางกายภาพและใช้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ห้องสมุดเป็นสถาบัน บริการสารสนเทศประเภทหนึ่งที่เป็นแหล่งรวมผู้คนจำนวนมากเข้ามาใช้บริการ จำเป็นต้องปรับตัวอย่าง กะทันหันกับสถานการณ์โรคโควิด-19 เช่นกัน

ประเทศไทยรัฐบาลประกาศคำสั่งปิดสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ได้ประกาศสั่งปิดสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ เพื่อยับยั้งการระบาดของโรคโควิด-19 รอบแรกตั้งแต่ วันที่ 18 มีนาคม 2563 ห้องสมุด

โรงเรียนจึงต้องปิดตามโรงเรียน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งก็ทยอยปิดให้บริการในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เนื่องจากพบว่านักเรียนนักศึกษาและบุคลากรของบางมหาวิทยาลัยอยู่ในข่ายต้องสงสัยว่าอาจมีการสัมผัสไวรัสโควิด-19 และบางแห่งก็พบบุคลากรติดเชื้อไวรัสดังกล่าว จากการตรวจโดยการเก็บสารคัดหลั่งบริเวณส่วนหลังโพรงจมูกและบริเวณคอหอย ห้องสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชนที่สังกัดกรุงเทพมหานคร ห้องสมุดเฉพาะที่สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ ก็ทยอยปิดให้บริการเช่นกัน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ดำเนินนโยบายทำงานที่บ้าน ผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารทางออนไลน์ สถานการณ์ช่วงแรกประชาชนทั้งประเทศ รวมทั้งบุคลากรห้องสมุดต่างตื่นตระหนกกับสถานการณ์ดังกล่าว เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

อย่างไรก็ตาม บุคลากรห้องสมุดไม่ได้นิ่งนอนใจกับสถานการณ์นี้ มีการรวมตัวกันในหลากหลายห้องสมุดจัดการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสถานการณ์ของห้องสมุดหลากหลายแห่งในต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions IFLA) ตั้งรับกับสถานการณ์นี้ อย่างไรก็ตามบ้าง และห้องสมุดในประเทศไทยแต่ละแห่งนำวิธีการใดบ้างมาปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม การจัดประชุมสัมมนาทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การจัดสัมมนาออนไลน์ (Webinar) ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่นิยมใช้ในแวดวงการศึกษาขณะนี้ ได้แก่ โปรแกรม Zoom ที่ช่วยให้การประชุมสัมมนามีความสะดวกมากขึ้น เพียงผู้เข้าร่วมมีคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต ก็สามารถประชุมสัมมนาได้ทั้งแบบมีภาพและวิดีโอ (Video Conference) หรือประชุมผ่านโทรศัพท์ที่มีแค่เสียงเท่านั้น (Conference Call) หรือ Microsoft Teams เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารการนัดหมายการประชุม การประกาศข่าวสาร ตลอดจนการติดตามงานหรือโครงการ เป็นต้น ส่วนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการมากนัก ได้แก่ การติดต่อผ่านแอปพลิเคชัน Line ที่เป็นเทคโนโลยีผสมผสานบริการ Messaging และ Voice Over IP ผสมผสานเข้าด้วยกัน ทำให้สามารถพูดคุย สร้างกลุ่ม ส่งข้อความ โพสต์ภาพต่าง ๆ หรือคุยผ่านเสียงก็ได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ตลอดจนการติดต่อสื่อสารผ่าน Facebook ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้ที่เป็นสมาชิกสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนทั้งแบบข้อความ ภาพ เสียง และวิดีโอ เป็นต้น

ผลการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนและเพิ่มรูปแบบวิธีการทำงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ส่งผลให้การระบาดของโรคโควิด-19 ในระลอกสองที่เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม 2020 (BBC News, 2020) บุคลากรห้องสมุดสามารถตั้งรับกับสถานการณ์ระลอกสองได้ดี มีความชำนาญคุ้นชินกับเทคโนโลยีและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่นำมาใช้มากยิ่งขึ้น การทำความเข้าใจพื้นที่ที่มีการสัมผัสบ่อยครั้ง โดยจะต้องทำการฆ่าเชื้ออยู่เสมอ การส่งเสริมให้ผู้ใช้ใช้บริการผ่านระบบออนไลน์ของห้องสมุดในการค้นหาข้อมูลและจองทรัพยากรที่พร้อมให้บริการเพื่อ

หลีกเลี่ยงกิจกรรมภายในห้องสมุดให้มากที่สุด พื้นที่ภายในห้องสมุดจัดให้มีการระบายอากาศอย่างเหมาะสมการรักษาระยะห่างในการนั่งร่วมกัน ผู้ใช้บริการ บุคลากรในห้องสมุดต้องสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งและล้างมือด้วยน้ำอุ่นและสบู่บ่อยครั้ง การส่งทรัพยากรสารสนเทศให้กับผู้ใช้ถึงที่พัก บริการให้ชมภาพยนตร์และซีรี่ย์ในอุปกรณ์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้โดยไม่มีโฆษณาเกินที่เรียกว่า เน็ตฟลิกซ์ (Netflix) ซึ่งเป็นบริการสตรีมมิ่งแบบต้องเป็นสมาชิกมีค่าใช้จ่าย แต่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 สมาชิกห้องสมุดหลายแห่งสามารถรับชมได้จากที่พักโดยไม่มีค่าใช้จ่าย การให้ข้อมูลเกี่ยวกับไวรัสโคโรนาบนเว็บไซต์และมีการอัปเดตอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการห้องสมุดหลากหลายประเทศในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ทั้งในประเทศที่ตั้งอยู่ใกล้กับประเทศไทยและประเทศที่ห่างไกล เช่น สหรัฐอเมริกาพบว่า การจัดการด้านบริการห้องสมุดพยายามเพิ่มและปรับช่องทางการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศแก่ผู้ใช้ โดยคำนึงถึงความสะดวกปลอดภัยในการใช้ทรัพยากรมากที่สุด การจัดการด้านผู้ใช้ห้องสมุดโดยผู้ใช้ทุกคนต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่ในห้องสมุด บริการตรวจวัดอุณหภูมิ บริการเจลแอลกอฮอล์จำกัดจำนวนผู้ใช้ จำกัดเวลาเข้าใช้ และการเว้นระยะห่างเมื่ออยู่ในห้องสมุด การจัดการด้านทรัพยากรสารสนเทศด้วยการกักเก็บตามหลักวิชาการหรือทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพ การจัดการด้านบุคลากรห้องสมุดโดยป้องกันโรคด้วยวิธีการทำงานจากที่บ้านหรือสลับวันเข้าปฏิบัติงาน การจัดการด้านพื้นที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ห้องสมุดด้วยมาตรการทำความสะอาดเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น อย่างไรก็ตามจวบจนปัจจุบัน สถานการณ์ของโรคโควิด-19 ยังคงดำเนินอยู่ ถึงแม้จะมีการทยอยฉีดวัคซีนให้แก่ประชากรกลุ่มเสี่ยงในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ในอนาคตถึงแม้การฉีดวัคซีนให้แก่ประชาชนในประเทศไทยจะกระจายไปอย่างกว้างขวาง ผู้เขียนก็มีทัศนะว่า ห้องสมุดซึ่งเป็นสถาบันบริการสารสนเทศที่เป็นแหล่งรวมของผู้ใช้จำนวนมากก็ยังคงต้องใช้มาตรการป้องกันโรคที่เข้มงวดต่อไปตามวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) (ปราณี อัสวภูษิตกุล และ สุภาพร โรจนศุภมิตร, 2564)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 การพัฒนาด้านกายภาพห้องสมุด

ศราวุฒิ ด้วงแก้ว (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21 โดยได้นำเสนอเนื้อหาในประเด็นเกี่ยวกับ ความหมาย ประเภทและลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชน รวมถึงแนวคิดในการใช้ พัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชน ซึ่งจากการศึกษา พบว่า รูปแบบห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีส่วนอำนวยความสะดวกรองรับการเรียนรู้ที่เหมาะสม จะต้อง

สร้างอัตลักษณ์ที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถดึงดูดบุคคลที่มีความชอบ ความสนใจคล้าย ๆ กันไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ รวมไปถึงผู้พิการให้มาพบปะ เรียนรู้โดยใช้พื้นที่และทรัพยากรของห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

ลักขณา เจริญศร และวรวรรณ เหมชะญาติ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสำหรับเด็กในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์การศึกษาคือ วิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสำหรับเด็กในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การจัดพื้นที่และครุภัณฑ์ การจัดสื่อการเรียนรู้และของเล่น ประชากร คือ ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร 35 แห่ง ประจำปีพุทธศักราช 2560 พบว่า 1) ด้านการจัดพื้นที่และครุภัณฑ์ มีการแบ่งพื้นที่สำหรับเด็กเป็นสัดส่วน มีลักษณะกายภาพสำคัญคือมีแสงสว่างเพียงพอ พื้นที่ต้องเอื้อต่อกิจกรรมเด็ก ห้องสมุดเด็กต้องใกล้ชิดประตูเพื่อความสะดวก บริเวณประตูต้องมีการรักษาความปลอดภัยในการเข้าใช้บริการ พื้นที่ต้องมีความสะอาด 2) ด้านการจัดครุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต้องมีขนาดครุภัณฑ์เหมาะสมกับเด็กและมีความปลอดภัย 3) การจัดสื่อการเรียนรู้และของเล่นต้องเป็นสื่อการเรียนรู้ด้านภาษาหลากหลาย มีความทันสมัย สะท้อนวัฒนธรรมไทยและชุมชนในด้านการจัดวางและการนำเสนอควรจัดวางเพื่อแนะนำให้ผู้ใช้บริการได้เข้าถึงสะดวก มีการติดป้ายกำกับคำตามชั้น มีการนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ และจัดวางเพื่อให้เด็กหยิบใช้ได้สะดวกปลอดภัยด้วยตนเอง และสื่อการเรียนรู้และของเล่นต้องมีสภาพสมบูรณ์และความสะอาด

นิติพร สุนทรนนท์ (2560) ได้ทำการศึกษาความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วัตถุประสงค์การศึกษาคือ ศึกษาความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ หอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีในด้าน อาคารสถานที่ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำข้อมูลและสรุปผล มาใช้ในการเสนอแนวทางที่เหมาะสมเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอสมุดฯ และการ จัดทำ แผนพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอสมุดให้เหมาะสม พบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอสมุดฯ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เรื่องความสะอาดของบริเวณที่จอดรถ ความเพียงพอของบริเวณที่จอดรถ ตู้บริการน้ำดื่ม และห้องละหมาด

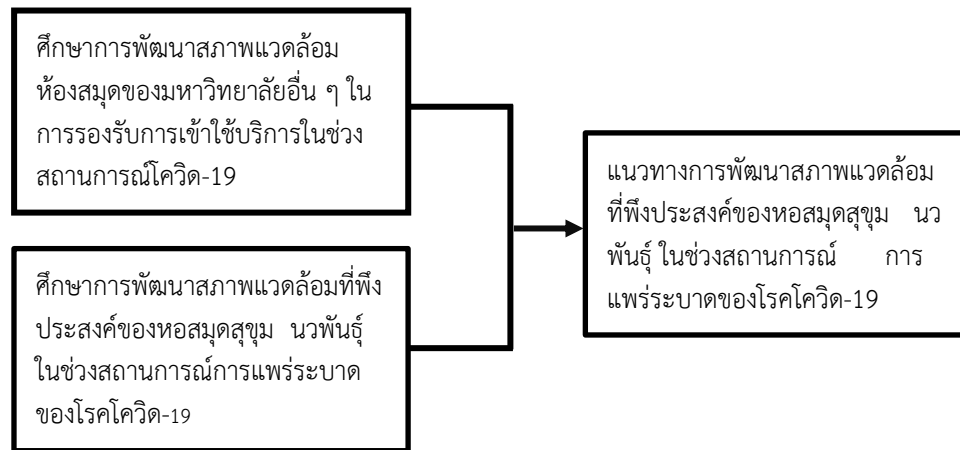
นศร ละลอกน้ำ (2557) ได้ทำการศึกษาการประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วัตถุประสงค์การศึกษาคือ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะการให้บริการห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ตามความต้องการของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า 1) ควรมีการจัดหาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ เก้าอี้ให้เพียงพอ และคอยตรวจเช็ควัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการให้พร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทำคู่มือการใช้

งานวัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียนให้ชัดเจน แข็งแรง และพัฒนาระบบ WIFI ให้ใช้งานได้อย่างทั่วถึงทุกห้องเรียน ทางคณะควรจัดศึกษาดูงานและทำกิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัยบ่อย ๆ เพราะนิสิตได้ประสบการณ์ตรง 2) ควรมีการจัดหาห้องบริการอนามัยและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นขึ้นภายในคณะจะได้สะดวกขึ้น มีการขยายโรงอาหารให้เพียงพอกับจำนวนนิสิต และปรับปรุงรสชาติ ปริมาณอาหารให้เหมาะสม จัดหาพื้นที่จอดรถสำหรับนิสิตให้เพียงพอ ห้องน้ำควรทำความสะอาดให้ดีขึ้นกว่านี้ และซ่อมก๊อกน้ำให้สามารถใช้ได้อย่างสมบูรณ์เพราะส่วนใหญ่เสีย 3) ควรมีการปรับปรุงระบบไฟฟ้า เพราะไฟตกและดับบ่อยมาก ควรมีการเพิ่มจุดทิ้งขยะในแต่ละชั้นของตึกให้ทั่วถึง

Vassilakaki และ Moniarou-Papaconstantinou (2021) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมห้องสมุดในช่วง COVID-19 กรณีแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการปรับสถานที่และออกแบบพื้นที่สำหรับดิจิทัล พบว่า ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อห้องสมุดที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการให้เข้าสู่การเป็นระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องปรับโครงสร้างเชิงกายภาพที่เหมาะสมกับการเป็นรูปแบบออนไลน์ ด้วยการ ปรับพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น เช่น เครื่องยืมคืนหนังสือ เครื่องค้นหารายการหนังสือ และลดพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานปกติลงเท่าที่จำเป็น

Tsekea และ Chigwada (2021) จากมหาวิทยาลัยบิन्दูรา (Bindura University of Science Education) ประเทศซิมบับเว (Zimbabwe) ได้ทำการศึกษาเรื่องกลยุทธ์ในการจัดการห้องสมุดเพื่อรองรับกับระบบการเรียนการสอนออนไลน์ (E-Learning) วัตถุประสงค์การศึกษาคือเพื่อศึกษากลยุทธ์เพื่อรองรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกิดขึ้นเพื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า ห้องสมุดคือแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการเรียนแบบออนไลน์ (E-Learning) เพราะห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมระบบการเรียนการสอนออนไลน์มากที่สุดของสถาบันการศึกษา อีกทั้ง ยังเหมาะแก่การเป็นสถานที่ในการเข้าเรียนออนไลน์ ดังนั้น สิ่งที่ต้องตระหนักคือ ห้องสมุดควรต้องมีความพร้อมในเรื่องวิธีที่สะดวกต่อการเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และต้องการจัดหาหลักสูตรการเรียนการสอนและข้อมูลการเรียนรู้ที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ให้พร้อมต่อการเรียนรู้อยู่เสมอผ่านการเป็นห้องสมุดดิจิทัลในช่วงการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากสถานการณ์โควิด-19 เพื่อให้ห้องสมุดมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้แบบออนไลน์ (E-Learning) ผ่านการปรับตัวเองเป็นห้องสมุดดิจิทัล

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แหล่งที่มา: ผู้วิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา “แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19” ได้นำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการประกอบการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าถึงภาพรวมของปัจจัยต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า โดยได้ใช้รูปแบบวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีวิธีการตามลำดับของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 4 กลุ่ม จำนวน 15 คน ได้แก่

- 1) อาจารย์ประจำสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 2) เจ้าหน้าที่ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 3) เจ้าหน้าที่หอสมุดสุขุม นวพันธ์
- 4) กลุ่มนักศึกษานักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

3.1.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยส่วนนี้ได้ใช้การคัดเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องในการให้บริการและกิจกรรมหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงเฝ้าระวังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์กำหนด ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ภายในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เจ้าหน้าที่หอสมุดสุขุม นวพันธ์ นักศึกษาปริญญาเอกและปริญญาโท ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยผู้ที่ถูกเลือกให้เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีเกณฑ์การกำหนดคุณสมบัติเพื่อคัดเลือกบุคคล ดังต่อไปนี้

1) กลุ่ม อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ภายในของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ต้องเป็นผู้เคยใช้บริการห้องสมุดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จนมาถึงช่วงการเปิดให้บริการหลังสถานการณ์คลี่คลาย

(1) อาจารย์ประจำสถาบันฯ	จำนวน 2 คน
(2) เจ้าหน้าที่ประจำคณะนิติศาสตร์	จำนวน 1 คน
(3) เจ้าหน้าที่สโมสรนักศึกษา	จำนวน 1 คน

2) กลุ่มเจ้าหน้าที่หอสมุดสุขุม นวพันธ์ ต้องเป็นผู้เคยให้บริการห้องสมุดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นผู้เคยร่วมบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อให้ปลอดภัยในช่วงสถานการณ์โควิด-19 จนมาถึงช่วงการเปิดให้บริการหลังสถานการณ์คลี่คลาย ได้แก่

(1) เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	จำนวน 1 คน
(2) เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์	จำนวน 2 คน

3) นักศึกษาปริญญาเอก และ ปริญญาโท ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ต้องเป็นนักศึกษาผู้เคยใช้บริการห้องสมุดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นผู้เคยร่วมบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อให้ปลอดภัยในช่วงสถานการณ์โควิด-19 จนมาถึงช่วงการเปิดให้บริการหลังสถานการณ์คลี่คลาย หรือเทียบเคียงคือ ต้องเป็นนักศึกษาที่มีรหัสหน้า 62-64 เป็นต้นไป

(1) นักศึกษาปริญญาเอก คณะรัฐประศาสนศาสตร์	จำนวน 3 คน
(2) นักศึกษาปริญญาเอก คณะสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร	จำนวน 3 คน
(3) นักศึกษาปริญญาโท คณะสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร	จำนวน 2 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 รูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผสมผสานการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) คือการสืบค้นข้อมูลทุติยภูมิที่สำคัญและเกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงสามารถจำแนกเครื่องมือในการวิจัยได้ 2 ประเภท ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นข้อคำถามเชิงคุณภาพแบบปลายเปิดที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว (In-depth Interview) เพื่อให้ผู้ตอบถูกสัมภาษณ์ได้อธิบายขยายความในเนื้อหาได้ กว้างขวางและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยได้ใช้ข้อคำถามเดียวกันนี้ในทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ปัญหาในการใช้บริการหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

(2) รูปแบบมาตรการที่ถูกนำมาใช้ในหอสมุดสุขุม นวพันธ์ เพื่อป้องกันการติดเชื้อในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

(3) แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมเชิงกายภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อป้องกันการติดเชื้อในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

(4) ความคาดหวังและความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมเชิงกายภาพของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และหลังจากสถานการณ์โควิดคลี่คลายเพื่อสร้างบรรยากาศของความปลอดภัยในการใช้บริการ

2) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลอื่น ๆ ที่มีใช้บุคคล นั่นคือเป็นเอกสารประเภทต่าง ๆ ทั้ง เอกสารการวิจัย ตำรา วารสาร สมุดบันทึก ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเป้าหมายสำคัญของการค้นคว้า คือ รูปแบบการพัฒนาเชิงกายภาพห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศที่ได้ดำเนินการแล้ว เพื่อวิเคราะห์และนำมาเป็นแนวทางพื้นฐานในการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ มีรายละเอียดดังนี้

1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากบุคลากรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น อาจารย์ เจ้าหน้าที่ภายในสถาบัน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เนื่องจากประเด็นข้อคำถามและความมุ่งหมายของคำตอบมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสภาพแวดล้อมหอสมุดสุขุม นวพันธ์ เพื่อป้องกันจากการติดเชื้อของโรคโควิด-19 อีกทั้ง ในบางประเด็นข้อคำถามอาจมีปัญหาลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อหรือพาดพิงบุคคลอื่น เพื่อให้ได้คำตอบที่มีความละเอียดและเข้าถึงปัญหาได้อย่างแท้จริงจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับบุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้ นอกจากนี้ ยังมี การส่งข้อคำถามเพื่อให้ผู้สัมภาษณ์สามารถส่งคำตอบเข้ามาเพิ่มเติมได้

ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่จะใช้สนับสนุนและประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ตีมากขึ้น การสัมภาษณ์ทั้งสองแบบยังเปิดโอกาสให้มีการโต้ตอบเชิงสนทนาระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งมีการขยายไปสู่การค้นพบข้อประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่ทำให้ผลการศึกษามีคุณภาพและ

เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น และมีการแทรกข้อคำถามใหม่ ๆ ที่ไม่มีอยู่ในชุดคำถามตามแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงของข้อมูลและมีโอกาสที่เข้าถึงข้อมูลเชิงลึกอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น

2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเอกสาร แหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ เอกสาร ตำรา รายงานวิจัย วารสาร บทความวิชาการ และอื่น ๆ รวมถึงข้อมูลออนไลน์จากอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นและสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยนำเอาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งสองส่วน คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่สืบค้นและรวบรวมจากหนังสือ วารสาร งานวิจัย เอกสารราชการที่เกี่ยวข้อง สารสนเทศ และข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ และเอกสารหรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ ตีความถ้อยคำ และสิ่งที่ผู้ถูกสัมภาษณ์พยายามสื่อ หลังจากนั้นจึงนำมาสังเคราะห์เพื่อนำเสนอเป็นผลการศึกษา ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของหอสมุดชุมชน นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 รวมถึงศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดชุมชน นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการศึกษาผู้วิจัยได้มีการกำหนดแนวทางในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน และสามารถจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยออกเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

4.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการรองรับการเข้าใช้บริการในช่วงสถานการณ์โควิด-19

4.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดชุมชน นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

4.3 แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดชุมชน นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการรองรับการเข้าใช้บริการในช่วงสถานการณ์โควิด-19

ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ทางการของประเทศไทยจีนแจ้งต่อองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) เรื่องการแพร่ระบาดของไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคปอดบวม ว่าเป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีศูนย์กลางการแพร่กระจายที่เมืองอู่ฮั่น (Wuhan) มณฑลหูเป่ย์ (Hubei Province) ถือเป็นโรคอุบัติใหม่ (Emerging Diseases) ที่น่าจะติดต่อกันจากสัตว์สู่คนซึ่งเชื่อว่าแพร่มาจากค้างคาวคล้ายกรณีโรคซาร์ (ไข้หวัดนก) โดยไวรัสนี้ในช่วงแรกเรียกว่าไวรัสอู่ฮั่น ต่อมานักวิทยาศาสตร์ได้ข้อสรุปว่า เชื้อที่ทำให้เกิดโรคนี้เป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ในตระกูลไวรัสโคโรนา (Coronavirus) ซึ่งเมื่อติด

เชื่อนี้จะทำให้เกิดกลุ่มอาการ โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันอย่างรุนแรง (Severe Acute Respiratory Syndrome) ทำให้เกิดอาการรุนแรงถึงขั้นปอดอักเสบจนถึงแก่ชีวิตได้ (Chokevivat, V., 2020) ในตอนแรกเรียกเชื่อนี้ว่า 2019-nCoV เป็นเชื้อลำดับที่ 7 ในตระกูล coronaviruses ineage B จีนัส botacoronavirus ต่อมาตั้งชื่อเชื่อนี้อย่างเป็นทางการว่า SARS-COV-2 ทำให้เกิดโรคโควิด-19 (COVID-19) โดย CO มาจาก Corona VI มาจาก Virus D แพน disease และ 19 มาจากปี ค.ศ. 2019 ที่พบการแพร่ระบาด (Leelarasamee, n.d) ไวรัสนี้ไม่สามารถอยู่เดี่ยว ๆ ได้จะแฝงตัวอยู่ในละอองฝอยจากการไอ จาม และสารคัดหลั่งจากร่างกาย พวกน้ำมูก น้ำลาย หรือ อุจจาระ เชื้อจึงแพร่กระจายผ่านการสูดดมละอองฝอยเหล่านี้เข้าไป

นอกจากนี้ การสัมผัสกับสิ่งของที่ที่มีการใช้งานร่วมกันแล้วมาสัมผัสเชื้อบูต่าง ๆ ในร่างกาย เช่น การสัมผัสปาก ดวงตา หรือการหยิบของเข้าปาก ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการรับเชื้อเข้าสู่ร่างกาย หากเกิดการติดเชื้อขึ้นที่ระบบทางเดินหายใจและรุนแรงจนมีอาการปอดบวมหรือหายใจลำบากอาจทำให้เสียชีวิตได้ ด้วยเหตุที่เป็น โรคอุบัติใหม่ ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับโรคน้อยมาก และยังไม่มียารักษา ทำให้ต้องระมัดระวังและป้องกันตนเองตั้งนั้นเมื่อโรคนี้แพร่ระบาดมาถึงประเทศไทยรายแรก เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 และเพิ่มจำนวนขึ้น จนในวันที่ 17 มีนาคม 2563 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ 15 มาตรการเร่งด่วนและให้ปิดมหาวิทยาลัย โรงเรียนนานาชาติ สถาบันกวดวิชา รวมถึงปิดสถานบันเทิง ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นาน 2 สัปดาห์ ต่อมาวันที่ 21 มีนาคม 2563 ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครประกาศปิดห้างร้าน พื้นที่เสี่ยงให้เปิดเฉพาะที่จำเป็น ประชาชนเริ่มเดินทางกลับ ต่างจังหวัด ต่อมาในวันที่ 26 มีนาคม 2563 รัฐบาลไทยประกาศบังคับใช้พระราชกฤษฎีกา สถานการณ์ฉุกเฉิน และตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (สบค.) และในวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2563 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนการเปิดภาคเรียนที่ 1/2563 จากวันที่ 16 พฤษภาคม 2563 เป็นวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 (กรุงเทพธุรกิจ, 2020 อ้างถึงใน กัลยา ยังสุขยิ่ง, 2563) ส่งผลให้ห้องสมุดต่าง ๆ ในประเทศไทย และต่างประเทศต้องมีการ ปรับตัวกับการให้บริการในช่วงดังกล่าว เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้และผู้ให้บริการ ดังเช่น ห้องสมุด ประชาชนในประเทศสหภาพยุโรปที่เป็นสมาชิกของ National Authorities on Public Libraries in Europe (NAPLE) จำนวน 20 ประเทศ ได้ดำเนินการหลายประการในระหว่างวันที่ 20 มีนาคม-24 เมษายน พ.ศ. 2563 อาทิ บางแห่งปิดบริการ บางแห่งเปิดให้บริการ โดยลดบริการบางอย่างลงและ ให้บริการเฉพาะที่จำเป็น หรือปรับเปลี่ยนการให้บริการ มีมาตรการเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัย ห้องสมุดบางแห่งมีการกักหนังสือไว้ชั่วคราวก่อนนำออกให้บริการ (Quarantining of books) เป็นต้น (NAPER FORUM, n.d. และ กัลยา ยังสุขยิ่ง, 2563)

สำหรับห้องสมุดในประเทศไทยก็มีความวิตกกังวล และได้มีการปรับตัวในเชิงกายภาพและ สภาพแวดล้อมทำนองที่คล้ายกันโดยห้องสมุดบางแห่งปิดบริการ บางแห่งให้สลับการทำงานจากบ้าน

(Work from Home) กับการเข้ามาทำงานในที่ทำงาน บางแห่งมีการปรับเปลี่ยนวิธีการและรูปแบบการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการที่มีความจำเป็นต้องใช้หนังสือหรือข้อมูล และบางแห่งมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดให้มีความพร้อมและเอื้อความสะดวกและปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการอย่างเต็มที่ด้วยเช่นกัน ซึ่งมีตัวอย่างของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมห้องสมุดที่มีความเด่นชัดในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังนี้

4.1.1 หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำหรับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มีประกาศหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่องมาตรการและคำแนะนำการป้องกันควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 19 (COVID 19) สำหรับการให้บริการห้องสมุด โดยขอให้คณบดี และหัวหน้าหน่วยงานประกาศให้คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ปฏิบัติตามแนวทางป้องกันและควบคุมโรคของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขเพื่อความปลอดภัยของบุคลากรและผู้ใช้บริการ รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

- 1) ห้องสมุดจัดให้มีเจลแอลกอฮอล์ล้างมือที่ได้มาตรฐานตามจุดบริการภายในห้องสมุดสาขาและผู้ใช้บริการจะต้องล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ทุกครั้งก่อนเข้าใช้บริการ
- 2) กำหนดให้บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ณ จุดบริการสมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน
- 3) ทำความสะอาดจุดสัมผัสสาธารณะ ได้แก่ ที่จับประตูและลูกบิด เครื่องยืม-คืน อัตโนมติ เคาน์เตอร์บริการ รวบบันได ปุ่มกดลิฟต์ มือจับก๊อกน้ำ ที่กดน้ำ คอมพิวเตอร์ คีย์บอร์ด เมาส์ โต๊ะอ่านหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ ด้วยผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่สามารถฆ่าเชื้อไวรัสได้ อย่างน้อยไม่ต่ำกว่าวันละ 2 ครั้ง
- 4) ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลและบริการออนไลน์ของห้องสมุดแทนในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

ประกาศมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่องมาตรการ และคำแนะนำการป้องกันควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) สำหรับการให้บริการของห้อง สมุด

หน้าแรก >
มธ.ดอยคำยุทธศาสตร์ความร่วมมือเข้าร่วมเครือข่ายห้องสมุดกฎหมายการเมืองและ
การปกครอง >
นศ.พฤติกรรมวิเทศสัมพันธ์นานาชาติ รุ่นที่ 5 เยี่ยมชมหอสมุดปรีดีฯ >

ผู้แต่ง: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ประกาศมาตรการและคำแนะนำหัวข้อ: การ
ป้องกันควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) หัวข้อ: การให้บริการ
บริการของห้องสมุด คุณผู้ใช้นอกจากใช้บริการสามารถใช้บริการออนไลน์ของห้องผู้
แต่ง: สมุดได้ทุกที่ทุกเวลา >> [#covid19](https://bit.ly/2lvS4mZ) # คำและ
มาตรการแนะนำหัวข้อ: การป้องกันหนังสือควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 19 # TULIB

ภาพที่ 4.1 เว็บไซต์ประกาศหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่องมาตรการและคำแนะนำ
การป้องกันควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) สำหรับการให้บริการห้องสมุด
แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2563).

4.1.2 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักหอสมุดได้มีการออกประกาศสำนักหอสมุดเรื่อง มาตรการและแนวปฏิบัติการบริหาร
ห้องสมุดและการปฏิบัติงานของบุคลากรจากที่พักอาศัย (Work from Home) ในสถานการณ์
การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ รวมถึงกำหนดมาตรการ
“เข้าใช้พื้นที่บริการห้องสมุด” เพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
และเพื่อสร้างความมั่นใจในการเข้าใช้บริการห้องสมุด (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2564) ดังนี้

- 1) สวมหน้ากากอนามัย ตลอดเวลาที่เข้าใช้บริการ
- 2) คัดกรอง: ตรวจวัดอุณหภูมิ ไม่เกิน 37.5 องศา
- 3) หากมีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก งดใช้บริการ
- 4) Scan CMU Mobile เพื่อรายงานข้อมูลสุขภาพ
- 5) สมาชิกประเภทบุคคลภายนอก / บุคคลภายนอก ให้กรอกแบบคัดกรองก่อนการ

เข้าใช้พื้นที่บริการ

- 6) จำกัดจำนวนผู้ใช้บริการ ไม่เกิน 350 ที่นั่งต่อวัน
- 7) เว้นระยะห่าง 1 – 2 เมตร ทุกจุดบริการ

- 8) ลดสัมผัส: ให้บริการแบบ e-Services, บริการตอบคำถามแบบ VDO Call
- 9) ล้างมือด้วยสบู่ / เจลแอลกอฮอล์ ทุกครั้งก่อน-หลังใช้บริการ
- 10) ทิ้งขยะติดเชื้อลงที่จัดเตรียมไว้

นอกจากนี้ยังมีเรื่องการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในการป้องกันโรคโควิด-19 ได้แก่

1) การจัดสถานที่และการระบายอากาศ

(1) จัดที่นั่งให้เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลในห้องเรียน/ห้องทำงาน/รถบริการสาธารณะไม่น้อยกว่า 1 เมตร กรณีมีผู้สัมผัสเสี่ยงสูงเข้าห้องเรียน/ห้องทำงาน จัดที่นั่งเว้นระยะห่าง 1.5-2 เมตร

(2) เปิดประตูหน้าต่างระบายอากาศ ก่อนและหลังการใช้งานอย่างน้อย 15 นาที เพื่อให้อากาศภายนอกถ่ายเทเข้าสู่ภายในอาคาร

(3) กรณีใช้เครื่องปรับอากาศ ระบายอากาศในอาคารก่อนและหลังการใช้งานอย่างน้อย 10 นาที ทุก ๆ 2 ชั่วโมง หรือเปิดประตูหน้าต่างระบายอากาศช่วงพักเที่ยงหรือช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน กำหนดเวลาเปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศ และทำความสะอาดสม่ำเสมอ

2) การทำความสะอาด

(1) ทำความสะอาดพื้นผิวทั่วไปและอุปกรณ์สัมผัสร่วม ได้แก่ โต๊ะและเก้าอี้ที่อยู่ในและนอกห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม โถสุขภัณฑ์ ที่รองนั่ง มือจับประตู กลอนประตู ก๊อกน้ำ โต๊ะเก้าอี้ และภาชนะใส่อาหารในโรงอาหาร รวบรวมได้ ลูกบิด สวิตช์ไฟ เครื่องใช้ไฟฟ้า ที่กดน้ำดื่ม รถบริการสาธารณะ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์กีฬาและเครื่องเล่นออกกำลังกายที่ใช้ร่วมกัน ด้วยแอลกอฮอล์ 70% หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และกำจัดเชื้อโรคบนพื้นผิววัสดุแข็ง เช่น กระเบื้องเซรามิก ด้วยน้ำยาฟอกขาวหรือโซเดียมไฮโปคลอไรท์ 0.1% อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง และอาจเพิ่มความถี่ตามความเหมาะสมโดยเฉพาะเวลาที่มีผู้ใช้งานจำนวนมาก

(2) ทำความสะอาดวัสดุสิ่งของด้วยน้ำยาทำความสะอาดหรือผงซักฟอก

3) การจัดการขยะ

แยกการทิ้งขยะที่เกิดจากผู้ติดเชื้อ/ผู้สัมผัสเสี่ยงสูง ขยะหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว โดยใช้ถุงขยะสีแดง ก่อนทิ้งให้ราดด้วยแอลกอฮอล์ 70% หรือน้ำยาฟอกขาวหรือโซเดียมไฮโปคลอไรท์ 0.1% ลงในถุง มัดปากถุงให้แน่น ซ่อนด้วยถุงอีก ชั้น ปิดปากถุงให้สนิท และฉีดพ่นบริเวณปากถุงด้วยสารฆ่าเชื้อ วางแยกไว้ ณ จุดพักขยะ

ภาพที่ 4.2 มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2563).

4.1.3 สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่ามีมาตรการในการจัดการห้องสมุดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดังนี้ (สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถวิชชุสุทร, 2564)

- 1) กำหนดจำนวนผู้เข้าใช้บริการ
- 2) เปิดบริการเฉพาะชั้น 3 ถึงชั้น 5
- 3) บริการแอลกอฮอล์เจลล้างมือและสบู่ล้างมือภายในห้องน้ำทุกชั้น
- 4) มีจุดคัดกรองผู้เข้าใช้บริการที่ประตูทางเข้า โดยผู้ใช้บริการต้องวัดอุณหภูมิก่อนเข้าใช้บริการทุกครั้ง
- 5) ผู้ใช้บริการต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่ในหอสมุด
- 6) จองโต๊ะก่อนเข้าใช้บริการ
- 7) จำกัดการนั่ง 1 คน/โต๊ะเท่านั้น
- 8) ให้บริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์
- 9) ให้บริการยืมผ่านบริการ “Book Delivery Service”

- 10) รับชำระค่าปรับผ่านทาง QR Payment
- 11) รับคืนหนังสือทางตู้รับคืน (Book Drop) ชั้น 1 หรือชั้น 3 เท่านั้น
- 12) ฆ่าเชื้อไวรัสบนหนังสือรับคืนทุกเล่มด้วยตู้อบ UVC ก่อนให้บริการ
- 13) ขยายการยืมต่อ (Renew) เป็นไม่จำกัดจำนวนครั้ง
- 14) ขยายระยะเวลาการยืมทุกประเภทสมาชิกเป็น 30 วัน/ครั้ง
- 15) งดรับสิ่งพิมพ์ทุกประเภทและปิดห้อง Free Corner
- 16) บริการการศึกษาผู้ใช้ เช่นการอบรมการใช้ฐานข้อมูลฯ ออนไลน์
- 17) ให้บริการตอบคำถามออนไลน์
- 18) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทุกคนสวมหน้ากากอนามัยหรือ Face Shield ตลอดเวลาให้บริการพื้นที่และการทำความสะอาด
- 19) ให้บริการถึงทั้งหน้ากากอนามัยใช้แล้วที่หน้าหอสมุดชั้น 3
- 20) ทำเครื่องหมายกำหนดจุดให้ยืนเพื่อเว้นระยะห่างทางสังคม 1-2 เมตร
- 21) กำหนดให้เข้าใช้ลิฟต์ได้ครั้งละไม่เกิน 4 คน
- 22) ทำความสะอาดจุดสัมผัสเช่นปุ่มกดลิฟต์, ราวบันไดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทุก 3 ชั่วโมง
- 23) ทำความสะอาดโต๊ะที่นั่ง 2 รอบ คือ รอบเช้า และ รอบบ่าย
- 24) เครื่อง OPAC ใช้พลาสติกถนอมอาหารคลุมคีย์บอร์ด และเตรียมแอลกอฮอล์ให้ผู้ใช้บริการเช็ดทำความสะอาดก่อนใช้บริการ

ภาพที่ 4.3 มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) สำนักทรัพยากร
การเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ

แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2563)

4.1.4 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตามประกาศจังหวัดขอนแก่น เรื่อง มาตรการ การเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัดขอนแก่น (ฉบับที่ 30) ลงวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2564 และ ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับที่ 765/2564 เรื่อง มาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในพื้นที่มหาวิทยาลัย ลงวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2564 ความทราบแล้วนั้น เพื่อให้มาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงเห็นควรให้ออกประกาศเพื่อเป็นการเพิ่มมาตรการในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2564)

ข้อ 1 งดให้บริการพื้นที่นั่งอ่าน ของสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะภายใต้สังกัด สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกแห่ง และพื้นที่ KKU Maker Space ตั้งแต่วันที่ 16 เมษายน 2564 เป็นต้นไปจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง

ข้อ 2 การยืมทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทหนังสือ สามารถยื่นคำร้องขอยืมผ่าน E-form ของสำนักหอสมุด (shorturl.asia/HITUOM) และสามารถรับตัวเล่มได้ที่จุดบริการยืม-คืน ชั้น 2 อาคาร ศูนย์สารสนเทศ สำนักหอสมุด ภายในวันและเวลาราชการ หรือขอรับบริการผ่านช่องทางไปรษณีย์

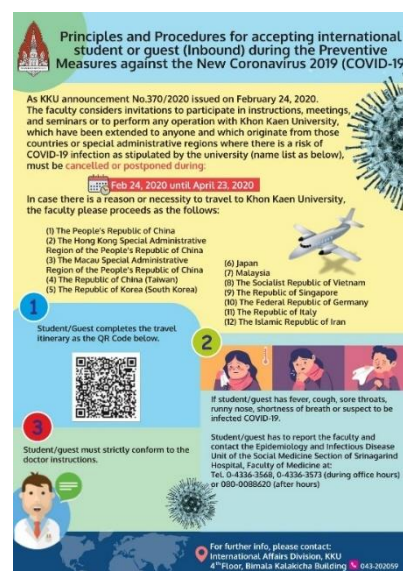
ข้อ 3 การยืมโน้ตบุ๊ก Lenovo ให้มาติดต่อขอยืมด้วยตนเองที่จุดบริการ ชั้น 2 อาคารศูนย์สารสนเทศ ในวันและเวลาราชการ

ข้อ 4 การส่งคืนทรัพยากรสารสนเทศ เปิดรับคืนผ่านทางตู้ Book drop เท่านั้น ซึ่งติดตั้งตามจุดต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยทรัพยากรที่ส่งคืนผ่านช่องทางนี้จะถูกกำหนดวันรับคืนเป็นวันที่ 10 พฤษภาคม 2564 ทั้งหมด

ข้อ 5 วันกำหนดส่งคืนทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือ และโน้ตบุ๊ก Lenovo ที่ยังไม่เกินกำหนดส่งคืนในวันที่ประกาศฉบับนี้ได้เผยแพร่ จะถูกขยายเวลากำหนดส่งคืนใหม่จะเป็นวันที่ 10 พฤษภาคม 2564

ทั้งนี้ หากผู้รับบริการหมดอายุการเป็นสมาชิกก่อนวันที่ 10 พฤษภาคม 2564 ให้ยึดวันหมดอายุสมาชิกเป็นวันกำหนดส่งคืนใหม่

ข้อ 6 ผู้รับบริการสามารถรับบริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัยทางออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมงที่หน้าเว็บไซต์สำนักหอสมุด และช่องทาง Smart Service

ภาพที่ 4.4 ประกาศมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น
แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2564)

4.1.5 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

สำนักวิทยบริการ ปิดพื้นที่ให้บริการในอาคารสารสนเทศและอาคารข้อมูลท้องถิ่น ในระหว่างวันที่ 8-24 ตุลาคม 2564 ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-19 เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการยังคงจัดให้มีบริการต่าง ๆ เท่าที่สามารถกระทำได้ จึงขอแจ้งแนวปฏิบัติในการให้บริการของหอสมุดกลางในช่วงวันและเวลาดังกล่าว ดังนี้ (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2564)

1) ปิดพื้นที่ให้บริการภายในอาคารสารสนเทศและอาคารข้อมูลท้องถิ่นซึ่งเป็นส่วนให้บริการของหอสมุดกลางและ Co-working space ในระหว่างวันที่ 8-24 ตุลาคม 2564 ทั้งนี้ได้จัดโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือไว้สำหรับผู้ใช้บริการเพิ่มเติม คือ บริเวณห้องสมุดในสวน บริเวณทางเดินเข้าอาคารสารสนเทศ และระเบียบด้านข้างอาคารข้อมูลท้องถิ่น

2) เปิดให้บริการยืมหนังสือ ยืมคืน Notebook และ iPad ในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.30-16.30 น. ปิดบริการในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ (13 และ 22 ตุลาคม 2564)

3) ผู้ใช้บริการที่ต้องการยืมหนังสือ สามารถเข้าไปสืบค้นหนังสือ ได้ที่ระบบออนไลน์ และแจ้งความจำนงค์ขอยืมหนังสือล่วงหน้าในแบบฟอร์มออนไลน์ เพื่อจะได้จัดเตรียมหนังสือและแจ้งให้ผู้ใช้บริการมารับหนังสือ ณ ทางเข้าหอสมุดกลาง ด้านหน้าอาคารสารสนเทศ

4) กรณีที่ทรัพยากรมีกำหนดส่งคืนในวันที่ 6-10 ตุลาคม 2564 จะเลื่อนกำหนดส่งให้อัตโนมัติทุกรายการเป็นวันที่ 11 ตุลาคม 2564 กรณียืมหนังสือตลอดภาคการศึกษา เลื่อนกำหนดส่งเป็นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564

5) ผู้ใช้บริการสามารถส่งคืนหนังสือได้ตลอดเวลา ณ ตู้คืนหนังสือที่ตั้งอยู่ด้านหน้าอาคารสารสนเทศ สามารถเข้าไปดูวิธีการใช้งานตู้คืนหนังสืออัตโนมัติ

6) กรณียืมหรือคืน Notebook หรือ iPad ผู้ใช้บริการจะต้องโทรหรือส่งข้อความนัดหมายก่อนล่วงหน้าเนื่องจากต้องมีการตรวจสอบความเรียบร้อยของอุปกรณ์ก่อนที่จะยืมหรือรับคืน

7) กรณียืมต่อ ผู้ใช้บริการสามารถเข้าไปยืมต่อออนไลน์ได้ด้วยตนเองภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด สามารถเข้าไปดูขั้นตอนการยืมต่อออนไลน์ และสามารถ Log in เข้าสู่ระบบเพื่อยืมต่อออนไลน์และตรวจสอบข้อมูลของสมาชิกที่

ภาพที่ 4.5 ประกาศมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID- 19) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (2564).

4.1.6 หอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

จากประกาศสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เรื่อง มาตรการและการดำเนินการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับการให้บริการห้องสมุดประจำปีการศึกษา 2563 (ฉบับแก้ไข) เพื่อให้การบริหารจัดการในการให้บริการห้องสมุด เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใช้บริการห้องสมุด รวมถึงเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมนั้น สำนักหอสมุดกลาง จึงได้จัดทำประกาศสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เรื่อง มาตรการและการดำเนินการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) สำหรับการให้บริการห้องสมุดด้านกายภาพในการบริหารจัดการพื้นที่การให้บริการ ดังนี้ (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2563)

1) ให้นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรสถาบัน และผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุด อาคารเฉลิมพระเกียรติ และห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สแกน QR Code ก่อนเข้าและออกจากอาคารที่ใช้บริการห้องสมุด เพื่อทำการประเมินความเสี่ยง โดยใช้โปรแกรมที่สถาบันจัดทำขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก และกำกับการเข้าใช้บริการอย่างเคร่งครัด

2) ตรวจสอบผู้ใช้บริการด้วยระบบประตูปีกนก หรือให้ผู้ใช้บริการลงชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ ในสมุดบันทึก ร่วมกับการใช้แอปพลิเคชัน gofight.kmitl.ac.th หรือ แอปพลิเคชันไทยชนะ เป็นต้น

3) ผู้ใช้บริการที่มีประวัติอาศัยอยู่ในจังหวัดที่จัดอยู่ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดตามที่ ศบค. กำหนด และได้ออกมาพำนักรนอกพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดดังกล่าว เป็นเวลาน้อยกว่า 14 วัน ไม่อนุญาตให้ใช้บริการห้องสมุด

4) ตรวจวัดอุณหภูมิของผู้ที่จะเข้ารับบริการหรือผู้ที่จะเข้าอาคาร ผู้ที่มีอุณหภูมิร่างกายสูงเกิน 37.5 องศาเซลเซียส จะไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้บริการห้องสมุด

5) ติดตั้งเจล หรือสเปรย์แอลกอฮอล์ที่ได้มาตรฐานตามจุดบริการภายในห้องสมุด และผู้ให้บริการต้องทำความสะอาดมือด้วยเจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ทุกครั้งก่อนให้บริการ

6) กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้ให้บริการสวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาปฏิบัติงานและให้บริการห้องสมุด งดให้บริการกับผู้เข้ารับบริการที่ไม่ได้สวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัย

7) กำหนดและมอบหมายให้บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ตรวจสอบความเรียบร้อยการเข้าใช้ การเว้นระยะห่างทางกายภาพ (Physical Distancing) และการสวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัยของผู้ใช้บริการในแต่ละพื้นที่ในช่วงเวลา 10.00 น. และช่วงเวลา 14.00 น. หรือตามความเหมาะสมอย่างเคร่งครัด

8) ทำความสะอาดจุดสัมผัสพื้นที่ให้บริการ ด้วยผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่สามารถฆ่าเชื้อ ในทุก 2 ชั่วโมง หรือตามความเหมาะสม

9) เปิดให้บริการเฉพาะที่กำหนดคือ บริการหนังสือ วารสารและเอกสาร บริการวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ งานวิจัย นวนิยาย และเรื่องสั้น บริการแนะนำการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการเคาน์เตอร์ยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศ บริการยืมคืนผ่านตู้ยืมด้วยตนเอง บริการห้องโสตทัศนศึกษา บริการห้องอินเทอร์เน็ต บริการห้อง FABLAB บริการห้องสตูดิโอ และการใช้พื้นที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Co-working space)

10) จัดพื้นที่นั่งอ่าน การใช้พื้นที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Co-working space) การใช้บริการห้องหนังสือทั่วไป ห้องหนังสืออ้างอิง ห้องวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ ห้องโสตทัศนศึกษา และห้องอินเทอร์เน็ต โดยคำนึงถึงการรักษาระยะห่างทางกายภาพ (Physical Distancing) และกำหนดสัญลักษณ์ในจุดที่ไม่อนุญาตให้ใช้งานอย่างชัดเจน หากผู้ใช้บริการใช้งานในจุดที่ไม่อนุญาตให้ใช้งาน บรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ดำเนินการแจ้งงดการใช้บริการ

11) กำหนดจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดดังนี้ สำนักหอสมุดกลาง อาคารเฉลิมพระเกียรติ ครั้งละไม่เกิน 300 ราย และ ห้องสมุด คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ครั้งละไม่เกิน 50 ราย

12) กรณีมีการขอใช้ห้องประชุม ห้องฉายภาพยนตร์ ห้องสัมมนา ห้องบริการอินเทอร์เน็ต และพื้นที่การให้บริการ ในการจัดโครงการหรือกิจกรรมภายในสถาบัน ต้องมีเอกสาร

- 1) จัดให้มีจุดบริการเจลล้างมือ ณ ประตูทางเข้า และเคาน์เตอร์บริการ
- 2) ทำความสะอาดพื้นที่ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ก่อนเปิดบริการ
- 3) พ่นสเปรย์ฆ่าเชื้อในลิฟต์ ทำความสะอาดผนัง และปุ่มกด อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ก่อนเปิดบริการ
- 4) ทำความสะอาดเครื่องคอมพิวเตอร์ แบ้นพิมพ์คอมพิวเตอร์ เมาส์ และอุปกรณ์ที่ให้บริการอื่น ๆ ที่มีผู้ใช้บริการสัมผัส
- 5) จัดเตรียมสบู่ล้างมือในห้องน้ำ
- 6) มีป้ายประชาสัมพันธ์แนวปฏิบัติเมื่อผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงานมีอาการเป็นไข้ ไอ คough เข้าใช้บริการหรือมาปฏิบัติงาน และแนะนำการปฏิบัติตนเมื่อมีอาการเป็นไข้
- 7) เตรียมพร้อมประสานงานสำนักงานสวัสดิการสุขภาพ กรณีบุคลากรหรือผู้ใช้บริการมีอาการตามรายละเอียดข้างต้น

ภาพที่ 4.7 ประกาศมาตรการป้องกันความเสี่ยงเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID- 19)

ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยรังสิต (2563).

4.1.8 ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ตามประกาศมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเรื่อง การปิดมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นการชั่วคราว เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 เรื่อง และขยายเวลาการปิดทำการมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นการชั่วคราว ศูนย์บรรณสารสนเทศ ตระหนัก

ถึงความปลอดภัยด้านสุขภาพของผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงานอันเกิดจากสถานการณ์ดังกล่าว จึงได้จัดทำมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในช่วงเสี่ยงก่อนปิดมหาวิทยาลัยและช่วงเปิดทำการ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2563)

- 1) วางเจลแอลกอฮอล์ หรือแอลกอฮอล์ เพื่อทำความสะอาดมือทุกชั้น
- 2) ทำความสะอาดพื้นที่ แก้ว ใต๊ะ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ
- 3) จัดระยะห่างของเก้าอี้ / โต๊ะ เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ
- 4) ทำความสะอาดปุ่มกดลิฟต์ ราวจับบันได และจัดระเบียบการยืนในลิฟต์เพื่อให้มีระยะห่าง
- 5) ทำความสะอาดแป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ที่ให้บริการ อยู่เสมอ
- 6) ติดป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาด
- 7) ทำความสะอาดหนังสือที่ใหยืม-คืน ก่อนให้บริการยืมและรับคืน
- 8) มีการวางจุด/ตำแหน่ง การเข้าใช้บริการ เพื่อเว้นระยะห่าง

ภาพที่ 4.8 ประกาศมาตรการป้องกันความเสี่ยง/การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (2563).

4.1.9 สรุปภาพรวมการพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการรองรับการเข้าใช้บริการในช่วงสถานการณ์โควิด-19

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลประกาศของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เกี่ยวกับมาตรการป้องกันความเสี่ยงในการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในพื้นที่ภายในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยพบว่า หลายมหาวิทยาลัยมีระบบการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีรูปแบบใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

4.1.9.1 กำหนดพื้นที่จัดวางเจลแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับจัดตั้งและวางเจลแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ เพราะเจลแอลกอฮอล์เหล่านี้มีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อโควิดได้เป็นอย่างดี ซึ่งหลายมหาวิทยาลัยมีการจัดหาเจลแอลกอฮอล์และสเปรย์แอลกอฮอล์ เพื่อบริการผู้เข้าใช้บริการห้องสมุดหลากหลายรูปแบบ ทั้งแบบตั้งพื้นที่ที่มีแสงเลเซอร์วัดอุณหภูมิภายในตัวเองและมีการฉีดพ่นสเปรย์แอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อพร้อมในตัว ซึ่งอุปกรณ์ประเภทนี้ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณทางเข้าห้องสมุด และใช้พื้นที่ไม่มากในการจัดวาง อีกประเภทคือ เจลแอลกอฮอล์ประเภทกระปุก ซึ่งมักจะนำมาจัดวางตามจุดต่าง ๆ ภายใน เช่น เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ จุดเสี่ยงที่ผู้บริการสัมผัสบ่อย จุดวางยืมคืนหนังสือ จุดบริการความรู้ทุกชั้นภายในห้องสมุด ซึ่งอุปกรณ์ประเภทนี้สามารถจัดวางได้ในทุกพื้นที่ทั่วไปไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่จำนวนมาก ทั้งนี้ตามมาตรการสำคัญคือมีการบังคับให้ผู้ใช้บริการล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ทุกครั้งก่อนเข้าใช้บริการ

4.1.9.2 กำหนดพื้นที่จัดวางสบู่สำหรับล้างมือในห้องน้ำ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับจัดตั้งและวางสบู่สำหรับล้างทำความสะอาดมือ เนื่องจากการสัมผัสอุปกรณ์และพื้นที่ต่าง ๆ อาจจะส่งผลให้เกิดการสัมผัสเชื้อโรค หากมีการหยิบจับอาหาร หรือสัมผัสส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะทำให้เชื้อโรคสู่ร่างกายได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องทำความสะอาดมืออยู่บ่อยครั้งในแต่ละวัน อีกทั้งยังเป็นการลดเชื้อโรคที่มากับมือในการหยิบจับหรือสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ภายในห้องสมุด ดังนั้นทางห้องสมุดทุกแห่งจึงมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับวางสบู่ภายในห้องน้ำทุกชั้นของห้องสมุดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริการ

4.1.9.3 กำหนดพื้นที่สำหรับติดแผ่นป้ายประกาศ/ประชาสัมพันธ์

ห้องสมุดทุกมหาวิทยาลัยต่างมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับติดแผ่นป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19 คือ การสวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัย ตลอดเวลาในการใช้บริการห้องสมุด ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ และสบู่ รวมถึงแนวปฏิบัติเมื่อผู้บริการและผู้ปฏิบัติงานมีอาการเป็นไข้ ไอ ควรงดเข้าใช้บริการหรือมาปฏิบัติงาน และแนะนำการปฏิบัติตนเมื่อมีอาการเป็นไข้ ดังนั้นห้องสมุดจึงมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับการติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ ทั้งบริเวณด้านหน้าห้องสมุด ภายในห้องสมุดแต่ละชั้น

4.1.9.4 มาตรการกำหนดพื้นที่ให้บริการ

ห้องสมุดทุกมหาวิทยาลัยต่างมีการกำหนดพื้นที่ในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ เพื่อจำกัดป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคโควิด-19 เนื่องจากหากเปิดให้บริการเต็มรูปแบบ คือสามารถใช้พื้นที่ได้ทั้งหมดจะส่งผลต่อการทำความสะอาดที่ยากมากขึ้น และผู้ใช้บริการกระจายไปอยู่ทั่วห้องสมุดโดยไม่สามารถควบคุมได้ อีกทั้งมาตรการของภาครัฐและมหาวิทยาลัยยังมีกำหนดให้จำกัดบุคคลเข้า และจำกัดระยะห่างทางสังคมในการใช้บริการอาคารสถานที่ ดังนั้นทางห้องสมุดจึงดำเนินการปิดบางส่วนของพื้นที่ห้องสมุดเพื่อความสะดวกในการควบคุมการใช้บริการห้องสมุดและเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐอีกทางหนึ่ง หรือบางมหาวิทยาลัยเปิดให้บริการเฉพาะบางส่วน เช่น โซนพื้นที่บริการหนังสือ วารสารและเอกสาร บริการวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ งานวิจัย นวนิยาย และเรื่องสั้น และบางแห่งมีการจัดพื้นที่นั่งอ่าน การใช้พื้นที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Co-working space) การใช้บริการห้องหนังสือทั่วไป ห้องหนังสืออ้างอิง ห้องวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ ห้องโสตทัศนศึกษา และห้องอินเทอร์เน็ต โดยคำนึงถึงการรักษาระยะห่างทางกายภาพ (Physical Distancing) และกำหนดสัญลักษณ์ในจุดที่ไม่อนุญาตให้ใช้งานอย่างชัดเจน หากผู้ใช้บริการใช้งานในจุดที่ไม่อนุญาตให้ใช้งาน บรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ดำเนินการแจ้งงดการใช้บริการ อีกทั้งมีการจัดพื้นที่การรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม ดูแลความสะอาดและแยกทิ้งขยะตามมาตรการที่กำหนด

4.1.9.5 กำหนดพื้นที่สำหรับติดตั้งเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิ

ห้องสมุดทุกมหาวิทยาลัยต่างมีการกำหนดพื้นที่เพื่อติดตั้งเครื่องวัดอุณหภูมิเพื่อตรวจวัดอุณหภูมิบุคคลที่เข้าใช้บริการห้องสมุด ซึ่งมีเครื่องหลายรูปแบบที่มีขนาดต่างกัน เช่น เครื่องวัดอุณหภูมิขาตั้งสูง 2.1 เมตร วัดศีรษะหรือมือแบบอินฟราเรดอัตโนมัติ Infrared Thermometer เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิอัตโนมัติในการตรวจจับใบหน้าบุคคล (Face Detection) แบบแสดงผลตัวเลขบนจอทีวี กล้องวัดอุณหภูมิร่างกายแบบ Thermal Camera ซึ่งมีขนาดใหญ่และใช้พื้นที่ในการติดตั้งพอสมควร ทางห้องสมุดหลายแห่งจึงมีการจัดเตรียมพื้นที่ และจุดที่เหมาะสมในการติดตั้งเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิแบบขนาดใหญ่ โดยเฉพาะพื้นที่หน้าห้องสมุดก่อนเข้าไปใช้บริการ โดยมีข้อกำหนดคือ ผู้ใช้บริการต้องวัดอุณหภูมิก่อนเข้าใช้บริการทุกครั้ง การคัดกรองตรวจวัดอุณหภูมิบุคคลปกติต้องไม่เกิน 37.5 องศา สำหรับผู้ที่มีอุณหภูมิร่างกายสูงเกิน 37.5 องศาเซลเซียส จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าใช้บริการห้องสมุด เพราะถือเป็นผู้มีความเสี่ยงสูง

4.1.9.6 กำหนดมาตรการทำความสะอาดพื้นที่ภายในห้องสมุด

ห้องสมุดทุกมหาวิทยาลัยต่างมีการกำหนดมาตรการรักษาความสะอาดภายในห้องสมุด โดยเฉพาะการทำความสะอาดในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงสัมผัสบ่อยหรือจุดสัมผัสสาธารณะของผู้ใช้บริการ เช่น ราวบันได คีย์บอร์ดคอมพิวเตอร์ เม้าส์ จุดสแกนบัตร ประตูเปิดปิด ห้องประชุม โต๊ะอ่านหนังสือ เก้าอี้ ที่จับประตูและลูกบิด เครื่องยืม-คืนอัตโนมัติ เคาน์เตอร์บริการ ปุ่มกดลิฟท์

เมื่อจับก๊อกน้ำ ที่กดน้ำ วัสดุอุปกรณ์ ด้วยผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่สามารถฆ่าเชื้อไวรัสได้ อย่างน้อย ไม่น้อยกว่าวันละ 2 ครั้ง ด้วยแอลกอฮอล์ 70% หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และกำจัดเชื้อโรคบนพื้นผิววัสดุ แข็ง เช่น กระเบื้อง เซรามิก ด้วยน้ำยาฟอกขาวหรือโซเดียมไฮโปคลอไรท์ 0.1% อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง และอาจเพิ่มความถี่ตามความเหมาะสมโดยเฉพาะเวลาที่มีผู้ใช้งานจำนวนมาก หรือทำความสะอาดวัสดุสิ่งของด้วยน้ำยาทำความสะอาดหรือผงซักฟอก นอกจากนี้ยังมีการพ่นสเปรย์ฆ่าเชื้อ ในลิฟต์ ทำความสะอาดผนัง และปุ่มกด อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ก่อนเปิดบริการ เป็นต้น

4.1.9.7 กำหนดพื้นที่สำหรับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อตอบสนองระบบออนไลน์

เนื่องจากหลายมหาวิทยาลัยต่างมุ่งส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการห้องสมุดหัน มาใช้บริการแบบระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น เพื่อลดการสัมผัส และเพื่อความสะดวกต่อการติดต่อ ประสานงานและทำงานในสถานะที่อยู่ห่างไกลกันหรือกรณีมหาวิทยาลัยปิดทำการ โดยมุ่งส่งเสริมให้ ผู้ใช้บริการใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลและบริการออนไลน์ของห้องสมุดแทนในช่วงการแพร่ระบาดของ ของเชื้อไวรัส COVID-19 เพื่อลดสัมผัสโดยให้บริการแบบ e-Services บริการตอบคำถามแบบ VDO Call นอกจากนี้ยังเน้นให้ผู้ใช้บริการที่ต้องการยืมหนังสือ สามารถเข้าไปสืบค้นหนังสือ ได้ที่ระบบ ออนไลน์และแจ้งความจำนงค์ขอยืมหนังสือล่วงหน้าในแบบฟอร์มออนไลน์ เพื่อจะได้จัดเตรียมหนังสือ และแจ้งให้ผู้ใช้บริการมารับหนังสือ ณ จุดที่ทางห้องสมุดจัดเตรียมไว้ให้

4.1.9.8 กำหนดมาตรการเว้นระยะห่างในการเข้าใช้บริการห้องสมุด

ห้องสมุดทุกมหาวิทยาลัยต่างมีการกำหนดมาตรการจัดสถานที่ให้บริการ โดยเน้น การเว้นระยะห่างในการใช้บริการของบุคคล ประมาณระยะห่าง 1 – 2 เมตร ทุกจุดบริการ นอกจากนี้ ยังจัดที่นั่งให้เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลในอ่านหนังสือ ห้องประชุมภายใน โซฟาที่พนักในห้องสมุด หรือไม่น้อยกว่า 1 เมตร กรณีมีผู้สัมผัสเสี่ยงสูงเข้าห้องมาภายในห้องสมุดจะมีการจัดที่นั่งเว้น ระยะห่าง 1.5 - 2 เมตร (พื้นที่พิเศษ) สำหรับการนั่งอ่านหนังสือมีการจำกัดการนั่ง 1 คนต่อ 1 โต๊ะ เท่านั้น กำหนดให้เข้าใช้ลิฟต์ได้ครั้งละไม่เกิน 4 คน จัดโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือไว้สำหรับ ผู้ใช้บริการเพิ่มเติม คือ บริเวณห้องสมุดในสวน บริเวณทางเดินเข้าอาคารสารสนเทศ และระเบียง ด้านข้างอาคาร หรือห้องสมุดภายนอกอาคาร

4.1.9.9 กำหนดพื้นที่ในการติดตั้งถังขยะติดเชื้อ

หลายมหาวิทยาลัยมีการจัดพื้นที่พิเศษเพื่อติดตั้งและจัดวางถังขยะติดเชื้อ เพื่อ ทิ้งขยะที่อันตราย เช่น หน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว ที่ตรวจ ATK ที่ใช้แล้ว กระดาษทิชชูที่เกิดจากการทำ ความสะอาดน้ำมูก น้ำลาย หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงต่อการกระจายเชื้อโรคไปสู่ผู้อื่น และบุคคลอื่น โดยพื้นที่ดังกล่าวมีการจัดการขยะแยกการทิ้งขยะที่เกิดจากผู้ติดเชื้อ/ผู้สัมผัสเสี่ยงสูง ขยะหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว โดยใช้ถุงขยะสีแดง ก่อนทิ้งให้ราดด้วยแอลกอฮอล์ 70% หรือน้ำยา

ฟอกขาวหรือโซเดียมไฮโปคลอไรท์ 0.1% ลงในถุง มัดปากถุงให้แน่น ซ้อนด้วยถุงอีก ชั้น ปิดปากถุงให้สนิท และฉีดพ่นบริเวณปากถุงด้วยสารฆ่าเชื้อ วางแยกไว้ ณ จุดพักขยะ

4.1.9.10 กำหนดช่องทางระบายอากาศภายในห้องสมุด

หลายมหาวิทยาลัยมีแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ภายในห้องสมุดโดยมีเป้าหมายเพื่อระบายอากาศภายในให้มีการถ่ายเทสะดวก และมีการเปลี่ยนแปลงของระบบอากาศภายในห้องสมุดอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งการเปิดประตูหน้าต่างระบายอากาศ ก่อนและหลังการใช้งาน อย่างน้อย 15 นาที เพื่อให้อากาศภายนอกถ่ายเทเข้าสู่ภายในอาคาร และกรณีใช้เครื่องปรับอากาศ ระบายอากาศในอาคารก่อนและหลังการใช้งาน อย่างน้อย 10 นาที ทุก ๆ 2 ชั่วโมง หรือเปิดประตูหน้าต่างระบายอากาศช่วงพักเที่ยงหรือช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน กำหนดเวลาเปิด-ปิด เครื่องปรับอากาศ และทำความสะอาดสม่ำเสมอ

4.1.9.11 กำหนดพื้นที่ในการบริการพิเศษ

หลายมหาวิทยาลัยมีการปรับการให้บริการห้องสมุดหลายรูปแบบ ส่งผลให้เกิดกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ ที่จำเป็นต้องกำหนดพื้นที่พิเศษเพื่อรองรับการทำงาน ได้แก่ จุดให้บริการยืมผ่านบริการ “Book Delivery Service” จุดให้บริการรับคืนหนังสือทางตู้รับคืน (Book Drop) จุดบริการยืมคืน Notebook และ iPad ผู้ใช้บริการที่ต้องการยืมหนังสือ สามารถเข้าไปสืบทคืนหนังสือ ได้ที่ระบบออนไลน์และแจ้งความจำนงค์ขอยืมหนังสือล่วงหน้าในแบบฟอร์มออนไลน์ เพื่อจะได้จัดเตรียมหนังสือและแจ้งให้ผู้ให้บริการมารับหนังสือ ณ จุดบริการที่จัดเตรียมไว้ จุดบริการหน้ากากอนามัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้บริการ

4.1.9.12 กำหนดมาตรการปิดให้บริการห้องสมุด (ห้ามใช้พื้นที่)

หลายมหาวิทยาลัยได้กำหนดมาตรการขั้นสูงสุดในการบริหารจัดการพื้นที่ห้องสมุด ตามมาตรการของภาครัฐและของมหาวิทยาลัย คือการปิดให้บริการห้องสมุดเป็นการชั่วคราวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รุนแรงที่สุด กระทรวงการอุดมศึกษาฯ จึงมีมติให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินมาตรการขั้นสูงสุดโดยการปิดให้บริการห้องสมุดเพื่อหยุดพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาด

4.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

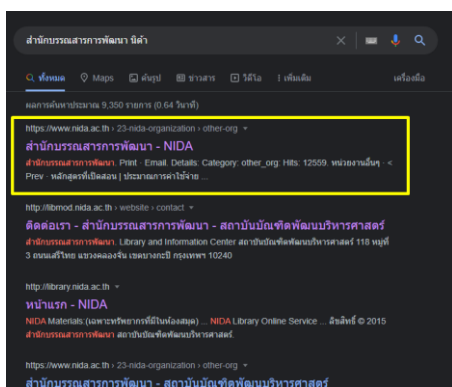
4.2.1 ปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด

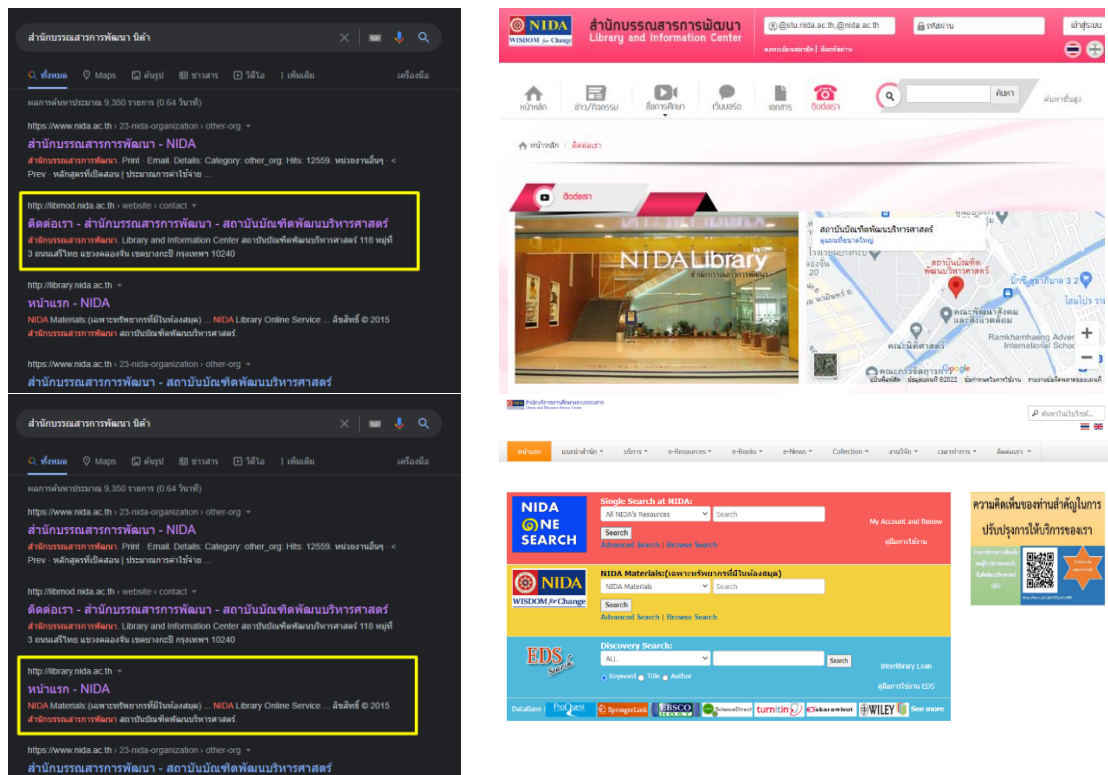
ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้มีการออกมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดและการติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งมาตรฐานการ

ดังกล่าวได้สร้างผลกระทบให้แก่ อาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ และผู้ที่มีความต้องการเข้าใช้บริการ ห้องสมุด ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อสถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ให้มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดในสถานที่อย่าง เข้มงวด โดยมีการมาตรการต่างๆ ในการป้องกันหนึ่งในนั้นคือการปิดทำการหอสมุดสุโขทัย นวพันธ์ ซึ่งเป็น หอสมุดกลางของสถาบันฯ ส่งผลในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1) อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และประชาชนทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลและ ทรัพยากรของห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้ให้บริการบางคนอาจไม่มีความพร้อมในการ ใช้งานระบบออนไลน์ที่สถาบันฯ และห้องสมุดกำหนดไว้ อันเนื่องมาจากความไม่เชี่ยวชาญในการใช้ เทคโนโลยี

2) การเชื่อมต่อระบบ VPN ค่อนข้างยุ่งยาก ไม่สะดวกต่อการใช้งาน ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ทำการสืบค้นข้อมูลจากภายนอกสถาบันแต่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากติดปัญหาการเชื่อมต่อ ระบบ VPN ที่สัญญาณหลุดบ่อยครั้ง ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของ ห้องสมุดได้เมื่ออยู่บริเวณนอกพื้นที่ของสถาบัน ทำให้การสืบค้นข้อมูลไม่ราบรื่น ดำเนินการได้ช้า และ การเชื่อมต่อไม่เสถียร นอกจากนี้ ช่องทางการเข้าถึงเว็บไซต์ห้องสมุดยังเข้าถึงได้ยาก เกิดความสับสน ในการใช้ กล่าวคือ เว็บไซต์ของสำนักบริการการศึกษาและบรรณสาร สามารถเข้าถึงได้ 2 ทาง ได้แก่ การเข้าถึงผ่านเว็บไซต์หลักของสถาบัน ซึ่งมักจะปรากฏอยู่ในอันดับต้น ๆ ของการสืบค้นส่งผลให้ผู้เข้า ใช้งานใหม่ นักศึกษาใหม่ และผู้ไม่คุ้นเคยต้องดำเนินการหลายขั้นตอนกว่าจะเข้าถึงหน้าสืบค้นได้ และ การเข้าถึงผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุดที่สามารถสืบค้นได้เลย ซึ่งปัจจุบันพบว่า มีการพัฒนาเว็บไซต์ใหม่ เพื่อทดแทนการใช้เว็บไซต์เดิม และอยู่ในระหว่างการเริ่มใช้งาน จึงอาจทำให้ผู้ใช้บริการยังไม่คุ้นเคย กับเว็บไซต์ใหม่ในรูปแบบที่เชื่อมประสานระหว่างผู้ใช้งานกับเว็บไซต์ (User Interface Design)

ภาพ 4.9 การเข้าถึงเว็บไซต์สำนักบริการการศึกษาและบรรณสาร ผ่าน Google
แหล่งที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2565ก).

3) การทำงานของบุคลากรห้องสมุดต้องดำเนินการด้วยความเร่งรีบ เนื่องจากระยะเวลาการเปิดให้บริการของห้องสมุดมีการกำหนดช่วงระยะเวลาที่เร็วขึ้น

4) ปัญหาด้านการให้บริการของบุคลากรห้องสมุด กล่าวคือ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยช่วงก่อนการปิดให้บริการห้องสมุด และช่วงหลังที่มีการเปิดให้บริการห้องสมุดแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ให้บริการอาจพบปัญหาจากการให้บริการบ้าง ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะระบบเทคโนโลยีสารสนเทศปิดให้บริการมานาน เมื่อเปิดใช้งานจึงอาจมีปัญหายู้งาน อีกประการหนึ่ง อาจเกิดจากตัวบุคลากรที่ร่างกายใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการให้บริการมานาน จึงอาจส่งผลต่อการให้บริการผู้ใช้งานท่านในบางกรณี

5) ปัญหาที่นอกเหนือจากการให้บริการด้านการสืบค้นข้อมูล ได้แก่ ระบบเครื่องปรับอากาศภายในห้องสมุดที่ไม่ได้เปิดใช้งานมาเป็นเวลานาน ทำให้อากาศในห้องสมุดมีอุณหภูมิสูง ส่งผลต่อการทำงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน อีกทั้ง ในช่วงแรกของการทำงานบุคลากรต้องจัดหาอุปกรณ์ทำความสะอาด เจลแอลกอฮอล์มาซื้อมาใช้เอง และในส่วนของน้ำดื่มมีการจัดส่งล่าช้าซึ่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรห้องสมุดเช่นกัน

6) ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีภายในห้องสมุดไม่ค่อยทันสมัย และบางครั้งไม่สามารถเชื่อมต่อระบบได้ กล่าวคือ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย ช่วงก่อนการปิดให้บริการห้องสมุด และช่วงหลังที่มีการเปิดให้บริการห้องสมุดแล้ว พบว่ามีอุปกรณ์บางอย่างชำรุด เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ คีย์บอร์ด และหูฟัง เป็นต้น

4.2.2 รูปแบบมาตรการที่ถูกนำมาใช้ในหอสมุดสุขุม นวพันธ์ เพื่อป้องกันการติดเชื้อในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ในส่วนนี้เป็นการพิจารณาถึงมาตรการที่ถูกนำมาใช้ในหอสมุดสุขุม นวพันธ์ พบว่าการดำเนินงานของห้องสมุดนั้น มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งมาตรการทางตรง และมาตรการทางอ้อม เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้แก่

1) เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้มีการกำหนดระยะเวลาในการเข้าใช้ห้องสมุดให้มีกำหนด เปิด-ปิด ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยช่วงก่อนการปิดให้บริการห้องสมุด และช่วงหลังที่มีการเปิดให้บริการห้องสมุดแล้วที่เร็วกว่าปกติ กล่าวคือ ในช่วงเวลาปกติ หอสมุดสุขุม นวพันธ์ เปิดให้บริการวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 08.30-19.30 น. และวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 08.30-21.00 น. หากแต่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 แพร่ระบาดในประเทศไทยอย่างรุนแรง ส่งผลให้รัฐบาลได้ขอความร่วมมือทางสถาบันการศึกษาทุกแห่ง โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาให้ทำการควบคุมพื้นที่การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความปลอดภัยด้วยการเว้นระยะห่าง จัดทำกิจกรรมที่มีการสัมผัสระหว่างบุคคล และจัดการพื้นที่ที่มีความเสี่ยงให้มีความปลอดภัยมากที่สุด ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ซึ่งเป็นห้องสมุดที่มีความนิยมของคณาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ รวมถึงประชาชนทั่วไปเข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงเย็นไปถึงดึก ด้วยเหตุนี้เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภายในห้องสมุดอันเกิดจากความแออัดของผู้ใช้บริการ ช่วงเวลาเย็นและดึก ทางห้องสมุดจึงปรับเปลี่ยนเวลาทำการ ดังนี้ วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 8.30-16.30 น. และ วันเสาร์-วันอาทิตย์ เวลา 9.00-18.00 น.

NIDA Library
28 กรกฎาคม ๒๕๖๕

📢 การให้บริการของสำนักบริการการศึกษาและบรรณสาร ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2565 เป็นต้นไป

🟢 หอสมุดสุโขม นวพันธ์

🕒 วันและเวลาให้บริการ

วันจันทร์ - วันศุกร์ เวลา 8.30 - 16.30 น.

วันเสาร์ - วันอาทิตย์ เวลา 9.00 - 18.00 น.

❌ หอสมุดอาเซียน ถัด คอมนันท์

❌ และพิพิธภัณฑ์ ปิดบริการ

**การให้บริการของ
สำนักบริการการศึกษา
และบรรณสาร**

เริ่ม 1 สิงหาคม 2565

หอสมุดสุโขม นวพันธ์

วันและเวลาทำการ

วันจันทร์ - วันศุกร์ | วันเสาร์ - วันอาทิตย์
เวลา 8.30 - 16.30 น. | เวลา 9.00 - 18.00 น.

New Library Opening Hours
starting August 1, 2022

Monday - Friday | Saturday - Sunday
8.30 AM - 4.30 PM | 9.00 AM - 6.00 PM

**ห้องสมุดอาเซียนถนัด คอมนันท์
และพิพิธภัณฑ์ ปิดบริการ** **CLOSED**

Thanat Khoman ASEAN
Library NIDA and NIDA Museum
remain closed.

ภาพที่ 4.10 ประกาศหอสมุดสุโขม นวพันธ์ ในการเปลี่ยนเวลาทำการ
แหล่งที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2565).

2) การกำหนดจำนวนบุคคลในการเข้าใช้ห้องสมุดให้มีจำนวนตามความเหมาะสมตามมาตรการภาครัฐและสถาบันฯ ไม่แออัดจนเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ภายในพื้นที่ได้ กล่าวคือ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 แพร่ระบาดในประเทศไทยอย่างรุนแรง ส่งผลให้รัฐบาลได้ขอความร่วมมือทางสถาบันการศึกษาทุกแห่ง โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา

ให้ทำการควบคุมพื้นที่การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความปลอดภัยด้วยการเว้นระยะห่างจัดทำกิจกรรมที่มีการสัมผัสระหว่างบุคคล และจัดการพื้นที่ที่มีความเสี่ยงให้มีความปลอดภัยมากที่สุด ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ซึ่งเป็นห้องสมุดที่มีความนิยมของคณาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ รวมถึงประชาชนทั่วไปเข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องดำเนินมาตรการตามที่รัฐขอความร่วมมือผ่านมายังสถาบันฯ กำหนดจำนวนบุคคลให้เข้าใช้บริการห้องสมุดโดยจำกัดจำนวนบุคคลในการเข้าใช้ต่อวัน เพื่อให้ให้เกิดความแออัดมาจนเกินไป

3) กำหนดให้มีการใช้เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของบุคคลก่อนที่จะเข้าใช้บริการห้องสมุด ทั้งเจ้าหน้าที่ในการให้บริการและผู้มารับบริการทุกประเภทบุคคล โดยผลการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายไม่เกิน 37.5 องศาเซลเซียส จึงจะสามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดได้

ภาพที่ 4.11 เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของบุคคลก่อนที่จะเข้าใช้บริการห้องสมุด
แหล่งที่มา: ผู้วิจัย

4) มีการกำหนดปิดการให้เข้าใช้บริการห้องสมุดชั่วคราวเมื่อมีเจ้าหน้าที่ หรือผู้เกี่ยวข้องกับการใช้บริการห้องสมุดติดเชื้อโควิด-19 เพื่อมีการทำความสะอาดฆ่าเชื้ออย่างทันด่วน เพื่อให้มั่นใจว่าห้องสมุดมีความสะอาดและปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรค

ภาพที่ 4.12 การทำความสะอาดพ่นยาฆ่าเชื้อภายในห้องสมุด
แหล่งที่มา: ผู้วิจัย

5) มีการทำความสะอาดภายในพื้นที่ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง ทั้งพื้นภายนอกที่อาคาร ภายในอาคาร วัสดุอุปกรณ์ในการใช้งาน และบริเวณที่เสี่ยงในการสัมผัสซ้ำของผู้ใช้บริการทุกจุด ภายในพื้นที่ห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความสะอาดอย่างต่อเนื่องทุกชั่วโมงภายในบริเวณ ห้องสมุดบริเวณที่มีการสัมผัสของผู้ใช้บริการบ่อยครั้ง เช่น ราวบันได เคาน์เตอร์บริการด้านหน้า ลิฟท์ โดยสาร ห้อง Study room และภายในบริเวณห้องน้ำของห้องสมุด

ภาพที่ 4.13 แม่บ้านทำความสะอาดพื้นที่ห้องสมุด
แหล่งที่มา: ผู้วิจัย

6) มีมาตรการปิดการให้บริการ (ปิดทำการห้องสมุด) ตามนโยบายสถาบันฯ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยอาศัยประกาศในการปิดทำการของสถาบันฯ กล่าวคือ เนื่องจากสถานการณ์ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ได้แพร่ระบาด

อย่างรวดเร็วไปยังหลายประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก รวมถึงในประเทศไทยก็พบว่ามีผู้ติดเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้นตามข้อมูลการแถลงอย่างเป็นทางการของกระทรวงสาธารณสุข อีกทั้งในขณะนี้ทางสถาบันได้ พบว่า มีนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 1 คน เข้าข่ายต้องสงสัยว่าอาจมีการสัมผัส เชื้อโควิด-19 จากการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ ในเบื้องต้นนักศึกษาดังกล่าวได้รับการตรวจหาเชื้อโควิด-19 ซึ่งผลการตรวจพบว่าเป็น Negative ไม่พบการติดเชื้อ และขณะนี้ยังอยู่ในความดูแลติดตามอาการอย่างใกล้ชิด ตามขั้นตอนทางการแพทย์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสถาบันได้รับทราบแนวทางการปฏิบัติตามคำแนะนำ ของกระทรวงสาธารณสุข และได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์มีความห่วงใยต่อนักศึกษา และบุคลากรทุกท่าน จึงจะดำเนินการยกระดับมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ให้เข้มงวดขึ้น โดยจัดให้มีการ Big Cleaning Day ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อทั้งภายในและภายนอกอาคารสถานที่ ในวันศุกร์ที่ 13 มีนาคม 2563 นี้โดยให้ทุกหน่วยงานดำเนินการทำความสะอาดพื้นที่ของตนเอง และขอความร่วมมือนักศึกษา และ บุคลากรทุกท่าน ติดตามข้อมูล คำแนะนำการป้องกันและควบคุมโรค COVID-19 ของกระทรวงสาธารณสุข <https://ddc.moph.go.th> และให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อนักศึกษา บุคลากร และผู้มารับบริการของสถาบัน

ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เรื่อง ปิดทำการสถาบันเป็นการชั่วคราว

ด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) มีแนวโน้มที่จะเกิดการระบาดรุนแรงในวงกว้างขึ้นและยืดเยื้อยาวนาน โดยพบการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ป่วยอย่างรวดเร็ว กรุงเทพมหานครจึงได้ออกประกาศกรุงเทพมหานคร ฉบับลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๓ สั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว ซึ่งรวมถึงสถานศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง สั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๓ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ปิดทำการสถาบันซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๓ โดยให้คงเหลือไว้เฉพาะเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้บริหาร ตามที่อธิการบดีมอบหมายให้ทำหน้าที่ดูแลสถานที่ของสถาบัน

ข้อ ๒ ให้บุคลากรปฏิบัติงานที่บ้านตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from Home) ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้อธิการบดีเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยและให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ ปองพานิช)
อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ภาพที่ 4.14 ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการปิดทำการชั่วคราว
แหล่งที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2563ก).

7) มีมาตรการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานที่บ้านได้ (Work Form Home) เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด และการเป็นพาหะนำเชื้อโรคเข้าสู่พื้นที่ของเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการทุกประเภทบุคคล กล่าวคือ เนื่องจากนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีตามมติเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563 ได้ขยายระยะเวลาการใช้บังคับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรออกไปอีกคราวหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2563 จนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2563 และนายกรัฐมนตรีได้ออกข้อกำหนดให้บรรดาประกาศหรือคำสั่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ได้ประกาศหรือสั่งไว้ก่อนวันที่ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 4) ใช้บังคับ ไม่ว่าจะเป็นการห้าม การให้กระทำการ หรือการผ่อนคลายเป็นต้น “ซึ่งถือว่าเป็นประกาศหรือสั่งตามข้อกำหนดที่ออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไป เช่นเดิม จนกว่าจะได้มีข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2562 จึงออกประกาศเกี่ยวกับการงดการเดินเข้ามาภายในสถาบันของเจ้าหน้าที่ดังนี้ คือ ให้จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่องการจัดการจัดการเรียนการสอนในสถาบันและแนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ กรณีสถานการณ์ไม่ปกติอันเนื่องมาจากภาวะการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโรค COVID-19 และให้บุคลากรปฏิบัติงานที่บ้านตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from Home) ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))

ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เรื่อง ขยายเวลาการปิดที่ทำการสถาบันเป็นการชั่วคราว (ฉบับที่ ๒)

ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง ปิดที่ทำการสถาบันเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๓ และประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง ขยายเวลาการปิดที่ทำการสถาบันเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๓ สถาบันได้ประกาศปิดที่ทำการสถาบันซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ขึ้น

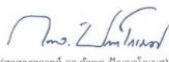
เนื่องจากนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๓ ได้ขยายระยะเวลาการใช้อำนาจปิดประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกแห่งท้องที่ทั่วราชอาณาจักรออกไปอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ จนถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ และนายกรัฐมนตรีได้ออกข้อกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หรือคำสั่งของผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครที่ได้ประกาศหรือสั่งไว้ก่อนวันที่ข้อกำหนด ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๔) ไว้บังคับ ไม่ว่าจะเป็นการขึ้น การให้ระงับการ หรือการผ่อนคลายเป็นใด ๆ ซึ่งถือว่าเป็นประกาศหรือสั่งตามข้อกำหนดที่ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไปเช่นเดิม จนกว่าจะได้ออกกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงขอประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ขยายเวลาการปิดที่ทำการสถาบันซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการชั่วคราว ไปจนถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ โดยให้คงเหลือเฉพาะเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้บริหารตามที่อธิการบดีมอบหมายให้ทำหน้าที่ดูแลสถานที่ของสถาบัน

ข้อ ๒ ให้จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง งดการจัดการเรียนการสอนในสถาบันและแนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ กรณีสถานการณ์ไม่ปกติ อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรค COVID-19 และให้บุคลากรปฏิบัติงานที่บ้านตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from Home) ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้อธิการบดีเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยและให้ข้อบังคับที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(ศาสตราจารย์ ดร.กมล ปัญญาโกมล)
อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ภาพที่ 4.15 ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่บ้าน
แหล่งที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2563).

8) มีการกำหนดจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาทำงานภายในห้องสมุด แบบสลับสับเปลี่ยน หมุนเวียนกันเข้ามาแบบไม่เต็มจำนวน ซึ่งส่วนหนึ่งใช้วิธีการแบบ ทำงานที่บ้านได้ (Work Form Home) กล่าวคือ ตามที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) มีแนวโน้ม คลี่คลายในทางที่ดีขึ้น และรัฐบาลได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ โดยมีมาตรการดูแลที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้อาคารหรือสถานที่ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการจัดเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมอื่นใด ที่มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ให้สามารถใช้อาคาร ของสถานศึกษาได้ โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงสาธารณสุขกำหนดนั้น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จึงกำหนดแนวทาง และหลักเกณฑ์ในการเปิดสถานที่ทำการของสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การให้เข้ามาปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมในพื้นที่ของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) ในระยะที่ 1 อนุญาตเฉพาะคณาจารย์ บุคลากร นักวิจัย และนิสิตนักศึกษาที่เข้ามาปฏิบัติงานจัดการเรียนการสอน หรือทำ

กิจกรรมในพื้นที่ของสถาบันอุดมศึกษา 2) กำหนดจำนวนผู้ที่เข้ามาในพื้นที่สถาบันอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงการป้องกันการติดเชื้อและภูมิคุ้มกันของผู้ปฏิบัติ เช่น มีผู้ที่ได้รับวัคซีนอย่างน้อยร้อยละ 90 ของบุคคลทั้งหมดที่เข้ามาในพื้นที่ของสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น 3) จำนวนของผู้ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในพื้นที่สถาบันอุดมศึกษาไม่เกินร้อยละ ดังนี้ (1) ระยะที่ 1 ไม่เกินร้อยละ 25% ของจำนวนผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ในสถานการณ์ปกติ (2) ระยะที่ 2 ไม่เกินร้อยละ 50% ของจำนวนผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ในสถานการณ์ปกติ (3) ระยะที่ 3 ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของภาครัฐ หรือพื้นที่ ในขณะนั้น และ 4) การเข้ามาปฏิบัติงาน จัดการเรียนการสอน หรือทำกิจกรรมกลุ่ม จำแนกตามพื้นที่ควบคุม (ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามประกาศของ ศบค.) ดังนี้ (1) พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ไม่เกินกลุ่มละ 25 คน (2) พื้นที่ควบคุมสูงสุด ไม่เกินกลุ่มละ 50 คน (3) พื้นที่ควบคุม ไม่เกินกลุ่มละ 100 คน (4) พื้นที่เฝ้าระวังสูง ไม่เกินกลุ่มละ 200 คน และ (5) พื้นที่เฝ้าระวัง ไม่เกินกลุ่มละ 500 คน

ด่วนที่สุด

ที่ อว ๐๒๐๐.๖/ว ๑๑๙๙๕

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
วันที่ ๑๙๘๑
วันที่ ๙ ก.ย. ๖๔
เวลา ๑๒.๓๖ น.

ถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและกำกับ/สถาบันวิทยาลัยชุมชน

ด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดำเนินงานศูนย์ปฏิบัติการและบริหารสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) (ศปก.อว.) ขอส่งแนวทางและหลักเกณฑ์การเปิดสถานที่ทำการของสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ปฏิบัติเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ โดยมีมาตรการดูแลที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้อาคารหรือสถานที่ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมอื่นใด ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ให้สามารถใช้อาคารของสถานศึกษาได้ โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงสาธารณสุข รายละเอียดเอกสารตาม QR Code ด้านล่างนี้

ทั้งนี้รายละเอียดสามารถ download file ได้จาก www.ops.go.th หัวข้อข่าวและบริการ : หนังสือเวียนหน่วยงาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งหน่วยงานในสังกัดและโรงเรียนสาธิตทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ศปก.อว.
กอก.สป.อว.
โทร. ๐ ๒๖๑๐ ๕๒๘๘๘
โทรสาร ๐ ๒๖๑๔ ๕๕๒๔-๒๖

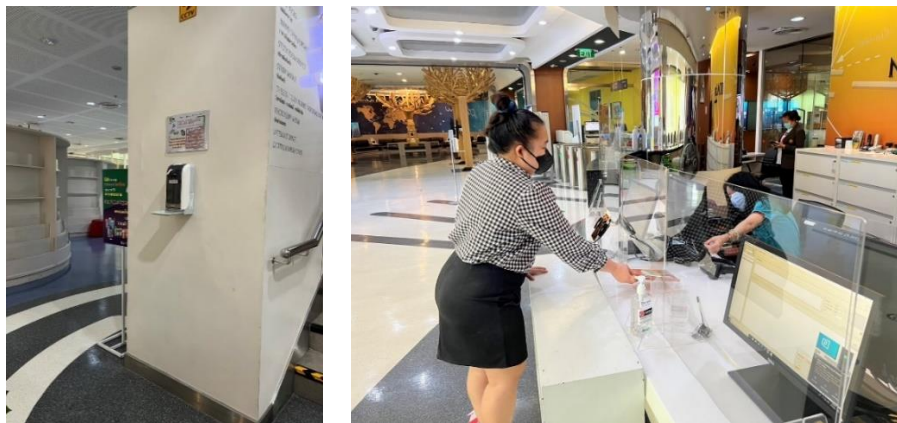
แนวปฏิบัติการเปิดสถานที่ทำการของสถาบันอุดมศึกษา

ภาพที่ 4.16 แนวทางและหลักเกณฑ์การเปิดสถานที่ทำการของสถาบันอุดมศึกษา กระทรวง

การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (9 กันยายน 2564)

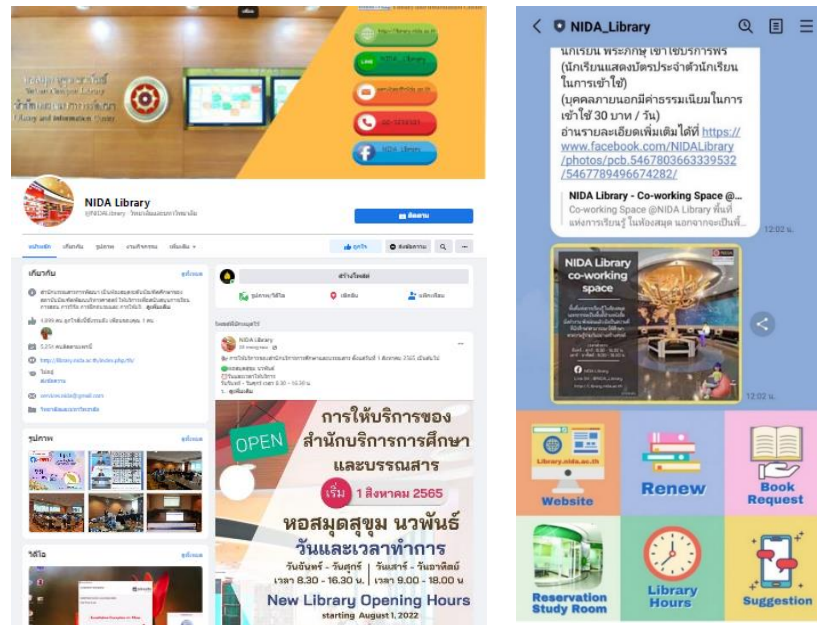
แหล่งที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2564).

9) กำหนดให้มีบริการอุปกรณ์ในการป้องกันการติดเชื้อโรคแก่ผู้บริการใช้บริการและเจ้าหน้าที่ เช่น เจลแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อโรควางตามจุดต่าง ๆ ของพื้นที่ห้องสมุด มีสบู่อะลูมิเนียมในห้องน้ำที่พร้อมให้บริการผู้เข้ารับบริการ และมีการทำสัญลักษณ์เว้นระยะห่างในการนั่งอ่านหนังสือเพื่อป้องกันการสัมผัสใกล้ชิดของบุคคลที่มาใช้บริการ

ภาพที่ 4.17 เจลแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อโรควางตามจุดต่าง ๆ ของพื้นที่ห้องสมุด
แหล่งที่มา: ผู้วิจัย

10) มีการเปิดระบบบริการรูปแบบใหม่ เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการใช้งานของผู้รับบริการได้แก่ ระบบการยืม-คืนแบบออนไลน์ ระบบการจัดส่งหนังสือทางไปรษณีย์ ระบบการติดต่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเพื่อปรึกษาผ่านระบบออนไลน์ผ่าน Application ที่ทันสมัย คือ ระบบ Line Official ชื่อ @NIDA_Library และ Facebook ชื่อ NIDA library แทนการสอบถามผ่านเคาน์เตอร์บริการที่สถาบันฯ ให้มากขึ้น

ภาพที่ 4.18 ระบบบริการรูปแบบใหม่ ระบบ Line Official ชื่อ @NIDA_Library และ Facebook ชื่อ NIDA library
แหล่งที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2565ค).

11) NIDA Books to GO เพื่อบริการยืมหนังสือ BOOKS TO GO นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร สามารถจองหนังสือผ่านระบบของห้องสมุดและสามารถรับได้ด้วยตนเองที่ NIDA โดยให้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 12.00-13.00 น. ซึ่งระยะเวลาการจองหนังสือ (Book Request) ตั้รอบการจองวันพฤหัสบดี เวลา 8.30 น. (เฉพาะหนังสือที่มีสถานะ On shelf) และรับหนังสือทุกวันพฤหัสบดี เวลา 12.00–13.00 น. โดยมีขั้นตอนการใช้บริการ NIDA Books to Go ได้แก่ 1) จองหนังสือผ่านระบบห้องสมุดได้ทางเว็บไซต์ <http://library.nida.ac.th> สืบค้นที่ NIDA One Search 2) ติดต่อนัดหมายการรับหนังสือผ่าน Line id: NIDA Books to Go และ 3) รับหนังสือเวลา 12.00–13.00 น. บริเวณชั้น L ทางขึ้นอาคารบุญชนะ อตถากร (หน้าธนาคารกรุงเทพ)

4.3 แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เข้ามาใช้บริการหอสมุดสุขุม นวพันธ์ พบว่าการพัฒนาสภาพแวดล้อมของห้องสมุดนั้นควรมีการปรับให้มีความเหมาะสมสำหรับการอ่านหนังสือ และเข้าใช้บริการสืบค้นข้อมูลเพื่อแสวงหาความรู้ ทั้งนี้ ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์เป้าหมายคือความสอดคล้องกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภายในห้องสมุดด้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของห้องสมุดโดยตรง

เพื่อช่วยป้องกันการติดเชื้อโรคและสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งสามารถจำแนกตามข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการทุกกลุ่มได้ ดังนี้

4.3.1.1 ห้องสมุด Open Air สำหรับอ่านหนังสือ

ผู้ใช้บริการห้องสมุดต่างตระหนักถึงความปลอดภัยของตนเองจากโรคโควิด-19 ด้วยการอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศโล่งสบาย ปลอดโปร่ง และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกกว่าอยู่ในพื้นที่ห้องแอร์ตลอดเวลา ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะให้ทางหอสมุดสุขุม นวพันธ์ มีการจัดสรรพื้นที่ให้บางส่วนเป็นพื้นที่ลานโล่งแบบ Open Air เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการที่ไม่อยากอยู่ในห้องแอร์ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความหวาดกลัวต่อการแพร่กระจายเชื้อโรคโควิด-19 ในห้องที่มีระบบการควบคุมอากาศแบบปิด อีกทั้งในห้องสมุดมีอากาศเย็นตลอดเวลาซึ่งเป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมของการพักตัวของเชื้อโรคได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ อากาศที่เย็นตลอดเวลายังไม่เหมาะสำหรับผู้ที่เปราะบางต่ออากาศเย็นซึ่งทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บริการห้องสมุด หากพิจารณาเปรียบเทียบแล้ว ผู้ใช้บริการปรารถนาอยากให้มีพื้นที่นอกห้องแอร์อย่างเช่นกับหอสมุดอาเซียน ถนน คอมนันท์ ชั้น 21 ของอาคารนวมินทรราช

4.3.1.2 เพิ่มระบบการถ่ายเทอากาศในห้องสมุดมากขึ้น

จากข้อมูลของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และทางโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย แนะนำให้เลี่ยงการเปิดแอร์ เนื่องจากห้องแอร์เป็นห้องที่มีอากาศปิด อากาศไหลเวียนได้ไม่ค่อยดี จึงมีโอกาสที่เชื้อโควิด 19 จากผู้ป่วยจะสะสมอยู่ในห้องที่มีระบบถ่ายเทอากาศไม่สะดวก ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เชื้อโรคสะสมอยู่ตามจุดต่าง ๆ ภายในห้อง เนื่องจากมีงานวิจัยพบว่า เชื้อโควิดสายพันธุ์โอมิครอนสามารถอยู่บนพื้นผิวสแตนเลส พลาสติก และแก้ว ได้นานหลายวัน และมีความเป็นไปได้ที่โอมิครอนอาจจะอยู่ในอากาศได้นานกว่าปกติ ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการ จึงควรพิจารณาหาช่วงเวลาปิดแอร์และเปิดหน้าต่างเพื่อระบายอากาศ

ภายในห้องสมุดเป็นระยะ หรืออาจจะทำการระบายอากาศเป็นชั้น ๆ ไป เพื่อมิให้เกิดปัญหาเรื่องระบบอุณหภูมิในการดูแลคุณภาพหนังสือ แต่เน้นชั้นที่ให้บริการในการนั่งอ่านหนังสือเป็นสำคัญ

สำหรับการเพิ่มการระบายอากาศด้วยการติดตั้งพัดลมดูดอากาศออก และ พัดลมดูดอากาศเข้า (ที่เรียกว่า Push-pull ventilation system) เพื่อเพิ่มการระบายอากาศภายในห้องสมุด โดยพัดลมดูดอากาศเข้า แนะนำให้มีการติดแผงกรองอากาศชนิด pre-filter หรือ medium-filter โดยติดตั้งระบบให้สามารถ ดูดอากาศเข้า และ ดูดอากาศออกโดยอัตโนมัติทุก 1-2 ชั่วโมง/ครั้งละ 5-10 นาทีเป็นต้น โดยการติดตั้งพัดลมดูดอากาศเข้าและดูดอากาศออกไม่จำเป็นต้องอยู่ด้านตรงข้ามกัน แต่ในกรณีที่แรงดัน ไม่สามารถจัดหาแผงกรองอากาศติดกับพัดลมที่ดูดอากาศเข้า ก็สามารถใช้พัดลมดูดอากาศได้ตามปกติ แต่การไม่มีแผงกรองอากาศเข้าอาจมีผลกระทบจากฝุ่นที่อาจเข้ามาในห้องสมุดได้บ้าง ส่วนระบบเปิดปิดโดยอัตโนมัติ ถ้าไม่สามารถจัดหาได้ ให้ใช้วิธีเปิดปิดเองตามปกติอย่างน้อยทุก 1-2 ชั่วโมง แต่ก็อาจจะไม่สะดวกและอาจเกิดการผิดพลาดในเวลากการเปิดและปิดได้ ซึ่งจะช่วยให้อากาศภายในห้องสมุดมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

4.3.1.3 ปรับพื้นที่ภายในให้เหมาะสมต่อการอ่านหนังสืออย่างปลอดภัย

จากเดิมในช่วงสถานการณ์ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หอสมุดสุโขมนวพันธ์ มีการจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องสมุดเพื่อให้เหมาะสมในการอ่านหนังสือ ด้วยการจัดโซนพื้นที่ให้เหมาะสมต่อผู้ใช้บริการ มีการจัดโซฟา เก้าอี้ และหมอนอิง ที่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้อ่านให้เกิดความสบาย ซึ่งผู้ใช้บริการหลายคนต่างมีความชื่นชอบกับการจัดอุปกรณ์เสริมเช่นนั้น หากแต่ตอนหลังช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดเหตุการณ์การการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทางห้องสมุดได้ทำการจัดพื้นที่นั่งอ่านหนังสือมีรูปแบบที่แตกต่างออกไป ซึ่งอาจจะไม่สวยงามและไม่สะดวกในการบริการ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบริการ

1) ควรมีการจัดโต๊ะอ่านหนังสือ เก้าอี้ ให้เหมาะสมกับการนั่งคนเดียว และ เว้นระยะห่างของที่นั่งห่างกันตามที่ระเบียบกำหนดคือ 2 เมตร

2) เครื่องหมายในการห้ามนั่ง ควรมีความชัดเจน อันที่ชำรุด หรือไม่มี ความคมชัด และไม่สวยงาม ควรมีการปรับเปลี่ยนให้สามารถใช้งานได้

3) อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก เช่น หมอนอิง เมื่อนำกลับคืนมาบริการ ควรมีระบบการซักทำความสะอาดให้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจจะมีการจำกัดจำนวนของปริมาณให้อยู่ที่ 1 ใบต่อ 1 ที่นั่ง โดยมีข้อกำหนดคือ ห้ามเคลื่อนย้ายไปที่อื่นโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ เพื่อไม่ให้เกิดการนำไปหมอนเหล่านั้นไปรวมกันในที่เดียวกันจำนวนมากซึ่งอาจเกิดการสะสมของเชื้อโรคภายในหมอนมากยิ่งขึ้น

4.1.4 ระบบแสงสว่างภายในห้องสมุด

ระบบแสงสว่างภายใน ทั้งแสงไฟ แสงแดด ควรให้มีความเหมาะสมในการอ่านหนังสือ อีกทั้งระบบแสงสว่างที่สอดส่องเข้ามาภายในห้องสมุดผ่านกระจกต้องมีความโปร่งโล่ง ไม่ทึบแสงจนเกินไป ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านใช้บริการเกิดความอึดอัดเมื่ออยู่ภายใน อีกทั้งควรมีการกำหนดและแจ้งโซนของการใช้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการเลือกพื้นที่ในการอ่านหนังสือได้อิสระและความชื่นชอบ ได้แก่ โซนอบอุ่น หมายถึง พื้นที่ทิศตะวันตกของห้องสมุดที่ได้รับแสงในช่วงบ่ายจะมีอุณหภูมิที่อบอุ่นกว่าพื้นที่อื่น ๆ ภายในห้องสมุด ซึ่งจะมีความเหมาะสมสำหรับผู้ที่ไม่ชอบอากาศเย็น และพื้นที่สำหรับคนชอบอากาศเย็นจะอยู่ทางทิศตะวันออกของห้องสมุดที่จะไม่มีแสงจากแดดส่องมาถึงในยามบ่าย เป็นต้น

4.1.5 จัดพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม

เมื่อห้องสมุดเปิดให้บริการห้องสมุดอีกครั้ง หลังจากปิดให้บริการไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมา หากแต่เมื่อมีการเปิดให้บริการอีกครั้ง กิจกรรมร้านค้าภายในห้องสมุดก็จะกลับมา เช่น ร้านกาแฟ ตู้หยอดเหรียญเตาปิ้ง และร้านบริการเครื่องดื่มและอาหาร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการห้องสมุดในอนาคต ดังนั้น ห้องสมุดควรจัดสรรพื้นที่ในการนั่งรับประทานอาหารและเครื่องดื่มให้เป็นสัดส่วน เพื่อมิให้นำอาหารและเครื่องดื่มเข้าไปรับประทานภายในส่วนอื่นซึ่งอาจทำให้เกิดการเปิดหน้าต่างอนามัยและทำให้ไม่ปลอดภัยในการใช้บริการห้องสมุด

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของหอสมุดสุโขม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสู่วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุโขม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งข้อมูลที่ได้มีทั้งการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) โดยได้ข้อมูลตอบกลับที่มีความสมบูรณ์ จึงนำมาตีความถ้อยคำ และสิ่งที่ผู้ถูกสัมภาษณ์พยายามสื่อ หลังจากนั้นจึงนำมาสังเคราะห์เพื่อนำเสนอเป็นผลการศึกษา ข้อเสนอแนะจากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลประกาศของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เกี่ยวกับมาตรการป้องกันความเสี่ยงในการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในพื้นที่ภายในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยพบว่าหลายมหาวิทยาลัยมีระบบการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีรูปแบบใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

- 1) กำหนดพื้นที่จัดวางเจลแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือเพื่อบริการผู้เข้าใช้บริการห้องสมุดหลากหลายรูปแบบ ทั้งแบบตั้งพื้นที่ที่มีแสงเลเซอร์วัดอุณหภูมิภายในตัวเองและมีการฉีดพ่นสเปรย์แอลกอฮอล์มาเชื่อมต่อพร้อมในตัวซึ่งอุปกรณ์ประเภทนี้ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณทางเข้าห้องสมุด และ เจลแอลกอฮอล์ประเภทกระปุก ซึ่งมักจะนำมาจัดวางตามจุดต่าง ๆ ภายใน เช่น เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ จุดเสี่ยงที่ผู้บริการสัมผัสบ่อย จุดวางยืมคืนหนังสือ จุดบริการความรู้ทุกชั้นภายในห้องสมุด เป็นต้น

- 2) กำหนดพื้นที่จัดวางสบู่สำหรับล้างมือในห้องน้ำสำหรับล้างทำความสะอาดมือ เนื่องจากการสัมผัสอุปกรณ์และพื้นที่ต่าง ๆ อาจจะส่งผลให้เกิดการสัมผัสเชื้อโรค หากมีการหยิบจับ

อาหาร หรือสัมผัสส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะทำให้เชื้อโรคสู่ร่างกายได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องทำความสะอาดมืออยู่บ่อยครั้งในแต่ละวัน

3) กำหนดพื้นที่สำหรับติดแผ่นป้ายประกาศเพื่อการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19 ทั้งบริเวณด้านหน้าห้องสมุด ภายในห้องสมุดแต่ละชั้น คือ การสวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัย ตลอดเวลาในการใช้บริการห้องสมุด ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ และสบู่ รวมถึงแนวปฏิบัติเมื่อใช้บริการและผู้ใช้ปฏิบัติงานมีอาการเป็นไข้ ไอ ควรงดเข้าใช้บริการหรือมาปฏิบัติงาน และแนะนำการปฏิบัติตนเมื่อมีอาการเป็นไข้

4) มาตรการกำหนดพื้นที่ให้บริการเพื่อจำกัดป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคโควิด-19 ทางห้องสมุดจึงดำเนินการปิดบางส่วนของพื้นที่ห้องสมุดเพื่อความสะดวกในการควบคุมการใช้บริการห้องสมุดและเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐอีกทางหนึ่ง หรือบางมหาวิทยาลัยเปิดให้บริการเฉพาะบางส่วน และบางแห่งมีการจัดพื้นที่นั่งอ่าน การใช้พื้นที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Co-working space) การใช้บริการห้องหนังสือทั่วไป ห้องหนังสืออ้างอิง ห้องวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ ห้องโสตทัศนศึกษา และห้องอินเทอร์เน็ต โดยคำนึงถึงการรักษาระยะห่างทางกายภาพ (Physical Distancing) และกำหนดสัญลักษณ์ในจุดที่ไม่อนุญาตให้ใช้งานอย่างชัดเจน อีกทั้ง มีการจัดพื้นที่การรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม ดูแลความสะอาดและแยกทิ้งขยะตามมาตรการที่กำหนด

5) กำหนดพื้นที่สำหรับติดตั้งเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิเพื่อตรวจวัดอุณหภูมิบุคคลที่เข้าใช้บริการห้องสมุด ซึ่งมีเครื่องหลายรูปแบบที่มีขนาดต่างกันทางห้องสมุดหลายแห่งจึงมีการจัดเตรียมพื้นที่ และจุดที่เหมาะสมในการติดตั้งเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิแบบขนาดใหญ่ โดยเฉพาะพื้นที่หน้าห้องสมุดก่อนเข้าไปใช้บริการ โดยมีข้อกำหนดคือ ผู้ใช้บริการต้องวัดอุณหภูมิก่อนเข้าใช้บริการทุกครั้ง การคัดกรองตรวจวัดอุณหภูมิบุคคลปกติต้องไม่เกิน 37.5 องศา

6) กำหนดมาตรการทำความสะอาดพื้นที่ภายในห้องสมุด โดยเฉพาะการทำความสะอาดในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงสัมผัสบ่อยหรือจุดสัมผัสสาธารณะของผู้ใช้บริการ เช่น ราวบันได คีย์บอร์ดคอมพิวเตอร์ เมาส์ จุดสแกนบัตร ประตูเปิดปิด ห้องประชุม โต๊ะอ่านหนังสือ เก้าอี้ ที่จับประตูและลูกบิด เครื่องยืม-คืนอัตโนมัติ เคาน์เตอร์บริการ ปุ่มกดลิฟต์ มือจับก๊อกน้ำ ที่กดน้ำ วัสดุอุปกรณ์ ด้วยผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่สามารถฆ่าเชื้อไวรัสได้ ไม่น้อยกว่าวันละ 2 ครั้ง ด้วยแอลกอฮอล์ 70% หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และกำจัดเชื้อโรคบนพื้นผิววัสดุแข็ง นอกจากนี้ ยังมีการพ่นสเปรย์ฆ่าเชื้อในลิฟต์ ทำความสะอาดผนัง และปุ่มกด อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ก่อนเปิดบริการ เป็นต้น

7) กำหนดพื้นที่สำหรับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อตอบสนองระบบออนไลน์ เนื่องจากมาตรการมุ่งส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการห้องสมุดหันมาใช้บริการแบบระบบออนไลน์ เพื่อลดการสัมผัสและเพื่อความสะดวกต่อการติดต่อประสานงานและทำงานในสถานะที่อยู่ห่างไกลกันหรือกรณีมหาวิทยาลัยปิดทำการ

8) กำหนดมาตรการเว้นระยะห่างในการใช้บริการห้องสมุดของบุคคล ประมาณ ระยะห่าง 1-2 เมตร ทุกจุดบริการ นอกจากนี้ ยังจัดที่นั่งให้เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลในอ่านหนังสือ ห้องประชุมภายใน โซฟาที่ปักในห้องสมุด หรือไม่น้อยกว่า 1 เมตร กรณีมีผู้สัมผัสเสี่ยงสูงเข้า ห้องมาภายในห้องสมุดจะมีการจัดที่นั่งเว้นระยะห่าง 1.5-2 เมตร (พื้นที่พิเศษ) สำหรับการนั่งอ่าน หนังสือมีการจำกัดการนั่ง 1 คนต่อ 1 โต๊ะเท่านั้น กำหนดให้เข้าใช้ลิฟต์ได้ครั้งละไม่เกิน 4 คน จัดโต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือไว้สำหรับผู้ใช้บริการเพิ่มเติมบริเวณภายนอกห้องสมุด

9) กำหนดพื้นที่ในการติดตั้งถังขยะติดเชื้อเพื่อทิ้งขยะที่อันตราย เช่น หน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว ที่ตรวจ ATK ที่ใช้แล้ว กระดาษทิชชูในการทำมาความสะอาดน้ำมูก น้ำลาย หรือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงต่อการกระจายเชื้อโรคไปสู่ผู้อื่นและบุคคลอื่น โดยพื้นที่ดังกล่าวมีการจัดการขยะแยกการทิ้งขยะที่เกิดจากผู้ติดเชื้อ/ผู้สัมผัสเสี่ยงสูง ขยะหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว โดยใช้ถุงขยะสีแดง ก่อนทิ้งให้ราดด้วยแอลกอฮอล์ 70% หรือ น้ำยาฟอกขาวหรือโซเดียมไฮโปคลอไรท์ 0.1% ลงในถุง มัดปากถุงให้แน่น ซ้อนด้วยถุงอีกชั้น ปิดปากถุงให้สนิท และฉีดพ่นบริเวณปากถุงด้วยสารฆ่าเชื้อ วางแยกไว้ ณ จุดพักขยะ

10) กำหนดช่องทางระบายอากาศภายในห้องสมุดเพื่อระบายอากาศภายในให้มีการถ่ายเทสะดวก และมีการเปลี่ยนแปลงของระบบอากาศภายในห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง ทั้งการเปิด ประตูหน้าต่างระบายอากาศ ก่อนและหลังการใช้งานอย่างน้อย 15 นาทีเพื่อให้อากาศภายนอกถ่ายเท เข้าสู่ภายในอาคาร และกรณีใช้เครื่องปรับอากาศ ระบายอากาศในอาคารก่อนและหลังการใช้งาน อย่างน้อย 10 นาที ทุก ๆ 2 ชั่วโมง หรือเปิดประตูหน้าต่างระบายอากาศช่วงพักเที่ยงหรือช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน กำหนดเวลาเปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศ และทำความสะอาดสม่ำเสมอ

11) กำหนดพื้นที่ในการบริการพิเศษ เนื่องจากหลายมหาวิทยาลัยมีการปรับ การให้บริการห้องสมุดหลายรูปแบบ ส่งผลให้เกิดกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ ที่จำเป็นต้อง กำหนดพื้นที่พิเศษเพื่อรองรับการทำงาน ได้แก่ จุดให้บริการยืมผ่านบริการ “Book Delivery Service” จุดให้บริการรับคืนหนังสือทางตู้รับคืน (Book Drop) จุดบริการยืมคืน Notebook และ iPad ผู้ใช้บริการที่ต้องการยืมหนังสือ สามารถเข้าไปสับคั่นหนังสือ ได้ที่ระบบออนไลน์และแจ้งความ จำนงขอยืมหนังสือล่วงหน้าในแบบฟอร์มออนไลน์ เพื่อจะได้จัดเตรียมหนังสือและแจ้งให้ผู้ใช้บริการ มารับหนังสือ ณ จุดบริการที่จัดเตรียมไว้ จุดบริการหน้ากากอนามัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้บริการ

12) กำหนดมาตรการปิดให้บริการห้องสมุด (ห้ามใช้พื้นที่) ถือเป็นมาตรการขั้นสูงสุด ในการบริหารจัดการพื้นที่ห้องสมุด คือการปิดให้บริการห้องสมุดเป็นการชั่วคราวในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รุนแรงที่สุด กระทรวงการอุดมศึกษาฯ จึงมีมติให้สถานศึกษา ในสังกัดทุกแห่งดำเนินมาตรการขั้นสูงสุดโดยการปิดให้บริการห้องสมุดเพื่อหยุดพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ ระบาด

5.1.2 รูปแบบการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

พบว่ามีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่หลากหลายเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้แก่

1) การกำหนดระยะเวลาในการเข้าใช้ห้องสมุด และกำหนดเวลา เปิด-ปิด ในช่วงในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เร็วกว่าปกติ เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภายในห้องสมุดอันเกิดจากความแออัดของผู้ใช้บริการในช่วงเวลาเย็นและดึก ทางห้องสมุดจึงปรับเปลี่ยนเวลาทำการ ดังนี้ วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 8.30-16.30 น. วันเสาร์-วันอาทิตย์ เวลา 9.00-18.00 น.

2) การกำหนดจำนวนบุคคลในการเข้าใช้ห้องสมุดให้มีจำนวนตามความเหมาะสม ตามมาตรการภาครัฐและสถาบันฯ ไม่แออัดจนเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ภายในพื้นที่

3) การกำหนดให้มีการใช้เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของบุคคลก่อนที่จะเข้าใช้บริการห้องสมุด ทั้งเจ้าหน้าที่ในการให้บริการและผู้มารับบริการทุกประเภทบุคคล โดยผลของการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายไม่เกิน 37.5 องศาเซลเซียส จึงจะสามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดได้

4) การกำหนดปิดการให้เข้าใช้บริการห้องสมุดชั่วคราวเมื่อมีเจ้าหน้าที่ หรือผู้เกี่ยวข้องกับการใช้บริการห้องสมุดติดเชื้อโควิด-19 เพื่อมีการทำความสะอาดเชื้ออย่างทั่วถึง เพื่อให้มั่นใจว่าห้องสมุดมีความสะอาดและปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรค

5) การทำความสะอาดภายในพื้นที่ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง ทั้งพื้นภายนอกที่อาคาร ภายในอาคาร วัสดุอุปกรณ์ในการใช้งาน และบริเวณที่เสี่ยงในการสัมผัสซ้ำของผู้ใช้บริการทุกจุดภายในพื้นที่ห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความสะอาดอย่างต่อเนื่องทุกชั่วโมงภายในบริเวณห้องสมุดบริเวณที่มีการสัมผัสของผู้ใช้บริการบ่อยครั้ง เช่น ราวบันได เคาน์เตอร์บริการด้านหน้า ลิฟท์โดยสาร ห้อง Study room และภายในบริเวณห้องน้ำของห้องสมุด

6) การกำหนดให้มีมาตรการปิดการให้บริการ (ปิดทำการห้องสมุด) ตามนโยบายสถาบันฯ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยอาศัยประกาศในการปิดทำการของสถาบันฯ อีกทั้งหากมีนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เข้าข่ายต้องสงสัยว่าอาจมีการสัมผัส เชื้อ COVID-19 จากการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ ในเบื้องต้นนักศึกษาดังกล่าวได้รับการตรวจหาเชื้อ COVID-19 ซึ่งผลการตรวจพบว่าเป็น Negative ไม่พบการติดเชื้อ และขณะนี้ยังอยู่ในความดูแลติดตามอาการอย่างใกล้ชิด ตามขั้นตอนทางการแพทย์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสถาบันได้รับทราบแนวทางการปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข และได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

7) การกำหนดมาตรการให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานที่บ้านได้ (Work Form Home) เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด และการเป็นพาหะนำเชื้อโรคเข้าสู่พื้นที่ของเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการทุกประเภทบุคคล โดย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2562 จึงออกประกาศเกี่ยวกับการงดการเดินเข้ามาภายในสถาบันของเจ้าหน้าที่ ดังนี้ คือ ให้จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่องการจัดการจัดการเรียนการสอนในสถาบันและแนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ กรณีสถานการณ์ไม่ปกติอันเนื่องมาจากภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อโรค COVID-19 และให้บุคลากรปฏิบัติงานที่บ้านตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from Home) ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19))

8) มีการกำหนดจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาทำงานภายในห้องสมุด แบบสลับสับเปลี่ยน หมุนเวียนกันเข้ามาแบบไม่เต็มจำนวน ซึ่งส่วนหนึ่งใช้วิธีการแบบ ทำงานที่บ้านได้ (Work Form Home) โดยอาศัยตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวง สาธารณสุขกำหนด ได้แก่

ระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 อนุญาตเฉพาะคณาจารย์ บุคลากร นักวิจัย และนิสิต นักศึกษาที่เข้ามาปฏิบัติงานจัดการเรียนการสอน หรือทำกิจกรรมในพื้นที่ของสถาบันอุดมศึกษา และ กำหนดจำนวนผู้ที่เข้ามาในพื้นที่สถาบันอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงการป้องกันการติดเชื้อและภูมิคุ้มกันของผู้ปฏิบัติ เช่น มีผู้ที่ได้รับวัคซีนอย่างน้อยร้อยละ 90 ของบุคคลทั้งหมดที่เข้ามาในพื้นที่ของสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น ดังนั้น ในช่วงระยะที่ 1 จำนวนของผู้ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในพื้นที่สถาบันอุดมศึกษาไม่เกินร้อยละ 25% ของจำนวนผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ในสถานการณ์ปกติ และ ระยะที่ 2 ไม่เกิน 50% ของจำนวนผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ในสถานการณ์ปกติ

ระยะที่ 3 ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของภาครัฐหรือพื้นที่ ในการเข้ามาปฏิบัติงาน จัดการเรียนการสอน หรือทำกิจกรรมกลุ่ม จำแนกตามพื้นที่ควบคุม ดังนี้

- (1) พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ไม่เกินกลุ่มละ 25 คน
- (2) พื้นที่ควบคุมสูงสุดไม่เกินกลุ่มละ 50 คน
- (3) พื้นที่ควบคุม ไม่เกินกลุ่มละ 100 คน
- (4) พื้นที่เฝ้าระวังสูง ไม่เกินกลุ่มละ 200 คน
- (5) พื้นที่เฝ้าระวังไม่เกินกลุ่มละ 500 คน

9) การกำหนดจุดบริการอุปกรณ์ในการป้องกันการติดเชื้อโรคแก่ผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่ เช่น เจลแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อโรควางตามจุดต่าง ๆ ของพื้นที่ห้องสมุด มีสบูสำหรับล้างมือ

ภายในห้องน้ำที่พร้อมให้บริการผู้เข้ารับบริการ และมีการทำสัญลักษณ์เว้นระยะห่างในการนั่งอ่านหนังสือเพื่อป้องกันการสัมผัสใกล้ชิดของบุคคลที่มาใช้บริการ

10) การเปิดระบบบริการยืม-คืนแบบออนไลน์ และระบบการจัดส่งหนังสือทางไปรษณีย์ ระบบการติดต่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเพื่อปรึกษาผ่านระบบออนไลน์ผ่าน Application ที่ทันสมัย คือ ระบบ Line Official ชื่อ @NIDA_Library และ Facebook ชื่อ NIDA library แทนการสอบถามผ่านเคาน์เตอร์บริการที่สถานบันให้มากขึ้น

11) บริการ NIDA Books to Go เพื่อบริการยืมหนังสือแก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร สามารถจองหนังสือผ่านระบบของห้องสมุดและสามารถมารับได้ด้วยตนเองที่ NIDA โดยให้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 12.00-13.00 น. ซึ่งระยะเวลาการจองหนังสือ (Book Request) ตั้รอบการจองวันพฤหัสบดี เวลา 8.30 น. (เฉพาะหนังสือที่มีสถานะ On shelf) และรับหนังสือทุกวันพฤหัสบดี เวลา 12.00-13.00 น. โดยมีขั้นตอนการให้บริการ NIDA Books to Go ได้แก่ (1) จองหนังสือผ่านระบบห้องสมุดได้ทางเว็บไซต์ <http://library.nida.ac.th> สืบค้นที่ NIDA One Search (2) ติดต่อนัดหมายการรับหนังสือผ่าน Line id: NIDA Books to Go และ (3) รับหนังสือเวลา 12.00-13.00 น. บริเวณชั้น L ทางขึ้นอาคารบุญชนะ อตถการ

5.1.3 แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุโขม นวพันธ์

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

จากการวิเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า มีแนวทางที่ถูกนำเสนออยู่ 5 แนวทางที่มีความสอดคล้องกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภายในหอสมุดสุโขม นวพันธ์ ได้แก่

1) การสร้างห้องสมุด Open Air สำหรับอ่านหนังสือ คือควรมีการจัดสรรพื้นที่ให้บางส่วนเป็นพื้นที่ลานโล่งแบบ Open Air หรือพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้เครื่องปรับอากาศในการควบคุมสภาพอุณหภูมิของห้องแต่ใช้อากาศของธรรมชาติแทนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการที่ไม่อยากอยู่ในห้องแอร์ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความหวาดกลัวต่อการแพร่กระจายเชื้อโรคโควิด-19 ในห้องที่มีระบบการควบคุมอากาศแบบปิดและมีอากาศเย็นตลอดเวลาซึ่งเป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมของการพักตัวของเชื้อโรคได้เป็นอย่างดีเนื่องจากมีอุณหภูมิค่อนข้างเย็น

2) การเพิ่มระบบการถ่ายเทอากาศในห้องสมุดมากขึ้น เนื่องจากหอสมุดสุโขม นวพันธ์ เป็นห้องแอร์ที่มีอากาศแบบปิดคือไม่มีการถ่ายเทของอากาศข้างในและข้างนอกได้สะดวก ส่งผลให้มีโอกาสที่เชื้อโควิด-19 สะสมอยู่ในห้อง ดังนั้นจึงควรพิจารณาหาช่วงเวลาปิดแอร์และเปิดหน้าต่างเพื่อระบายอากาศภายในห้องสมุดเป็นระยะ หรืออาจจะทำการระบายอากาศเป็น

ชั้น ๆ ไป เพื่อมิให้เกิดปัญหาเรื่องระบบอุณหภูมิในการดูแลคุณภาพหนังสือ แต่เน้นชั้นที่ให้บริการในการนั่งอ่านหนังสือเป็นสำคัญ

3) การปรับพื้นที่ภายในให้เหมาะสมต่อการอ่านหนังสืออย่างปลอดภัย คือในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทางห้องสมุดได้ทำการจัดพื้นที่นั่งอ่านหนังสือมีรูปแบบที่แตกต่างออกไป ซึ่งอาจจะไม่สวยงามและไม่สะดวกในการบริการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบริการจึงควรปรับสภาพพื้นที่และองค์ประกอบให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ได้แก่ (1) ควรมีการจัดโต๊ะอ่านหนังสือ เก้าอี้ ให้เหมาะสมกับการนั่งคนเดียว และเว้นระยะห่างของที่นั่งห่างกันตามที่ระเบียบกำหนดคือ 2 เมตร (2) เครื่องหมายในการห้ามนั่ง ควรมีความชัดเจน อันที่ชำรุด หรือไม่มีความคมชัด และไม่สวยงาม ควรมีการปรับเปลี่ยนให้สามารถใช้งานได้ (3) อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก เช่น หมอนอิง เมื่อนำกลับคืนมาบริการ ควรมีระบบการซักทำความสะอาดให้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจจะมีการจำกัดจำนวนของปริมาณให้อยู่ที่ 1 ใบต่อ 1 ที่นั่ง โดยมีข้อกำหนดคือ ห้ามเคลื่อนย้ายไปที่อื่นโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ เพื่อไม่ให้เกิดการนำไปหมอนเหล่านั้นไปรวมกันในที่เดียวกันจำนวนมากซึ่งอาจเกิดการสะสมของเชื้อโรคภายในหมอนมากยิ่งขึ้น

4) การเพิ่มระบบแสงสว่างภายในห้องสมุด ระบบแสงสว่างภายใน ทั้งแสงไฟแสงแดด ควรมีความเหมาะสมในการอ่านหนังสือ อีกทั้งระบบแสงสว่างที่สอดส่องเข้ามาภายในห้องสมุดผ่านกระจกต้องมีความโปร่งโล่ง ไม่ทึบแสงจนเกินไป ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านใช้บริการเกิดความอึดอัดเมื่ออยู่ภายใน อีกทั้งควรมีการกำหนดและแจ้งโซนของการใช้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการเลือกพื้นที่ในการอ่านหนังสือได้อิสระและความชื่นชอบ ได้แก่ โซนอบอุ่น และพื้นที่สำหรับคนชอบอากาศเย็น

5) จัดพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม

เมื่อห้องสมุดเปิดให้บริการห้องสมุดอีกครั้ง อาจจะมีกิจการร้านค้าภายในห้องสมุดกลับมาเปิดให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการห้องสมุดในอนาคต ดังนั้น ห้องสมุดควรจัดสรรพื้นที่ในการนั่งรับประทานอาหารและเครื่องดื่มให้เป็นสัดส่วน เพื่อมิให้นำอาหารและเครื่องดื่มเข้าไปรับประทานภายในส่วนอื่นซึ่งอาจจะทำให้เกิดการเปิดหน้าต่างอนามัยและทำให้ไม่ปลอดภัยในการใช้บริการห้องสมุด

5.2 การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19” โดยมุ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของหอสมุดสุขุม-

นวนพันธ์ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 รวมถึงศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวนพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการกำหนดการศึกษาผู้วิจัยได้มีการกำหนดแนวทางในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งได้ใช้การคัดเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องในการให้บริการและกิจกรรมหอสมุดสุขุม นวนพันธ์ ในช่วงเผื่อระวางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์กำหนด ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ภายในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เจ้าหน้าที่หอสมุดสุขุม นวนพันธ์ นักศึกษาปริญญาเอกและปริญญาโท ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 15 คน

ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีมาตรการจัดรูปแบบสภาพแวดล้อมห้องสมุดดังนี้

- 1) กำหนดพื้นที่จัดวางเจลแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือเพื่อบริการผู้เข้าใช้บริการห้องสมุด ซึ่งมีการนำมาจัดวางตามจุดต่าง ๆ ภายในห้องสมุด
- 2) กำหนดพื้นที่จัดวางสบู่สำหรับล้างมือในห้องน้ำสำหรับล้างทำความสะอาดมือภายใต้น้ำทุกห้องทุกชั้นของห้องสมุด
- 3) กำหนดพื้นที่สำหรับติดแผ่นป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์สาระข่าวสาร ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19 ภายในพื้นที่ห้องสมุด
- 4) กำหนดพื้นที่ให้บริการให้มีขนาดเล็กลงเพื่อจำกัดป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคโควิด-19 และเพื่อสอดคล้องกับการควบคุมจำนวนบุคคลในการเข้าใช้บริการ รวมถึงการจัดพื้นที่การรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม ดูแลความสะอาดและแยกทิ้งขยะตามมาตรการที่กำหนดที่ปลอดภัย
- 5) กำหนดให้มีการติดตั้งเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิบุคคลที่เข้าใช้บริการห้องสมุดทุกครั้ง ซึ่งอุณหภูมิบุคคลปกติต้องไม่เกิน 37.5 องศา
- 6) กำหนดมาตรการทำความสะอาดพื้นที่ภายในห้องสมุด บริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงสัมผัสบ่อยหรือจุดสัมผัสสาธารณะของผู้ใช้บริการ ด้วยผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่สามารถฆ่าเชื้อไวรัสได้
- 7) กำหนดพื้นที่สำหรับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อตอบสนองระบบออนไลน์ สำหรับเจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการห้องสมุดเพื่อลดการสัมผัสและเพื่อความสะดวกต่อการติดต่อประสานงานและทำงานในสถานะที่อยู่ห่างไกลกันหรือกรณีมหาวิทยาลัยปิดทำการ
- 8) กำหนดมาตรการเว้นระยะห่างในการเข้าใช้บริการห้องสมุดของบุคคล ประมาณระยะห่าง 1-2 เมตร ทุกจุดบริการ เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลในอ่านหนังสือ ห้องประชุมภายใน โซฟาที่ปักในห้องสมุด หรือไม่น้อยกว่า 1 เมตร จำกัดการนั่ง 1 คนต่อ 1 โต๊ะ กำหนดให้เข้าใช้ลิฟต์ได้ครั้งละไม่เกิน 4 คน
- 9) กำหนดพื้นที่ในการติดตั้งถังขยะติดเชื้อเพื่อทิ้งขยะที่อันตราย เช่น หน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว ที่ตรวจ ATK ที่ใช้แล้ว กระดาษทิชชูในการทำ ความสะอาดน้ำมูก น้ำลาย หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงต่อการกระจายเชื้อโรค เป็นเฉพาะส่วน
- 10) กำหนดช่องทางระบายอากาศภายในห้องสมุดเพื่อระบายอากาศภายในให้มีการถ่ายเทสะดวกอย่าง

ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงพักเที่ยงหรือช่วงที่ไม่มีการใช้บริการ กำหนดเวลาเปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศ และทำความสะอาดสม่ำเสมอ 11) กำหนดพื้นที่ในการบริการพิเศษ ได้แก่ จุดให้บริการยืมผ่านบริการ “Book Delivery Service” จุดให้บริการรับคืนหนังสือทางตู้รับคืน (Book Drop) จุดบริการยืมคืน Notebook และ iPad และจุดบริการหน้าากอนามัยเพื่อผู้ปฏิบัติงานและผู้ให้บริการ และ 12) กำหนดมาตรการปิดให้บริการห้องสมุด (ห้ามใช้พื้นที่) ถือเป็นมาตรการขั้นสูงสุดในการบริหารจัดการพื้นที่ห้องสมุด ซึ่งการจัดการสภาพแวดล้อมพื้นที่ห้องสมุดที่ปรากฏในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศเหล่านี้หลายส่วนมีความสอดคล้องและคล้ายคลึงเนื่องจากหลายส่วนมาจากมาตรการภาคบังคับมาจากส่วนกลาง คือ กระทรวงการอุดมศึกษาที่ได้ประกาศข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรการป้องกันโควิด-19 ในสถานการศึกษาเป็นระยะ อีกทั้งยังมีการนำระบบการป้องกันโควิด-19 ของศูนย์ศูนย์ข้อมูลมาตรการการแก้ไขปัญหาจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ที่มีรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลเข้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินการป้องกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vassilakaki และ Moniarou-Papaconstantinou (2021) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมห้องสมุดในช่วง COVID-19 กรณีแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการปรับสถานที่และออกแบบพื้นที่สำหรับดิจิทัลพบว่า ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อห้องสมุดที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการให้เข้าสู่การเป็นระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องปรับโครงสร้างเชิงกายภาพที่เหมาะสมกับการเป็นรูปแบบออนไลน์ ด้วยการปรับพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น เช่น เครื่องยืม-คืนหนังสือ เครื่องค้นหารายการหนังสือ และลดพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานปกติลงเท่าที่จำเป็น

ด้านรูปแบบการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 พบว่ามีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่หลากหลายเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังนี้ 1) การกำหนดระยะเวลาในการเข้าใช้ห้องสมุด และกำหนดเวลา เปิด-ปิด ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เร็วกว่าปกติ 2) การกำหนดจำนวนบุคคลในการเข้าใช้ห้องสมุดให้มีจำนวนตามความเหมาะสมตามมาตรการภาครัฐและสถาบันฯ ไม่แออัดจนเกินไป 3) การกำหนดให้มีการใช้เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของบุคคลก่อนที่จะเข้าใช้บริการห้องสมุด ทั้งเจ้าหน้าที่ในการให้บริการและผู้มารับบริการทุกประเภทบุคคล โดยผลของการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายไม่เกิน 37.5 องศาเซลเซียส จึงจะสามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดได้ 4) การกำหนดปิดการให้เข้าใช้บริการห้องสมุดชั่วคราวเมื่อมีเจ้าหน้าที่ หรือผู้เกี่ยวข้องกับการใช้บริการห้องสมุดติดเชื้อโรค 5) การทำความสะอาดภายในพื้นที่ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความสะอาดอย่างต่อเนื่องทุกชั่วโมงภายในบริเวณห้องสมุดบริเวณที่มีการสัมผัสของผู้ใช้บริการบ่อยครั้ง 6) การกำหนดให้มีมาตรการปิดการให้บริการ (ปิดทำการห้องสมุด) ตามนโยบายสถาบันฯ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตามประกาศในการปิด

ทำการของสถาบันฯ 7) การกำหนดมาตรการให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานที่บ้านได้ (Work Form Home) เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด 8) มีการกำหนดจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาทำงานภายในห้องสมุดแบบสลับสับเปลี่ยน หมุนเวียนกันเข้ามาแบบไม่เต็มจำนวน 9) การกำหนดจุดบริการอุปกรณ์ในการป้องกันการติดเชื้อโรคแก่ผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่ เช่น เจลแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อโรควางตามจุดต่าง ๆ ของพื้นที่ห้องสมุด มีสบู่สำหรับล้างมือภายในห้องน้ำที่พร้อมให้บริการผู้เข้ารับบริการ และมีการทำสัญลักษณ์เว้นระยะห่างในการนั่งอ่านหนังสือเพื่อป้องกันการสัมผัสใกล้ชิดของบุคคลที่มาใช้บริการ 10) การเปิดระบบบริการยืม-คืนแบบออนไลน์ และระบบการจัดส่งหนังสือทางไปรษณีย์ ระบบการติดต่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุดผ่านระบบออนไลน์ผ่าน Application แทนการสอบถามผ่านเคาน์เตอร์บริการ 11) บริการ NIDA Books to Go เพื่อให้บริการยืมหนังสือแก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร สามารถจองหนังสือผ่านระบบออนไลน์ของห้องสมุดและสามารถมารับได้ด้วยตนเองที่ NIDA โดยให้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ซึ่งแนวทางการดำเนินการของห้องสมุดมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของของ Vassilakaki และ Moniarou-Papaconstantinou (2021) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมห้องสมุดในช่วง COVID-19 กรณีแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการปรับสถานที่และออกแบบพื้นที่สำหรับดิจิทัล พบว่า ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อห้องสมุดที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการให้เข้าสู่การเป็นระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องปรับโครงสร้างเชิงกายภาพที่เหมาะสมกับการเป็นรูปแบบออนไลน์ ด้วยการ ปรับพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น เช่น เครื่องยืม-คืนหนังสือ เครื่องค้นหารายการหนังสือ และลดพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานปกติลงเท่าที่จำเป็น และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stephen Tsekea และ Josiline Phiri Chigwada จากมหาวิทยาลัยบินดูรา (Bindura University of Science Education) ประเทศซิมบับเว (Zimbabwe) ได้ทำการศึกษาเรื่องกลยุทธ์ในการจัดการห้องสมุดเพื่อรองรับกับระบบการเรียนการสอนออนไลน์ (E-Learning) พบว่า ห้องสมุดควรมีความพร้อมในเรื่องวิธีที่สะดวกต่อการเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และต้องการจัดหาหลักสูตรการเรียนการสอนและข้อมูลการเรียนรู้ที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ให้พร้อมต่อการเรียนรู้อยู่เสมอผ่านการเป็นห้องสมุดดิจิทัลในช่วงการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากสถานการณ์โควิด-19 เพื่อให้ห้องสมุดมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้แบบออนไลน์ (E-Learning) ผ่านการปรับตัวเองเป็นห้องสมุดดิจิทัล

ด้านแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า มีแนวทางที่ถูกลำเสนออยู่ 5 ประการ ที่มีความสอดคล้องกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภายในหอสมุดสุขุม นวพันธ์ ได้แก่ 1) การสร้างห้องสมุด Open Air สำหรับอ่านหนังสือที่เป็นพื้นที่ลานโล่งแบบ Open Air ซึ่งระบบอากาศถ่ายเทตลอดเวลา 2) การเพิ่มระบบการถ่ายเทอากาศในห้องสมุดมากขึ้นภายในห้องหอสมุด

สุขุม นวพันธ์ จึงควรพิจารณาหาช่วงเวลาปิดแอร์และเปิดหน้าต่างเพื่อระบายอากาศภายในห้องสมุดเป็นระยะ หรืออาจจะทำการระบายอากาศเป็นชั้น ๆ ไป 3) การปรับพื้นที่ภายในให้เหมาะสมต่อการอ่านหนังสืออย่างปลอดภัย ทั้งการเว้นระยะห่างของการนั่งอ่านหนังสือ กำหนดเครื่องหมายในการห้ามนั่งควรมีความชัดเจน อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกควรมีความระมัดระวังในการใช้ เช่น หมอนอิง 4) การเพิ่มระบบแสงสว่างภายในห้องสมุดทั้งแสงไฟ แสงแดด ควรให้มีความเหมาะสมในการอ่านหนังสือกระจกต้องมีความโปร่งโล่งไม่ทึบแสงจนเกินไป ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านใช้บริการเกิดความอึดอัดเมื่ออยู่ภายใน 5) จัดพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารและเครื่องดื่มให้ปลอดภัย ซึ่งแนวทางการห้องสมุดดิจิทัลยังมีทิศทางการการพัฒนาไปในด้านเดียวกัน ดังงานวิจัยของนิติพร สุนทรนนท์ (2560) ได้ทำการศึกษาความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอสมุดจอห์น เอฟ เคนเนดี สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งพบว่าหลักการสำคัญของการจัดการห้องสมุดที่ดีนั้นควรมาจากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการและสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอสมุดฯ และการจัดทำแผนพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอสมุดให้เหมาะสมจึงจะสามารถตอบโจทย์ของการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ควรมีการกำหนดให้มีมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และโรคระบาดอื่น ๆ ในระยะยาวทั้งแบบแก้ไขและแบบป้องกันที่มีประสิทธิภาพในการจัดการแก้ไขปัญหาและการป้องกันในเบื้องต้น โดยเฉพาะห้องสมุดที่ถือว่าเป็นจุดสำคัญของการเรียนรู้ในภาพรวมของสถาบันฯ ที่อาจารย์ นักศึกษา และประชาชนสามารถเข้าใช้ร่วมกันได้ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริการว่าห้องสมุดคือสถานที่ที่ปลอดภัย อีกทั้งยังสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการว่าหากเกิดปัญหาเรื่องโรคระบาดอีกครั้งจะสามารถนำแผนที่กำหนดมาบังคับใช้เป็นมาตรการป้องกันได้อย่างทันท่วงที

2) ห้องสมุดควรกำหนดแนวทางประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19 ภายในห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดในช่วงโควิด-19 ในสังคมมีระดับความรุนแรงลดต่ำลงก็ตามแต่ก็ยังไม่สามารถระบุได้ว่าความรุนแรงของโรคนั้นจะมีการกลับมาแพร่ระบาดอีกเช่นเดิมหรือไม่ หรือ ตัวเชื้อโรคอาจจะมีผลกระทบที่รุนแรงสำหรับบางคนซึ่งมีภูมิคุ้มกันต่ำ ดังนั้นการประชาสัมพันธ์เหล่านั้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันอันตรายจากโรคโควิด-19 ทุกระยะที่ใช้บริการภายในห้องสมุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาถึงโอกาสและแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อม หอสมุดสุขุม นวนพันธ์ ที่จำเป็นต้องปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อมและกายภาพภายในให้มีความปลอดภัยต่อ ผู้ใช้บริการและเป็นการป้องกันเบื้องต้นตามสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยของสังคมที่มีโรคระบาด ดังนั้นผลการศึกษาวิจัยจึงสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานหรือเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาห้องสมุด มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้ เนื่องจากมีการศึกษามาตรการในการการป้องกันและพัฒนาสภาพและ สิ่งแวดล้อมภายในของห้องสมุดต่าง ๆ ทั่วประเทศ และนำมาสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์และ ปรับใช้ภายในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี เพื่อสร้างความปลอดภัยแก่ ผู้ใช้บริการ

5.3.3 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมของห้องสมุดเท่านั้น แต่ การนำไปปรับใช้จริงของแนวทางต่าง ๆ ต้องได้รับการวิเคราะห์และประเมินความเป็นไปได้ และ ผลกระทบทั้งเชิงบวกเชิงลบ รวมถึงความคุ้มค่าของการนำไปปรับประยุกต์ใช้ ดังนั้นหากมีการนำ แนวทางใดไปปรับประยุกต์ใช้ต้องดำเนินการวิจัยเฉพาะด้านไปเพื่อให้มั่นใจต่อการนำไปใช้ว่ามี ประสิทธิภาพที่สุดและคุ้มค่าที่สุดในการนำไปใช้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย. (2564). *สรุปผลการประชุมคณะกรรมการบริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)*. สืบค้นจาก <https://www.moicovid.com/wp-content/uploads/2022/09/มท0230-ว7268-ลว.29ก.ย.65-แจ้ง-กรม-และรัฐวิสาหกิจ-สรุปประชุม-ศบค.-ครั้งที่-12-2565-.pdf>
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมควบคุมโรค. (2563ก). *คู่มือการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมควบคุมโรค. (2563ข). *รายงานโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมควบคุมโรค. ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (2563). *ข้อมูลสำหรับการป้องกันตนเองจากโรค COVID-19 เอกสารเผยแพร่สำหรับประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยา ยังสุขยิ่ง. (2563). การสำรวจการปรับตัวของห้องสมุดในประเทศไทยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารห้องสมุด*, 64(2), 80-90.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2540). *เจตคติและความพึงพอใจในการบริการ*. เอกสารประกอบการเรียนการสอน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จินตนา เกสรบัวขาว. (2542). *บริการของห้องสมุด*. กาญจนบุรี: โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2522). *กระบวนการดำเนินงานศูนย์วัสดุตีพิมพ์ละไมตีพิมพ์*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ดารณี กาญจนสุวรรณ. (2542). *จิตวิทยาเบื้องต้น*. สงขลา: ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- ไทยพีบีเอส. (2563). *วันที่ไทยรู้จัก Covid-19*. สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th/>
- ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (2534). *หลักบรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- นคร ละลอกน้ำ. (2557). *การประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. รายงานการวิจัย, สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.

- นิติพร สุนทรนนท์. (2560). การศึกษาความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารข่าวงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค*, 4(3), 103-112.
- ปัญญา เกิดมณี, สุธชัย ธรรมทวีฤกุล, ญาณพินิจ วชิรสุรงค์, บดินทร์ชาติ สุขบท, และสมบัติ ทีฆทรัพย์. (2563). แนวคิดและทิศทางการแก้ปัญหาโควิด-19. *วารสารก้าวหน้าโลกวิทยาศาสตร์*, 20(1), 1-12.
- เบญจภรณ์ สมุดอินแก้ว. (2543). ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้ในการใช้บริการห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ปราณี อัครภูษิตกุล และ สุภาพร โรจนศุภมิตร. (2564). โรคโควิด-19 ปฏิวัติห้องสมุด สู่อนาคตวิถีชีวิตใหม่. *วารสารห้องสมุด*, 65(1), 57-74.
- ปิยธิดา เปี่ยมงาม. (2560). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. งานวิจัยสาขาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เพ็ญสุพรรณ นาคะปรีชา. (2550). “การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการเชิงรุก” ในห้องสมุดเชิงรุก: การปรับตัวสู่การเป็นห้องสมุดในโลกไร้พรมแดน. กรุงเทพมหานคร: สำนักห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2564). ประกาศมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นจาก https://lib.kku.ac.th/article.php?a_id=3903
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2564). มาตรการเข้าใช้พื้นที่บริการห้องสมุด ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19. สืบค้นจาก <https://www.cmu.ac.th/th/>
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2563). ประกาศหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่องมาตรการและคำแนะนำการป้องกันควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 19 (COVID 19) สำหรับการให้บริการห้องสมุด. สืบค้นจาก <https://web.tulibs.net/announcement/>
- มหาวิทยาลัยรังสิต. (2563). ประกาศเรื่อง มาตรการป้องกันความเสี่ยงเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต. สืบค้นจาก https://library.rsu.ac.th/pdf/rsulib_measurecovid19.pdf
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2563). มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ. สืบค้นจาก <https://clib.psu.ac.th/clibhome/archive-pr-news/888-12measurecovid-19.html>

- มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. (2563). *มาตรการป้องกันความเสี่ยง/การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. สืบค้นจาก <http://www.lib.hcu.ac.th/files/2020/COVID-19-Lib-HCU.pdf>
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2564). *ประกาศมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID- 19) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. สืบค้นจาก https://www.oar.ubu.ac.th/new/news/news_detail/52
- เมธินี ภิญโญประการ. (2558). *สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คุณภาพในการให้บริการ สื่อสังคมออนไลน์ และ คุณภาพอาหารที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารเวียดนามซ้ำของผู้บริโภคใน กรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญพัฒน์.
- รุทธ์ สุขสำราญ. (2546). *การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานที่ดินในจังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์, จังหวัดฉะเชิงเทรา.
- ลักขณา เจริญศร และ วรวรรณ เหมชะญาติ. (2563). *การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสำหรับเด็กในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 15(1), 1-11*.
- วีรพงษ์ เกลิมจิระวัฒน์. (2549). *คุณภาพในการบริการ. (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ศราวุฒิ ด้วงเป้า. (2564). *สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 23(1), 124-136*.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (2563). *ประกาศมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID- 19) หอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*. สืบค้นจาก <https://www.lib.kmitl.ac.th/wp-content/uploads/2022/01/covid-19.pdf>
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2563ก). *ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการปิดทำการชั่วคราว*. สืบค้นจาก https://www.nida.ac.th/th/images/covid19/630328_COVID19.pdf
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2563ข). *ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่บ้าน*. สืบค้นจาก <https://www.nida.ac.th/th/images/covid19/630430close.pdf>

- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2564). *แนวทางและหลักเกณฑ์การเปิดสถานที่ทำการของสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม*. สืบค้นจาก <https://www.nida.ac.th/th/images/covid19/640909-1981.pdf>
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2565ก). *การเข้าถึงเว็บไซต์สำนักบรรณสารการพัฒนาผ่าน Google*. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/aDXwU>
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สำนักบรรณสารการพัฒนา. (2565ข). *ประกาศหอสมุดชุมชน นวพันธ์ในการเปลี่ยนเวลาทำการ*. สืบค้นจาก <https://web.facebook.com/NIDALibrary/posts/pfbid022XbqAyBMTAkUMFzQdmzC2RuZE75SbcLW6DGh5N4vD9NzJt5FTWAQjUubYXaWbGppl>
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สำนักบรรณสารการพัฒนา. (2565ค). *ระบบบริการรูปแบบใหม่ ระบบ Line Official ชื่อ @NIDA_Library และ Facebook ชื่อ NIDALibrary*. สืบค้นจาก <https://web.facebook.com/NIDALibrary>
- สมิต สัณณกร. (2542). *การต้อนรับและการบริการที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถโกวิสุนทร. (2564). *มาตรการป้องกัน การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส COVID-19 สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ*. สืบค้นจาก <https://clib.psu.ac.th/clibhome/archive-pr-news/1212-24-measure.html>
- สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ. (2548). *การออกแบบและพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษา*. มหาสารคาม: ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์. (2521). *บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรัชย์ โชคครรชิตไชย. (2563). *โควิด-19: การระบาดระลอกใหม่ในประเทศไทยปลายปี 2563*. *วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย*, 10(3), 1-2.
- Ambreen, S. et al. (2012). Impact of interior physical environment on academicians' productivity in Pakistan higher education institutes perspectives. *Iranian Journal of Management Studies (IJMS)*, 5(1), 25-46.
- BBC News. (2020). *COVID-19: Thai Ministry of Public Health announced a new surge of COVID-19 in Thailand. 700 new cases were found in three days*. Retrieved from <https://www.bbc.com/thai/thailand-55383363content/290347article/a9f55365-2ac8-4e05-9c44-1b5c601bc14b>
- Chokevivat, V. (2020). *Evolution of Wuhan coronavirus*. Retrieved from <https://www.posttoday.com/politic/columnist/614622>.

- Donovan, R. J. (2002). The relative influence of individual, social and physical environment determinants of physical activity. *Social Science & Medicine*, 12(54), 1-20.
- Kisuk, C. (1997). Design guide for interiors. Washington, D.C.: US Army Corps of Engineers.
- Leeds, G. (2002). *Auditor's report*. Ontario: Case of Public Health Emergency.
- Leelarasamee, A. (n.d.). *Knowledge about COVID-19 from the SARS-CoV-2 viral disease*. Retrieved from <https://tmc.or.th/covid19/download/pdf/tmc-covid19-19.pdf>**
- Moody, D. M. (2012). *A factor analysis of the health, safety, and welfare in the built environment toward interior design as perceived by building industry professionals* (Unpublished doctoral dissertation). University of Tennessee.
- NAPER FORUM. (n.d.). *Public Libraries in Europe and COVID-19: Findings from NAPLE Members*. Retrieved from <https://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/areas/bibliotecas/mc/napleweb/presentation.html>
- Tsekea, S. & Chigwada, J. P. (2021). COVID-19: Strategies for positioning the university library in support of e-learning. *Digital Library Perspectives*, 37(1), 54-64.
- Vassilakaki, E. & Moniarou-Papaconstantinou, V. (2021). Librarians' support in improving health literacy: A systematic literature review. *Journal of Librarianship and Information Science*, 1(5), 207-213.
- World Health Organization. (2021). *Coronavirus*. Retrieved from <https://www.google.com/search?q=covid-19+definition+who&oq=&aqs=chrome.3.69i59l7.20834540j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>
- World meter. (2021). *Current world population*. Retrieved from <https://www.worldometers.info/world-population/saint-pierre-and-miquelon->
- Yeh, S. S., & Huan, T. C. (2017). Assessing the impact of work environment factors on employee creative performance of fine-dining restaurants. *Tourism Management*, 58, 119-131.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุโขม นวพันธ์

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของหอสมุดสุโขม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เหตุนี้จึงขอให้ท่านโปรดตอบตามความเป็นจริง เพราะตอบของท่านมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของแรงงานก่อสร้างคนไทยโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดระยอง และการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้จะไม่มีผลเสียหรือผูกพันต่อตัวท่าน ในทางใดๆ ทั้งสิ้น เพราะผู้วิจัยจะเสนอผลการศึกษาในลักษณะขององค์รวม ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีทั้งหมด 4 ข้อ

ข้อมูลทั่วไป

บทสัมภาษณ์ ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....
บริษัท..... สัมภาษณ์วันที่.....
เริ่มเวลา.....จบการสัมภาษณ์เวลา..... สถานที่สัมภาษณ์.....
ข้อสังเกตสภาพแวดล้อมในการสัมภาษณ์.....

หัวข้อในการสัมภาษณ์

- 1) ปัญหาในการใช้บริการหอสมุดสุโขม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
- 2) รูปแบบมาตรการที่ถูกนำมาใช้ในหอสมุดสุโขม นวพันธ์ เพื่อป้องกันการติดเชื้อในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
- 3) แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมเชิงกายภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อป้องกันการติดเชื้อในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
- 4) ความคาดหวังและความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมเชิงกายภาพของหอสมุดสุโขม นวพันธ์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และหลังจากสถานการณ์โควิดคลี่คลาย เพื่อสร้างบรรยากาศของความปลอดภัยในการใช้บริการ

หมายเหตุ แบบสัมภาษณ์มีเนื้อหาครอบคลุมในวัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ซึ่งการสัมภาษณ์จะเปิดโอกาสให้มีการโต้ตอบเชิงสนทนาระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งอาจจะมีการขยายไปสู่การค้นพบข้อประเด็นสำคัญอื่นๆ ที่ทำให้ผลการศึกษามีคุณภาพและเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

นายนิวัฒน์ชัย ประเสริฐธนากุล

ประวัติการศึกษา

ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ปีสำเร็จการศึกษา 2540

รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ปีสำเร็จการศึกษา 2560

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2542–2554

นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

พ.ศ. 2554–ปัจจุบัน

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปปฏิบัติการ

สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์